

Attica Economic Review

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2021

*«Νέες προκλήσεις και προοπτικές από την τρέχουσα
έξαρση της πανδημίας»*

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2021

Περιεχόμενα

- 1. Πρόλογος**
- 2. Ειδικό θέμα: ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ ΣΤΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΕΣ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΤΗΣ ΕΖ**
- 3. Διεθνές περιβάλλον**
- 4. Οικονομικό κλίμα**
- 5. Βραχυχρόνιοι δείκτες**
- 6. Δημοσιονομικά**
- 7. Τραπεζικά**
- 8. Ενέργεια, υποδομές, περιβάλλον**

Πρόλογος

- Η υψηλή μεταδοτικότητα της **νέας μετάλλαξης** του κορωνοϊού εκτόξευσε τον αριθμό των νέων κρουσμάτων παγκοσμίως τον Δεκέμβριο, ακόμα και σε χώρες με υψηλά ποσοστά εμβολιαστικής κάλυψης. Αυτή η εξέλιξη κλιμακώνει την **αβεβαιότητα** για την εξέλιξη της πανδημίας στο νέο έτος και ενδεχόμενες **επιπτώσεις της στην ανάκαμψη** της παγκόσμιας οικονομίας, ενώ γίνεται περισσότερο πιθανή η ανάγκη πρόσθετων **δημοσιονομικών παρεμβάσεων**.
- Ωστόσο η πίεση στα συστήματα υγείας είναι προς το παρόν χαμηλότερη από προηγούμενες εξάρσεις, καθώς τα συμπτώματα όσων νοσούν είναι γενικά ηπιότερα. Σε αυτές τις συνθήκες, οι έως τώρα παρεμβάσεις πολιτικής για την αντιμετώπιση της νέας έξαρσης έχουν **μικρότερη ένταση και εμβέλεια** από αντίστοιχες στο παρελθόν.
- Το **οικονομικό κλίμα** επιδεινώθηκε το δίμηνο Νοεμβρίου-Δεκεμβρίου, ειδικά η καταναλωτική εμπιστοσύνη. Αντίστοιχα, **πρόδρομοι δείκτες** της παγκόσμιας οικονομικής δραστηριότητας, όπως ο CLI, υποχώρησαν ελαφρά τον Νοέμβριο για δεύτερο συνεχόμενο μήνα μετά από πολύμηνη ανοδική τάση. Αντίθετα, η τάση στον **όγκο διεθνούς εμπορίου** ήταν ανοδική τον Οκτώβριο, αν και παρουσιάζει διακυμάνσεις στο πρόσφατο εξάμηνο.
- Οι **διεθνείς τιμές ενεργειακών αγαθών** παραμένουν υψηλές, επιβαρύνοντας το μεταφορικό κόστος, τις αλυσίδες παραγωγής και τον πληθωρισμό. Οι διεθνείς τιμές πετρελαίου κατέγραψαν διόρθωση τον Δεκέμβριο, όπως και οι **τιμές εμπορευμάτων**, σε αντίθεση με την τιμή του χρυσού. Το **ευρώ** κατέγραψε περαιτέρω υποχώρηση έναντι του δολαρίου.
- Μεταξύ των **προκλήσεων** περιλαμβάνονται ο επιταχυνόμενος πληθωρισμός και η πίεση που ασκεί στις κεντρικές τράπεζες για αντιστροφή της διασταλτικής νομισματικής πολιτικής παγκοσμίως, τα υψηλά δημοσιονομικά ελλείμματα και το δημόσιο χρέος πολλών ανεπτυγμένων οικονομιών. Στα θετικά χαρακτηριστικά του οικονομικού περιβάλλοντος, η ρευστότητα παραμένει υψηλή και το κόστος ιδιωτικού και δημόσιου δανεισμού χαμηλό. Οι **διεθνείς κεφαλαιαγορές** καταγράφουν μεικτές τάσεις με μεταβλητότητα, παραμένοντας πάντως κοντά σε ιστορικά υψηλά επίπεδα.

Πρόλογος

- Η **πανδημία** παρουσίασε έντονη έξαρση τον Δεκέμβριο και στην Ελλάδα, με μικρή χρονική υστέρηση έναντι των περισσότερων ευρωπαϊκών χωρών. Τα μέτρα προστασίας που λήφθηκαν αφορούν σε πολύ λιγότερες δραστηριότητες και έχουν μικρότερη ένταση σε σύγκριση με προηγούμενους αντίστοιχους κύκλους παρεμβάσεων. Ωστόσο, με την έξαρση της νέας μετάλλαξης σε εξέλιξη, το εύρος των μέτρων την προσεχή περίοδο και οι επιπτώσεις τους στην οικονομία δεν είναι δεδομένα. Οι σχετικές αποφάσεις θα εξαρτηθούν κρίσιμα από το βαθμό πίεσης στο σύστημα υγείας.
- Βάσει των **βραχυχρόνιων δεικτών δραστηριότητας**, συνεχίζονται στην αρχή του τέταρτου τριμήνου οι ισχυρές ανοδικές τάσεις, σε σημαντικά τμήματα της ελληνικής οικονομίας (βιομηχανία, λιανικό εμπόριο, τουρισμός), με ένταση παρόμοια ή ελαφρώς χαμηλότερη εκείνης στο τέλος του γ' τριμήνου. Η άνοδος αποτυπώνεται στην αγορά εργασίας, με έντονη υποχώρηση του ποσοστού ανεργίας. Παράλληλα, ξεκινούν τα έργα του **Ταμείου Ανάκαμψης** και η ώθησή από αυτά θα αρχίσει να γίνεται αισθητή εντός του πρώτου εξαμήνου του 2022.
- Από την άλλη πλευρά, κλιμακώνονται σταδιακά οι **πληθωριστικές πιέσεις**, οι οποίες θα έχουν διάρκεια μεγαλύτερη της αρχικά αναμενόμενης, προκαλώντας ανησυχία στα νοικοκυριά για την εξέλιξη των πραγματικών εισοδημάτων τους. Αυτή αποτυπώνεται στην επιδείνωση των προσδοκιών τους στο β' εξάμηνο (πτώση καταναλωτικής εμπιστοσύνης).
- Βελτίωση στα **δημόσια οικονομικά** τον Οκτώβριο, από σημαντική περιστολή δαπανών, κυρίως από λιγότερες μεταβιβάσεις λόγω πανδημίας. Μικρή αύξηση εσόδων, από μεγαλύτερες εισπράξεις ασφαλιστικών εισφορών και έμμεσων φόρων.
- Στο **τραπεζικό σύστημα** καταγράφηκε τον Νοέμβριο σημαντική περαιτέρω μείωση των ΜΕΔ, ανάκαμψη των ιδιωτικών καταθέσεων και μείωση του κόστους νέου ιδιωτικού δανεισμού, ειδικά προς τις επιχειρήσεις.
- Το **ειδικό θέμα του δελτίου** παρουσιάζει συγκριτικά την εξέλιξη σε βασικά μακροοικονομικά, δημοσιονομικά και χρηματοδοτικά μεγέθη μεταξύ των οικονομιών της Ευρωζώνης κατά τη διάρκεια της πανδημίας.

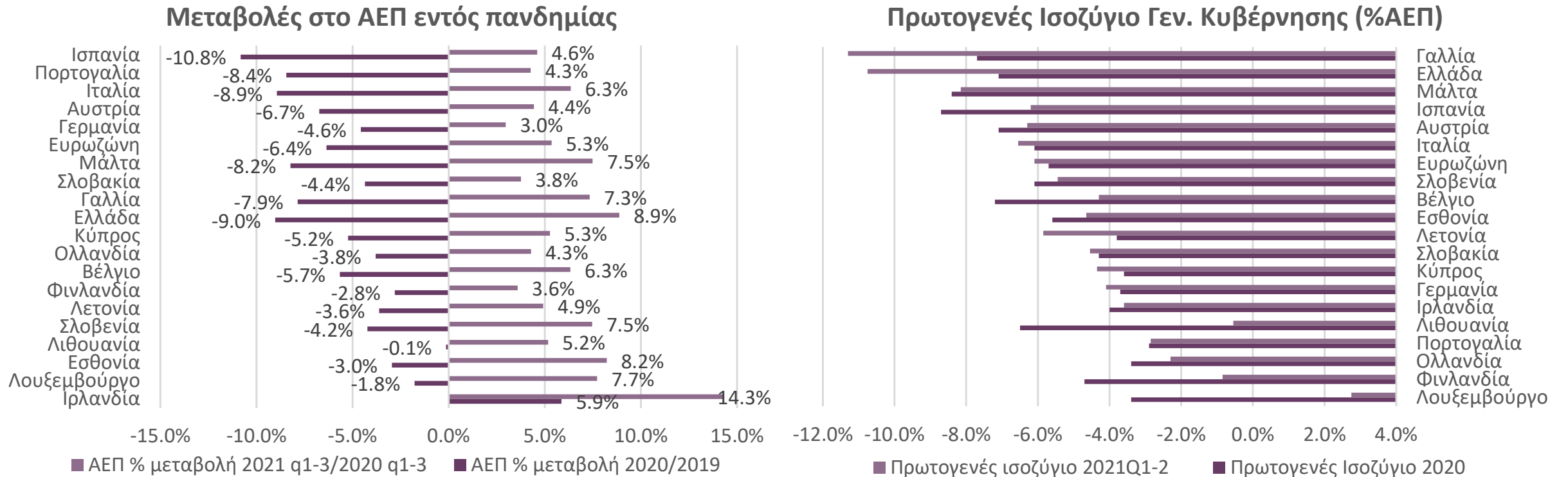
2. Ειδικό θέμα

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2021

***ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ ΣΤΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΕΣ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ
ΤΗΣ ΕΥΡΩΖΩΝΗΣ***

Οι μεγαλύτερες πιέσεις της πανδημίας στο ΑΕΠ σε χώρες του «πυρήνα» της Ευρωζώνης. Μεταξύ των χωρών με το υψηλότερο έλλειμμα η Ελλάδα.

Οι εντονότερες σωρευτικές επιπτώσεις στο ΑΕΠ από την αρχή της πανδημίας έως το τρίτο τρίμηνο του 2021 σε Ισπανία, Πορτογαλία, Ιταλία, Αυστρία και Γερμανία. Ηπιότερες του μέσου όρου στην Ευρωζώνη οι επιδράσεις στην Ελλάδα.

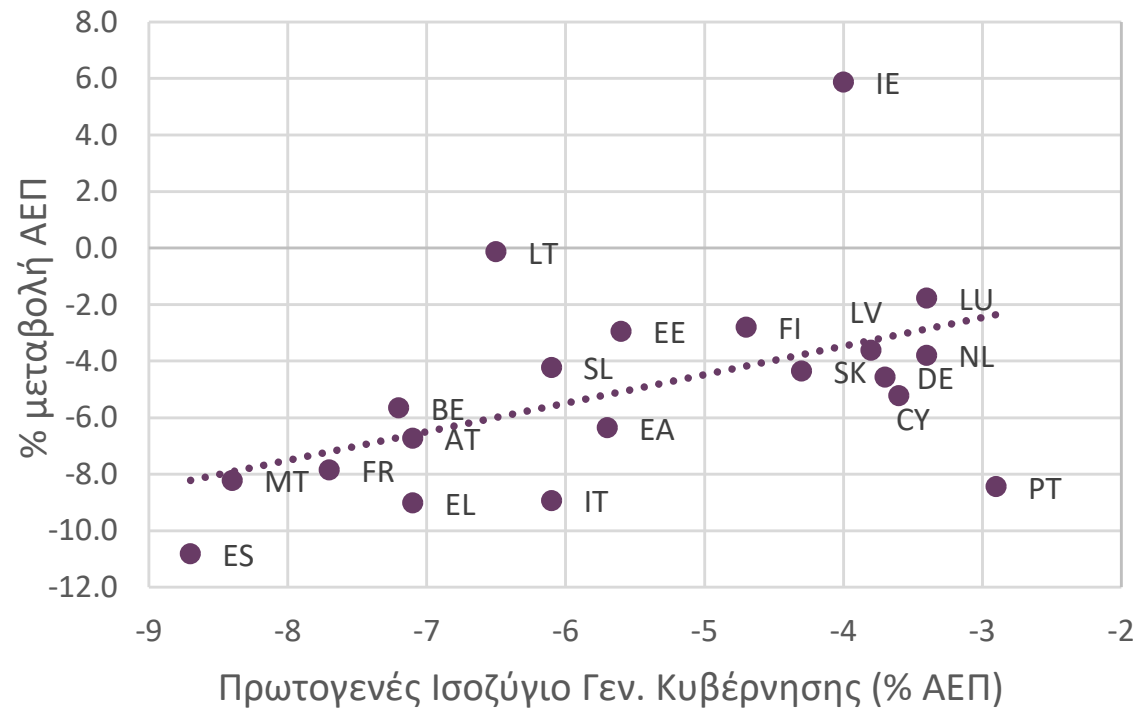
Πηγή: Eurostat

Υψηλά δημοσιονομικά ελλείμματα εντός της υγειονομικής κρίσης επίσης σε αρκετές από τις χώρες του «πυρήνα». Η Ελλάδα δεύτερη στην Ευρωζώνη σε πρωτογενές έλλειμμα συνολικά πρόπερι και στο πρώτο μισό του 2021.

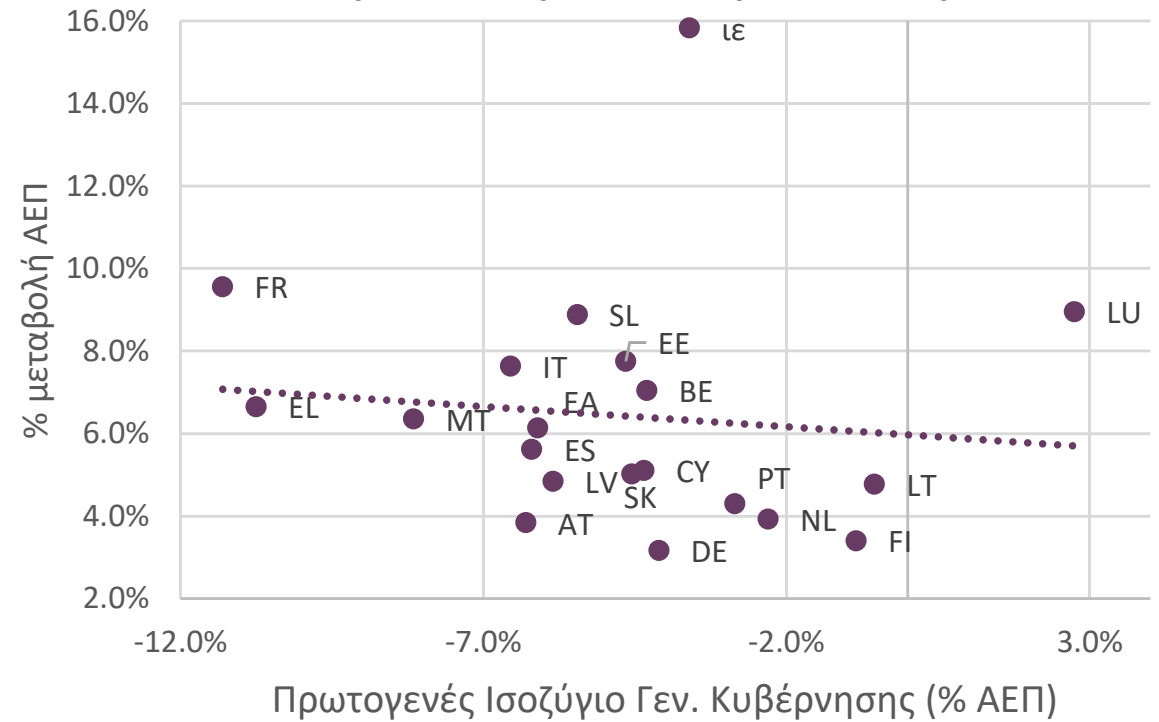
Η παροχή ισχυρής δημοσιονομικής στήριξης δεν απέτρεψε την ύφεση το 2020...

...ενώ φαίνεται πως συνέβαλε σε μικρό βαθμό στην ανάκαμψη το πρώτο εξάμηνο του 2021

Σχέση δημοσ. ισοζυγίου-ύφεσης 2020

Σχέση δημοσ. ισοζυγίου-ανάκαμψης α' εξαμ. 2021

Πηγή: Eurostat

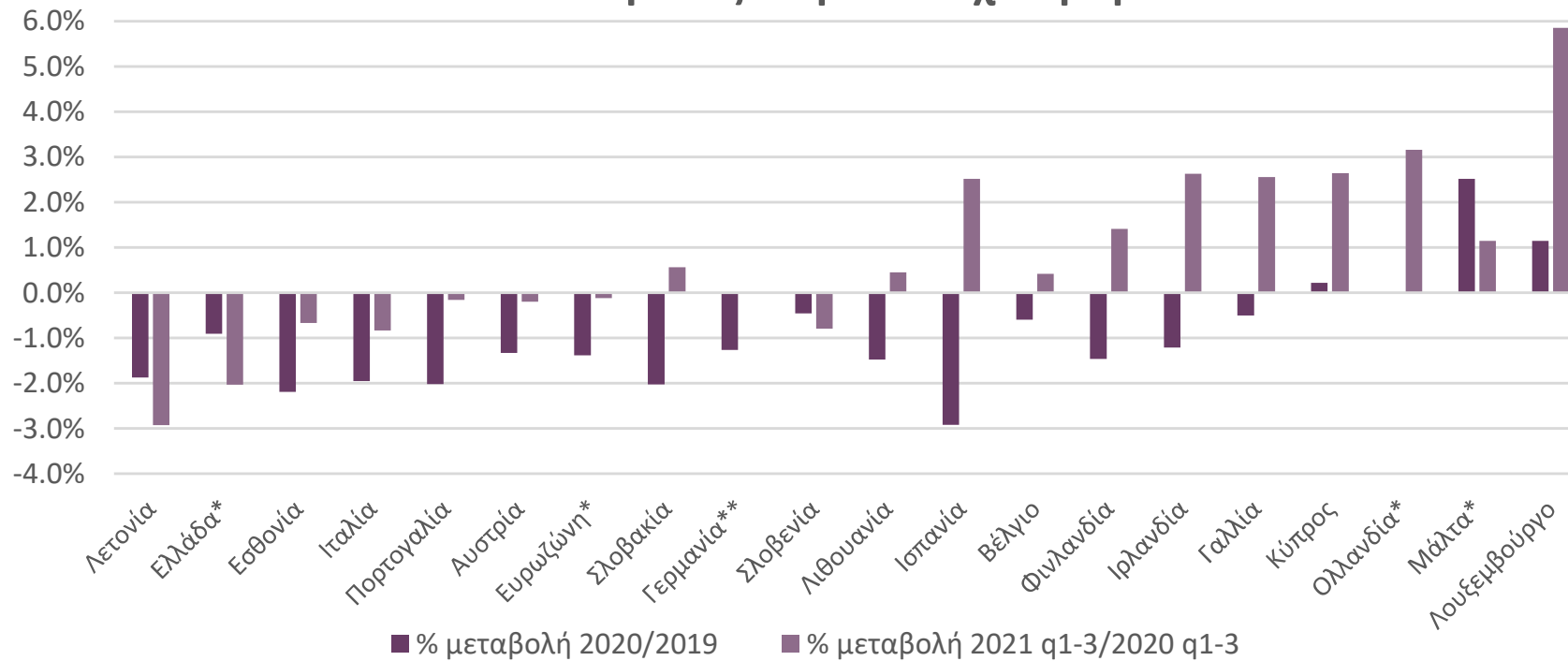
Ο συντελεστής συσχέτισης ανάμεσα στη μεταβολή του ΑΕΠ και τα πρωτογενή ελλείμματα το 2020 είναι θετικός στις χώρες της Ευρωζώνης και σχετικά υψηλός (0,49)

Αντιθέτως, ο συντελεστής συσχέτισης ανάμεσα σε αυτά τα δύο μεγέθη το πρώτο εξάμηνο του 2021 είναι ελαφρώς αρνητικός (-0,11)

Η υποχώρηση στην απασχόληση στην Ευρωζώνη το 2020 ανακόπηκε το πρώτο εξάμηνο του 2021

Σε Λετονία, Ελλάδα, Εσθονία, Ιταλία και Πορτογαλία η μεγαλύτερη υποχώρηση απασχόλησης έως το πρώτο εννεάμηνο του 2021. Το Λουξεμβούργο η μοναδική χώρα με αύξηση της απασχόλησης πέρυσι και στο εννεάμηνο.

Μεταβολές στην απασχόληση¹

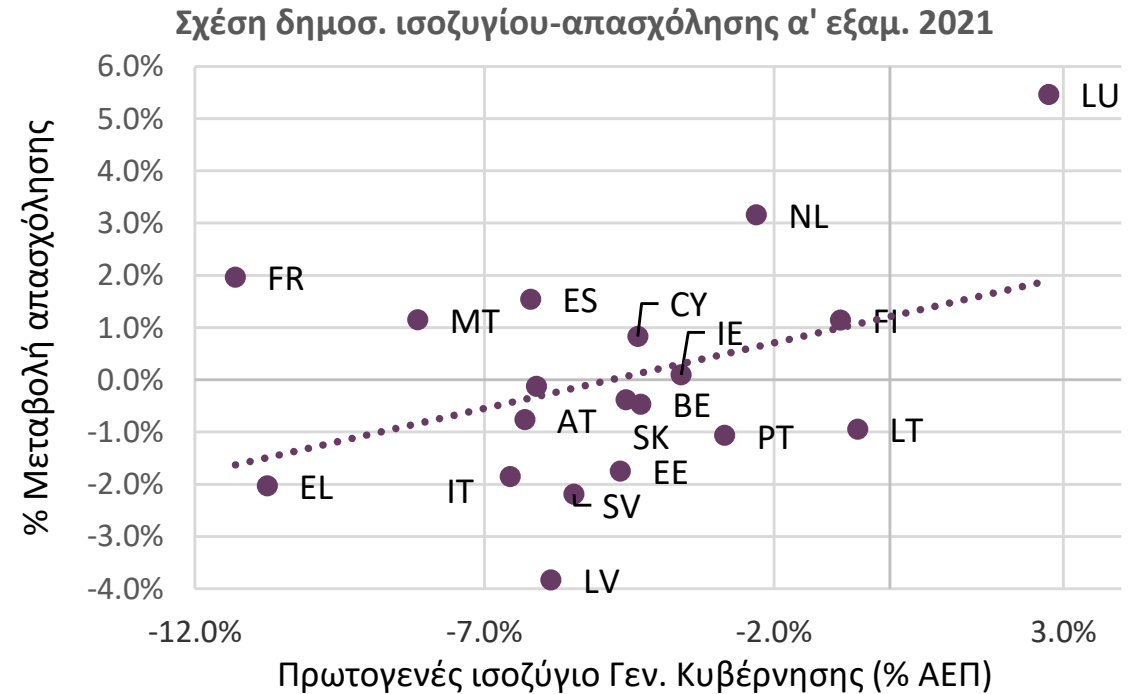
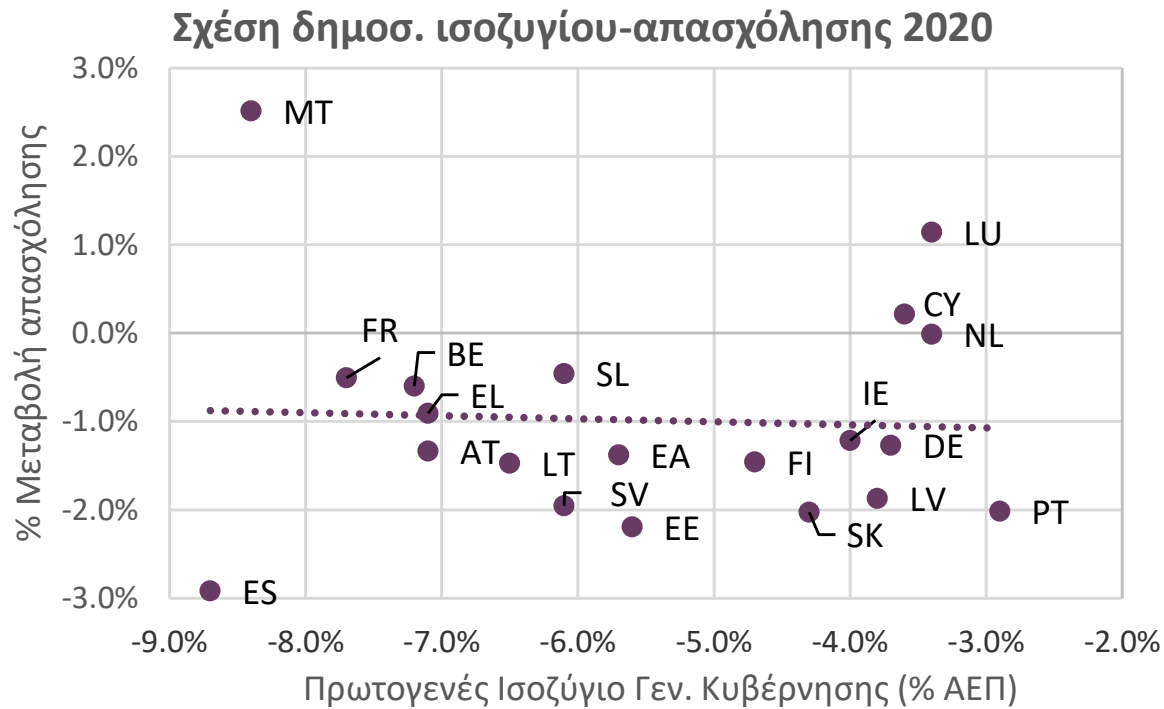
1 Προτιμήθηκε η σύγκριση σε όρους απασχόλησης αντί της ανεργίας, επειδή σε πολλές χώρες με μείωση απασχόλησης, ένα πολύ μεγάλο τμήμα της πτώσης της και των ανέργων εξερχόταν του εργατικού δυναμικού, καθώς δεν έψαχνε να βρει εργασία.

Ακολουθώς, το ποσοστό ανεργίας ανερχόταν σε μικρό βαθμό ή υποχωρούσε και δεν αναδεικνύονταν οι επιπτώσεις της πανδημίας.

* Στοιχεία για α'-β' τρίμηνο 2020-2021 ** Δεν υπάρχουν στοιχεία για το α'-γ' τρίμηνο 2020 **Πηγή:** Eurostat

Τα δημοσιονομικά μέτρα πάνω από ένα επίπεδο δεν φαίνεται να μετρίασαν ουσιαστικά την πτώση της απασχόλησης το 2020

Στο πρώτο εξάμηνο του 2021 η σχέση δημοσιονομικού ισοζυγίου και εξελίξεων στην απασχόληση ήταν θετική

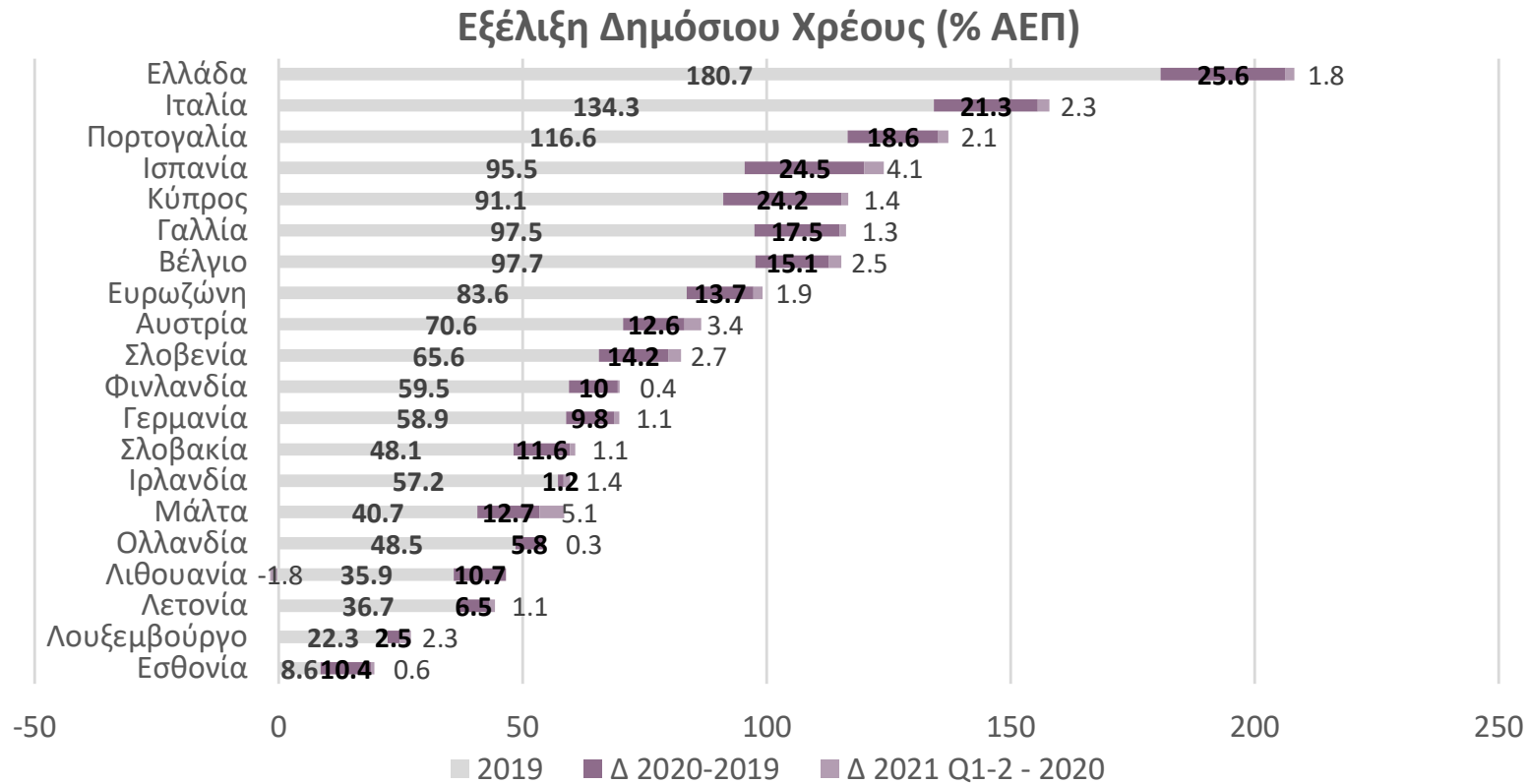
Πηγή: Eurostat

Ο **συντελεστής συσχέτισης** ανάμεσα στη μεταβολή της απασχόλησης και το πρωτογενές ισοζύγιο **το 2020** στις χώρες της Ευρωζώνης είναι οριακά αρνητικός (-0,05). Φαίνεται πως σε χώρες που έγιναν πολλές παρεμβάσεις στήριξης, δεν ήταν κατάλληλα στοχευμένες και αποτελεσματικές ως προς τη διατήρηση θέσεων εργασίας.

Αντιθέτως, ο **συντελεστής συσχέτισης** ανάμεσα σε αυτά τα δύο μεγέθη **το πρώτο εξάμηνο του 2021** είναι θετικός (0,39)

Σημαντική διεύρυνση δημόσιου χρέους το 2020 στις χώρες της ΕΖ από το υψηλό έλλειμμα και την ισχυρή ύφεση. Επιβράδυνση στο α' εξαμ. 2021.

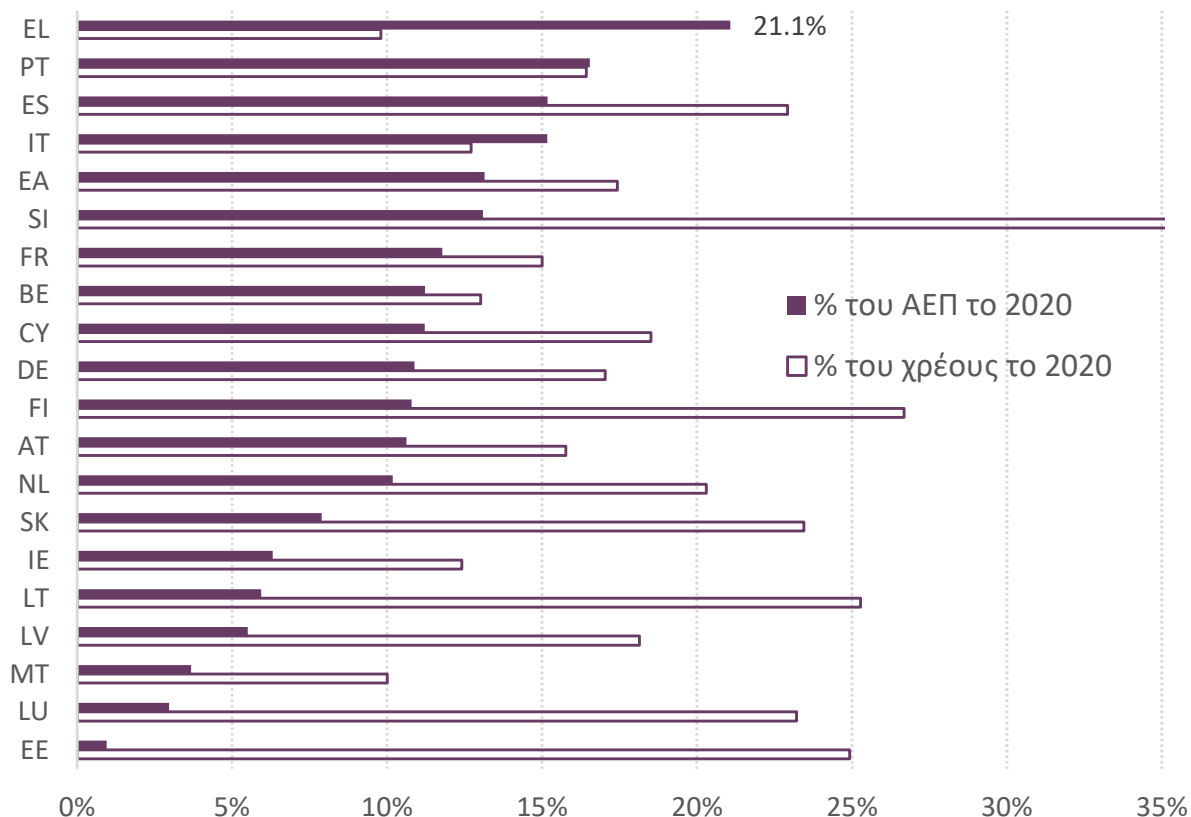
Η μεγαλύτερη διεύρυνση του δημόσιου χρέους εντός της πανδημίας, ως το πρώτο εξάμηνο του 2021 σημειώθηκε στην Ισπανία (+28, π.μ. ΑΕΠ), την Ελλάδα (+27,4 π.μ.), την Κύπρο (+25,6 π.μ.) και την Ιταλία (+23,7 π.μ.).

Ο μέσος όρος του δημόσιου χρέους στην Ευρωζώνη, ως % του ΑΕΠ, ανήλθε από 83,6% το 2019 σε 99,2% το πρώτο εξάμηνο του 2021. Επτά χώρες τον υπερβαίνουν: Ελλάδα, Ιταλία, Πορτογαλία, Ισπανία, Κύπρος, Γαλλία και Βέλγιο.

Το έκτακτο πρόγραμμα PEPP της ΕΚΤ συνέβαλε, μεταξύ άλλων, στο να μειωθούν οι αποδόσεις των κρατικών ομολόγων της Ευρωζώνης

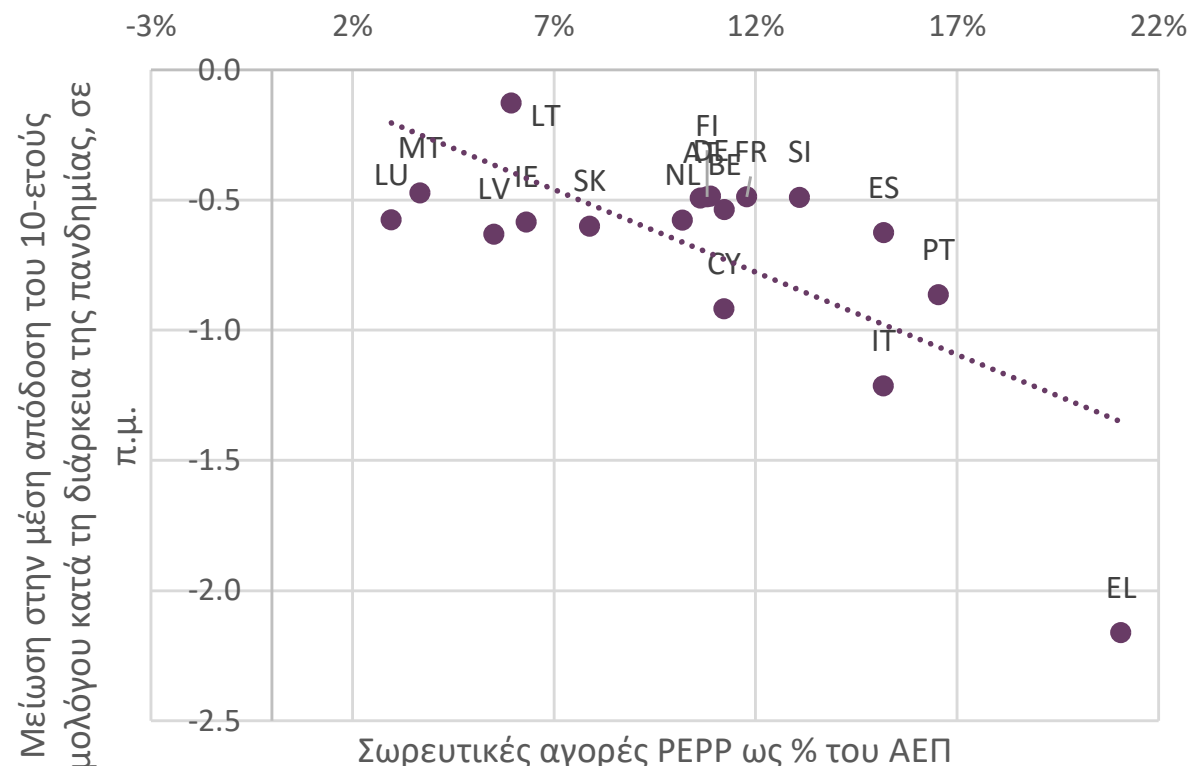
Σωρευτικές αγορές PEPP την περίοδο Μάρ. 2020- Νοέ. 2021

Πηγές: ΤτΕ, ΕΚΤ, Eurostat, Επεξεργασία στοιχείων IOBE

*Η μέση μεταβολή στην απόδοση των κρατικών αφορά το μέσο ρυθμό την περίοδο Μάρ.2020-Νοέ.2021 σε σύγκριση με τον αντίστοιχο ρυθμό τη διετία 2018-2019.

Συσχέτιση μεγέθους PEPP με μεταβολή στην απόδοση κρατικών ομολόγων ανά χώρα*

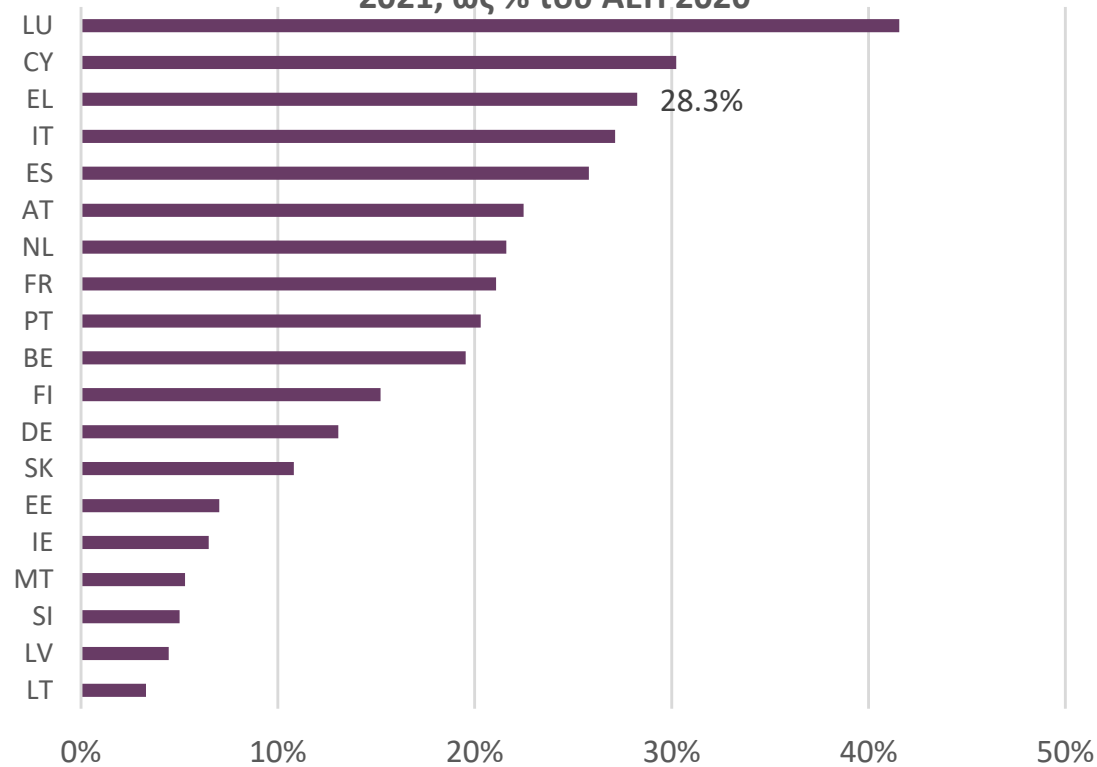

Χώρες με μεγαλύτερο αναλογικά μέγεθος προγράμματος PEPP κατέγραψαν κατά μέσο όρο και μεγαλύτερη μείωση στις αποδόσεις των κρατικών τους ομολόγων σε σύγκριση με τα προ-πανδημίας επίπεδα.

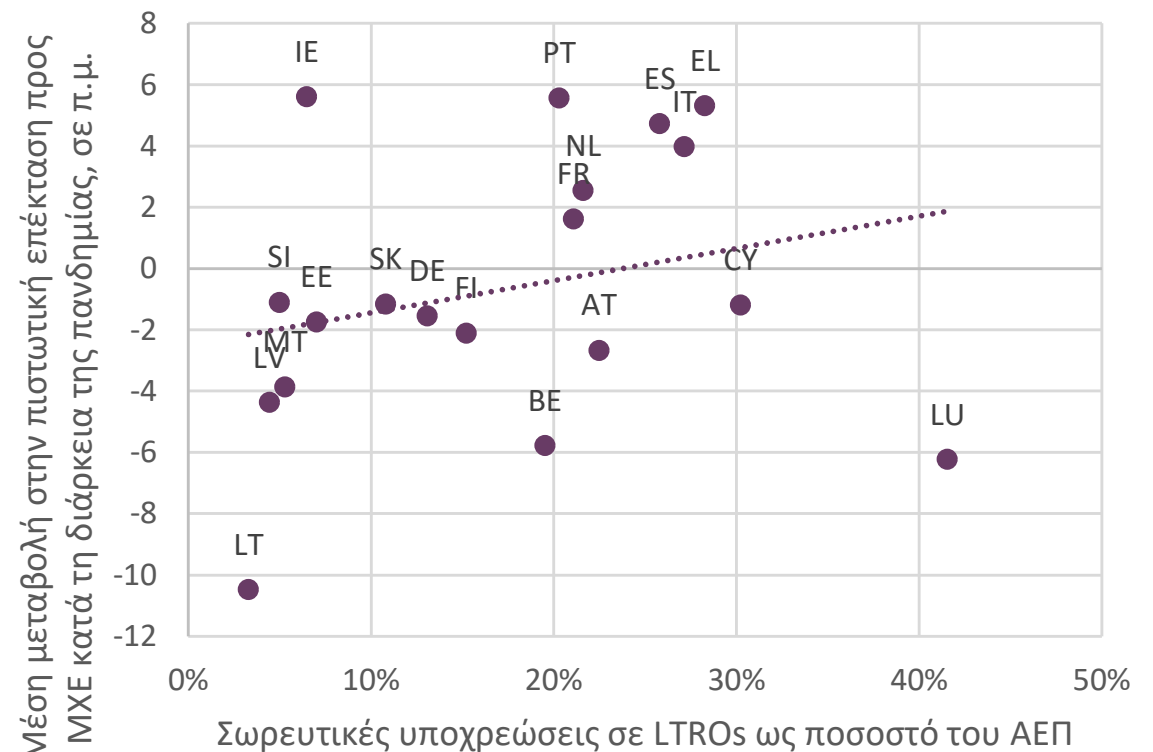
Το 20-μηνο Μαρτίου 2020-Νοεμβρίου 2021 η ΕΚΤ αγόρασε ελληνικά ομόλογα συνολικής αξίας 21,1% του ετήσιου ΑΕΠ

Η τραπεζική πιστωτική επέκταση είναι μεγαλύτερη σε χώρες με υψηλότερη χρήση εργαλείων μακροχρόνιας αναχρηματοδότησης LTROs

Συνολική αξία υποχρεώσεων LTROs τον Νοέμβριο του 2021, ως % του ΑΕΠ 2020

Συσχέτιση χρήσης LTROs με μεταβολή στην τραπεζική πιστωτική επέκταση ανά χώρα*

Πηγές: ΤτΕ, ΕΚΤ, Eurostat, Επεξεργασία στοιχείων IOBE

*Η μέση μεταβολή στην πιστωτική επέκταση αφορά το μέσο ρυθμό την περίοδο Μάρ.2020-Νοέ.2021 σε σύγκριση με τον αντίστοιχο ρυθμό τη διετία 2018-2019.

Χώρες όπου οι τράπεζες έκαναν μεγαλύτερη αναλογικά χρήση LTROs κατέγραψαν κατά μέσο όρο και μεγαλύτερη αύξηση στο ρυθμό πιστωτικής επέκτασης προς τις εγχώριες Μη Χρηματοπιστωτικές Επιχειρήσεις (ΜΧΕ), σε σύγκριση με τα προ-πανδημίας επίπεδα. Τον Νοέμβριο του 2021 η ΕΚΤ κατέγραφε απαιτήσεις LTROs προς τις ελληνικές τράπεζες συνολικού ύψους 28,3% του ετήσιου ΑΕΠ.

Σύνοψη – Ειδικό θέμα

- Οι μεγαλύτερες πιέσεις της πανδημίας στο ΑΕΠ ασκήθηκαν σε χώρες του «πυρήνα» της Ευρωζώνης (Ισπανία, Ιταλία, Γερμανία).
- Υψηλά δημοσιονομικά ελλείμματα εντός της κρίσης επίσης σε αρκετές από τις χώρες του «πυρήνα».
- Η Ελλάδα δεύτερη στην Ευρωζώνη σε πρωτογενές έλλειμμα πρόπερσι και στο πρώτο μισό του 2021.
- Η παροχή υψηλής δημοσιονομικής στήριξης δεν απέτρεψε την ύφεση το 2020. Η ανάκαμψη στο πρώτο εξάμηνο του 2021 μάλλον σχετίζεται σε μικρό βαθμό με αυτή.
- Η υποχώρηση στην απασχόληση στην Ευρωζώνη το 2020 ανακόπηκε το πρώτο εξάμηνο του 2021.
- Τα δημοσιονομικά μέτρα πάνω από ένα επίπεδο δεν φαίνεται να μετρίασαν ουσιαστικά την πτώση της απασχόλησης το 2020.
- Στο πρώτο εξάμηνο του 2021 η σχέση δημοσιονομικού ισοζυγίου και εξελίξεων στην απασχόληση ήταν θετική.
- Σημαντική διεύρυνση δημόσιου χρέους το 2020 στις χώρες της ΕΖ από το υψηλό έλλειμμα και την ισχυρή ύφεση. Έντονη επιβράδυνση ανόδου στο α' εξαμ. 2021.
- Το έκτακτο πρόγραμμα ποσοτικής χαλάρωσης PEPP της ΕΚΤ συνέβαλε στο να αυξηθεί η τιμή και να μειωθούν οι αποδόσεις των κρατικών ομολόγων της Ευρωζώνης.
- Την περίοδο της πανδημίας καταγράφηκε μεγαλύτερη τραπεζική πιστωτική επέκταση σε χώρες όπου οι τράπεζες έκαναν υψηλότερη χρήση εργαλείων μακροχρόνιας αναχρηματοδότησης από το ευρωσύστημα (LTROs).

3. Διεθνές περιβάλλον

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2021

«Νέες προκλήσεις και προοπτικές από την τρέχουσα έξαρση της πανδημίας»

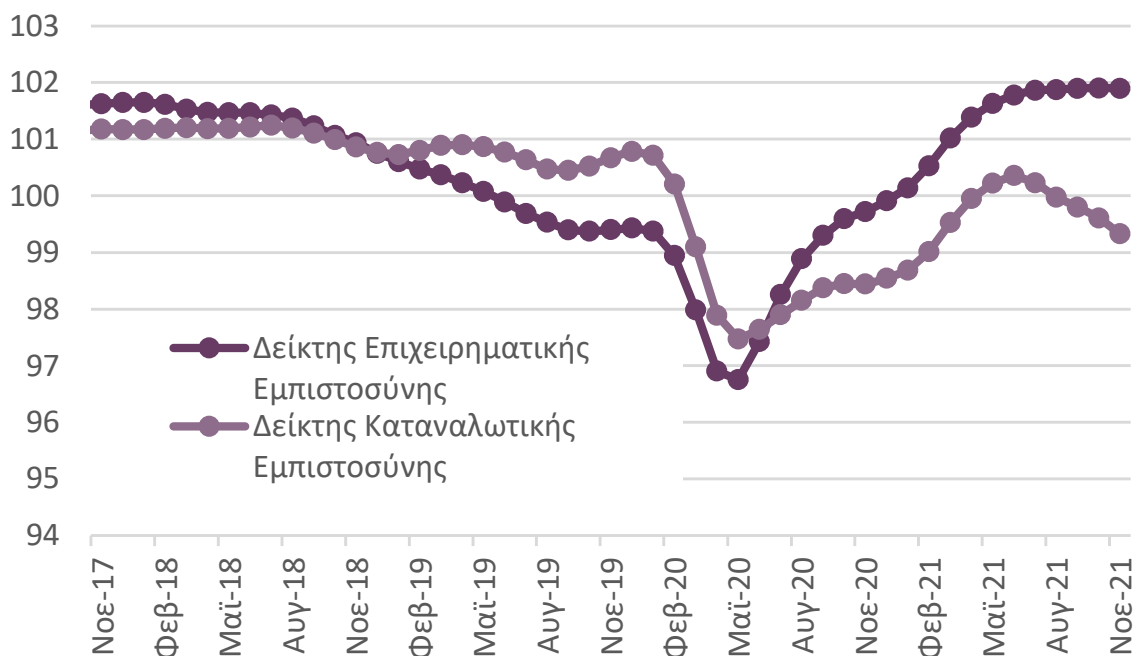
Επιδείνωση καταναλωτικής εμπιστοσύνης παγκοσμίως, πτώση στο οικονομικό κλίμα στην Ευρώπη

Υποχώρηση της καταναλωτικής εμπιστοσύνης για πέμπτο συνεχόμενο μήνα τον Νοέμβριο, ενώ η επιχειρηματική εμπιστοσύνη διατηρείται υψηλά παγκοσμίως

Ο δείκτης οικονομικού κλίματος στην Ευρωζώνη κινείται πτωτικά το Δεκέμβριο, στις 115,3 μονάδες (-2,0%)

Δείκτες Οικονομικού κλίματος χωρών ΟΟΣΑ

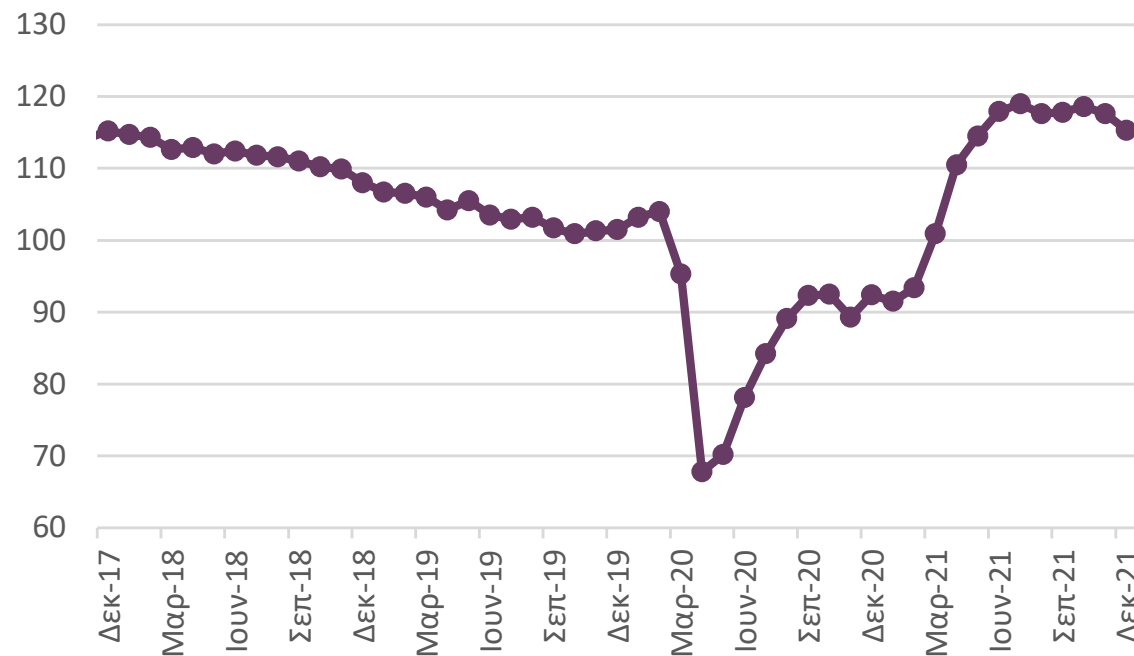
(στοιχεία εποχικά διορθωμένα, μακροχρόνιος μέσος 2008-2020 = 100)

Πηγή: ΟΟΣΑ, έως 11/2021

Δείκτες Οικονομικού κλίματος της Ευρωζώνης

(στοιχεία εποχικά διορθωμένα, μακροχρόνιος μέσος 2000-2019 = 100)

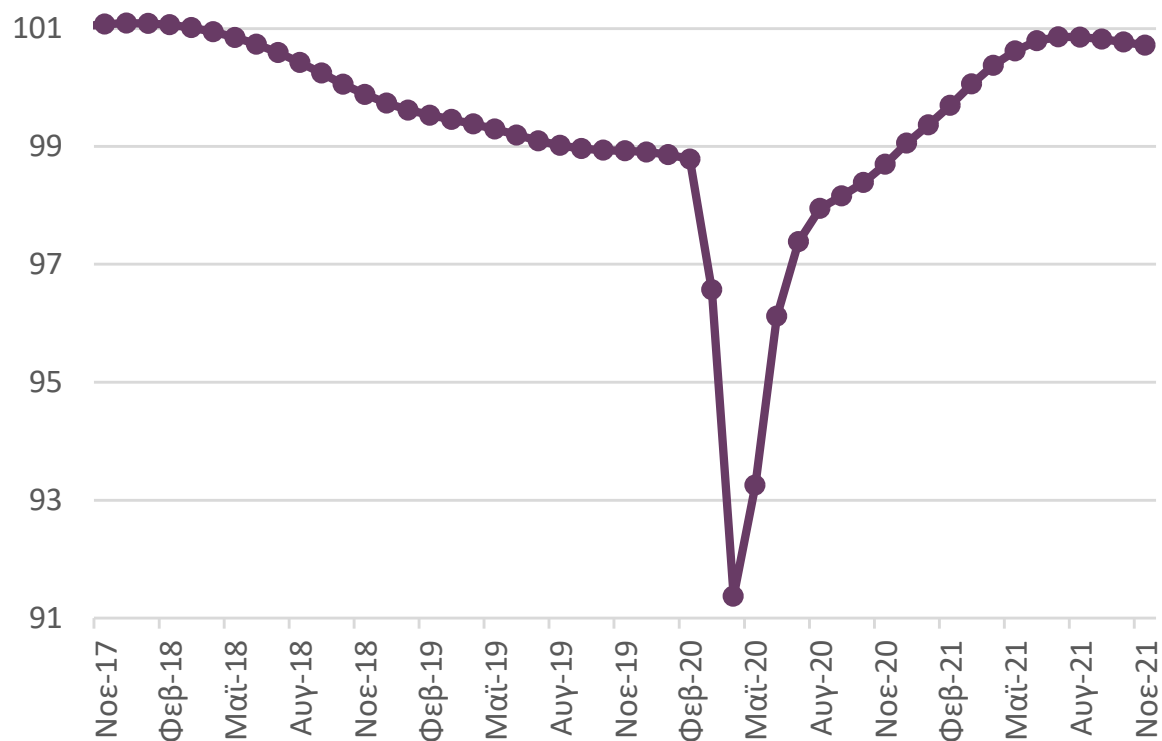
Πηγή: DG ECFIN, έως 12/2021

Η οικονομική δραστηριότητα παραμένει σε υψηλά επίπεδα παγκοσμίως με ενίσχυση του διεθνούς εμπορίου

Οριακή υποχώρηση παρουσίασε ο CLI τον Νοέμβριο (-0,1%)

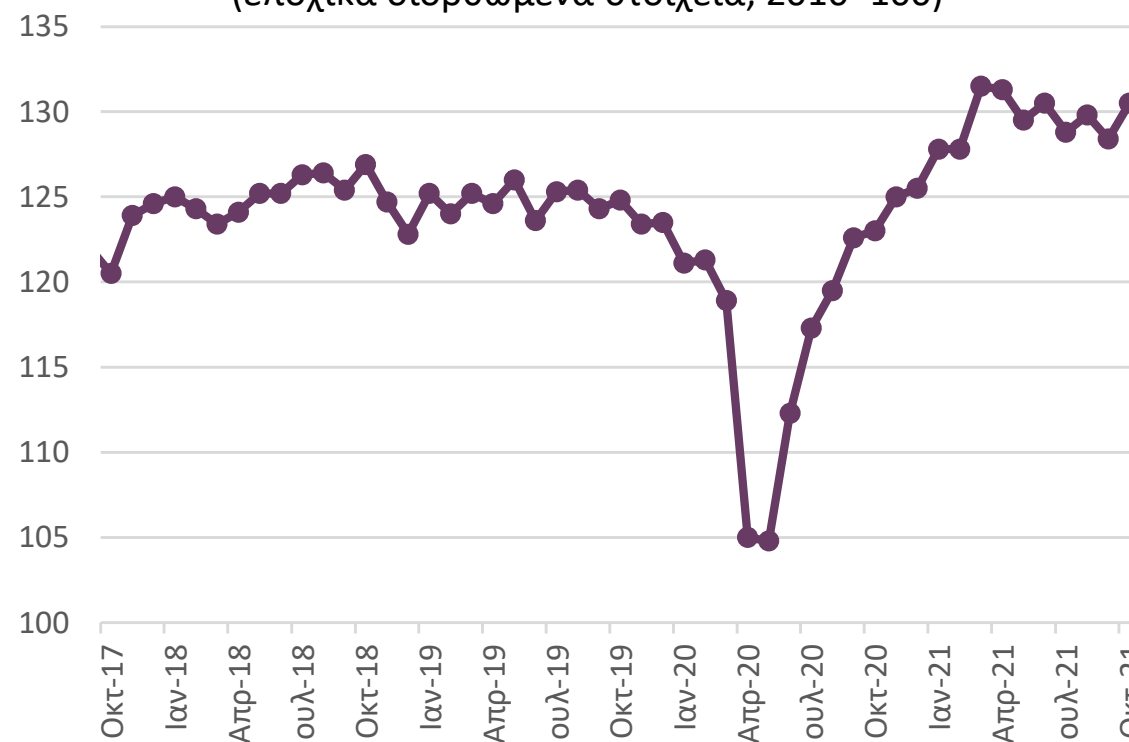
Ανοδικά κινήθηκε ο όγκος διεθνούς εμπορίου τον Οκτώβριο (+1,6%). Συνεχείς διακυμάνσεις στο πρόσφατο εξάμηνο.

Σύνθετος πρόδρομος δείκτης ΟΟΣΑ (CLI)
(Μακροχρόνιος μέσος όρος = 100)

Πηγή: ΟΟΣΑ, έως 11/2021

Παγκόσμιος Δείκτης Όγκου Εμπορίου (CPB)
(εποχικά διορθωμένα στοιχεία, 2010=100)

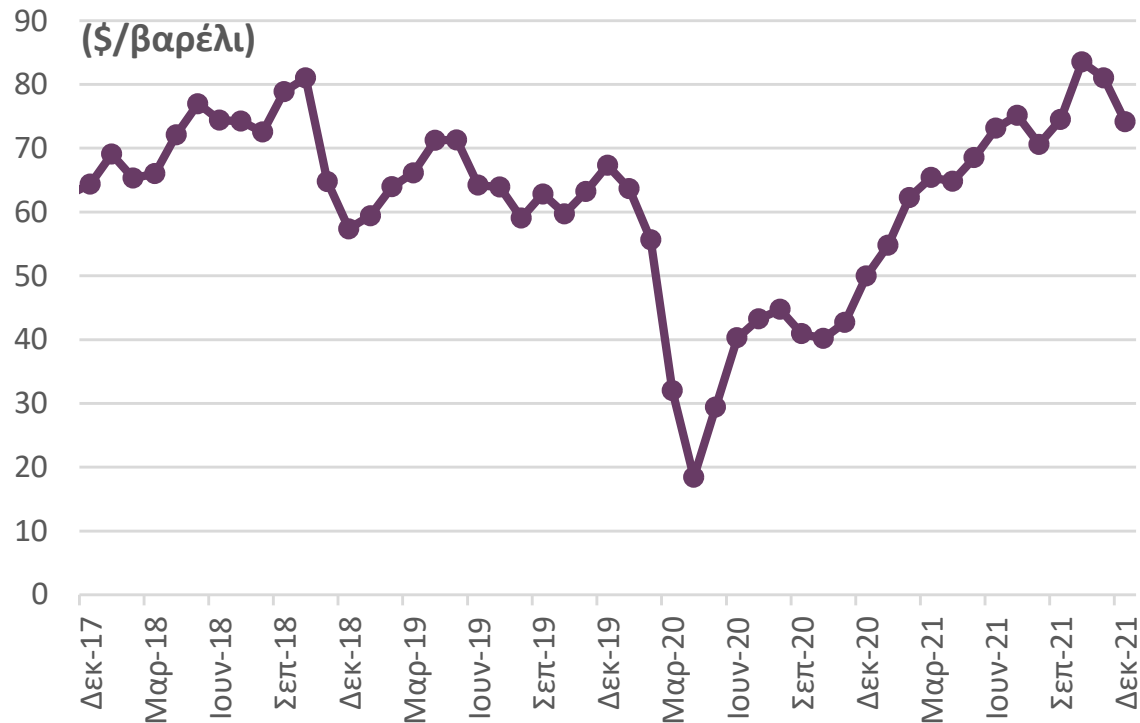

Πηγή: CPB Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis, έως 10/2021

Μικτές τάσεις στις τιμές εμπορευμάτων

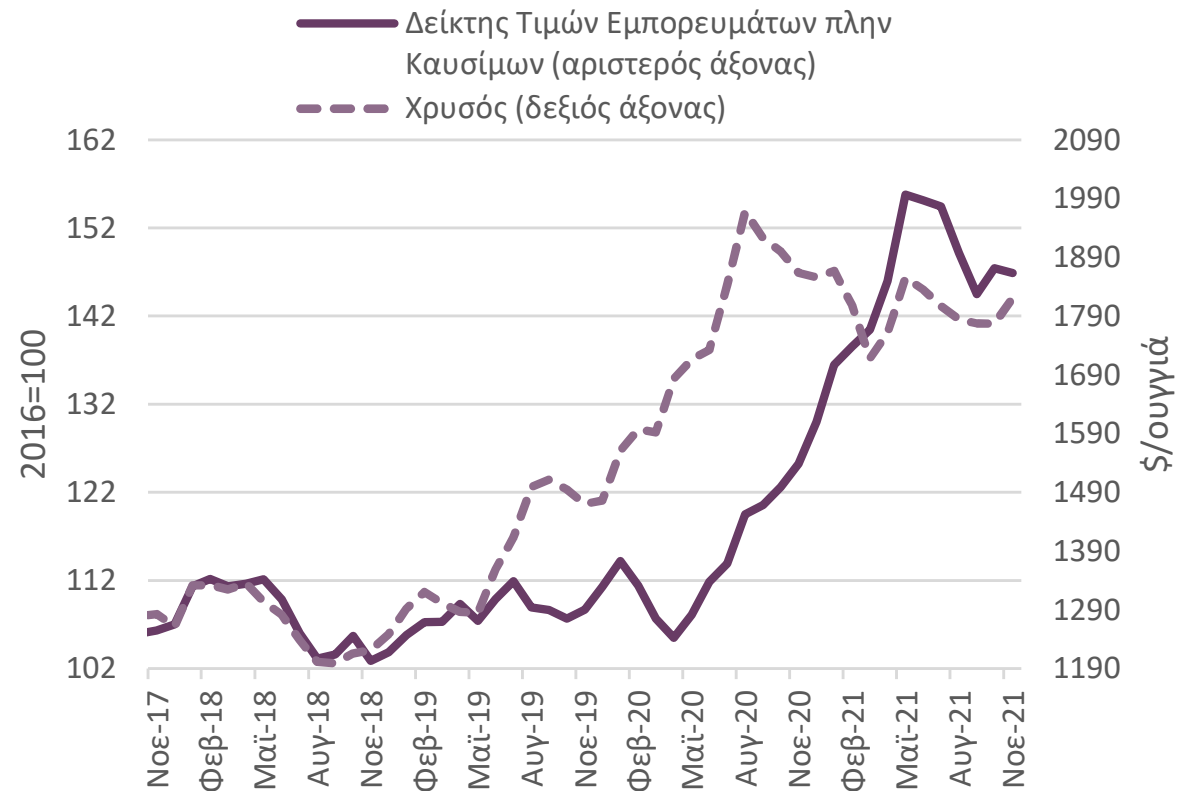
Σημαντική πτώση στην τιμή του πετρελαίου τον Δεκέμβριο κατά 8,5%, στα \$74,2/βαρέλι

Τιμή αργού πετρελαίου (Brent)

Πηγή: U.S. Energy Information Administration, έως 12/2021

Οριακή πτώση στο δείκτη τιμών λοιπών εμπορευμάτων τον Νοέμβριο (-0,4%), άνοδος της τιμής του χρυσού, στα 1,820 \$/ουγγιά

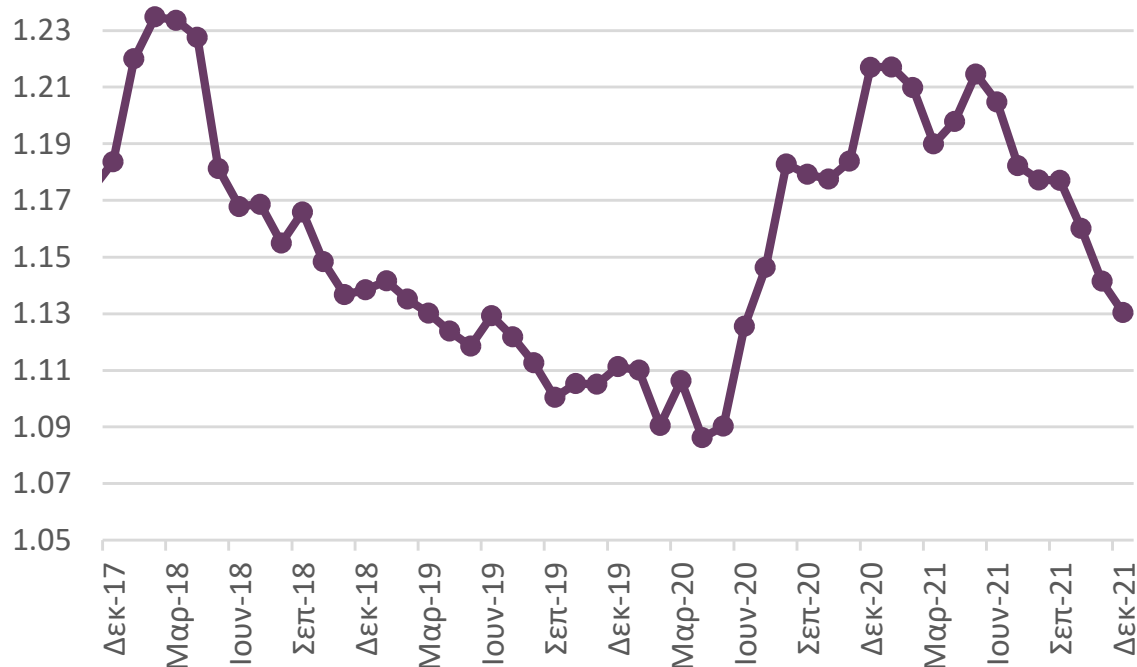

Πηγή: ΔNT, Commodity data portal, έως 11/2021

Συνεχίζει να κινείται πτωτικά η ισοτιμία ευρώ/δολαρίου

Πτώση της ισοτιμίας του ευρώ έναντι του δολαρίου (-1%) τον Δεκέμβριο, στα 1,13 \$/€

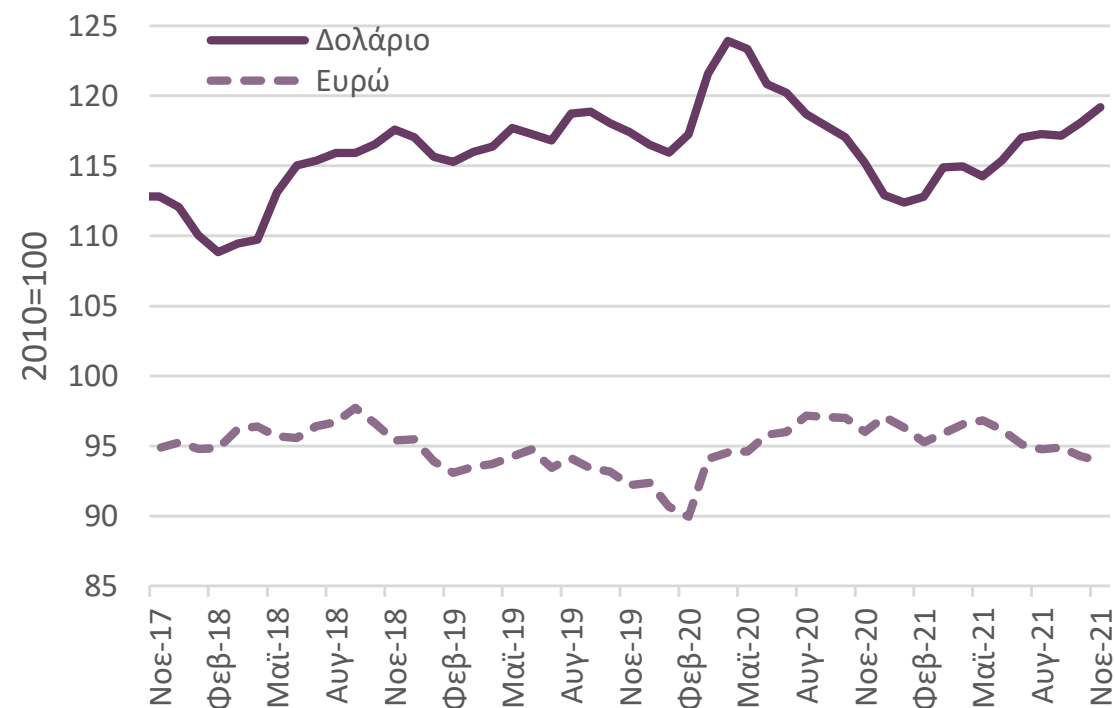
Ισοτιμία ευρώ/δολαρίου

Πηγή: ΕΚΤ, έως 12/2021

Ισχυροποίηση δολαρίου και πτώση του ευρώ σε σχέση με τους κύριους εμπορικούς εταίρους τον Νοέμβριο

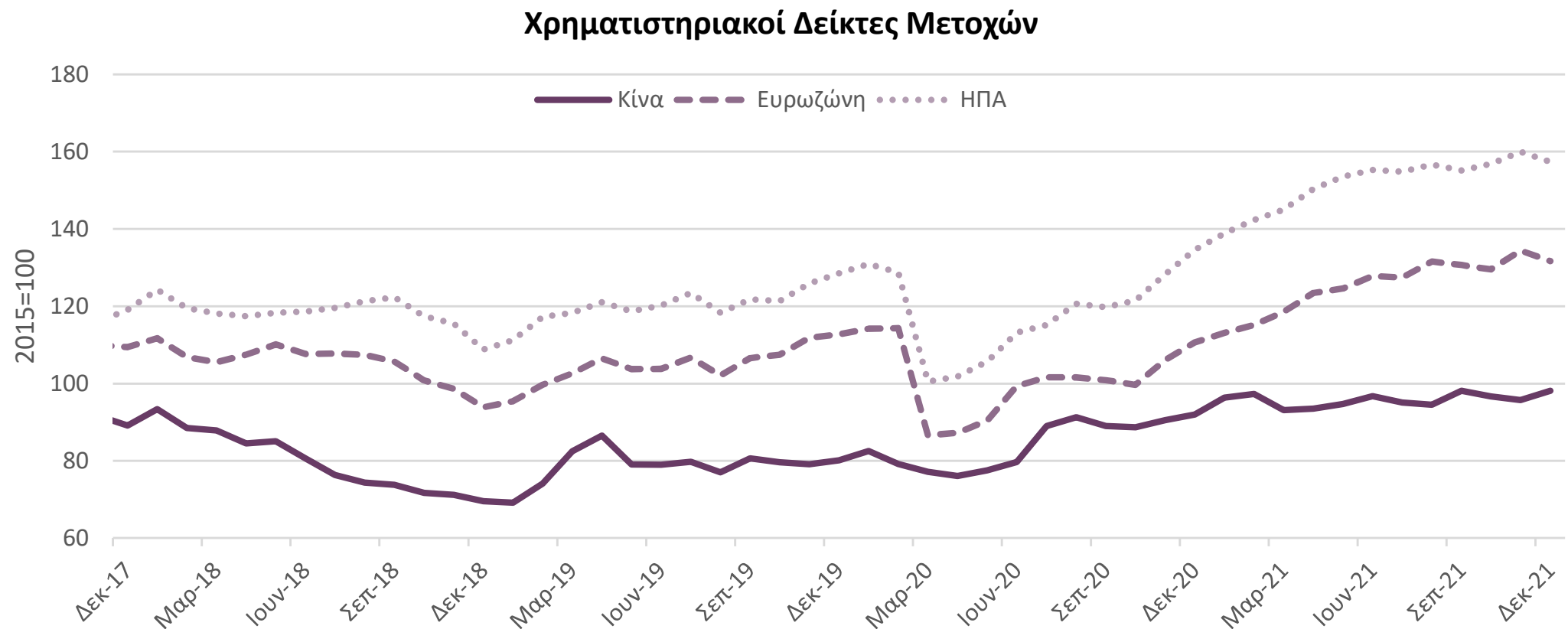
Δείκτης πραγματικής σταθμισμένης ισοτιμίας

Πηγή: Bank for International Settlements, έως 11/2021

Κυριαρχούν οι πτωτικές τάσεις στις διεθνείς κεφαλαιαγορές τον Δεκέμβριο

Πτώση σε ΗΠΑ (-1,6%) και Ευρωζώνη (-2,0%), άνοδος στην Κίνα (2,5%)

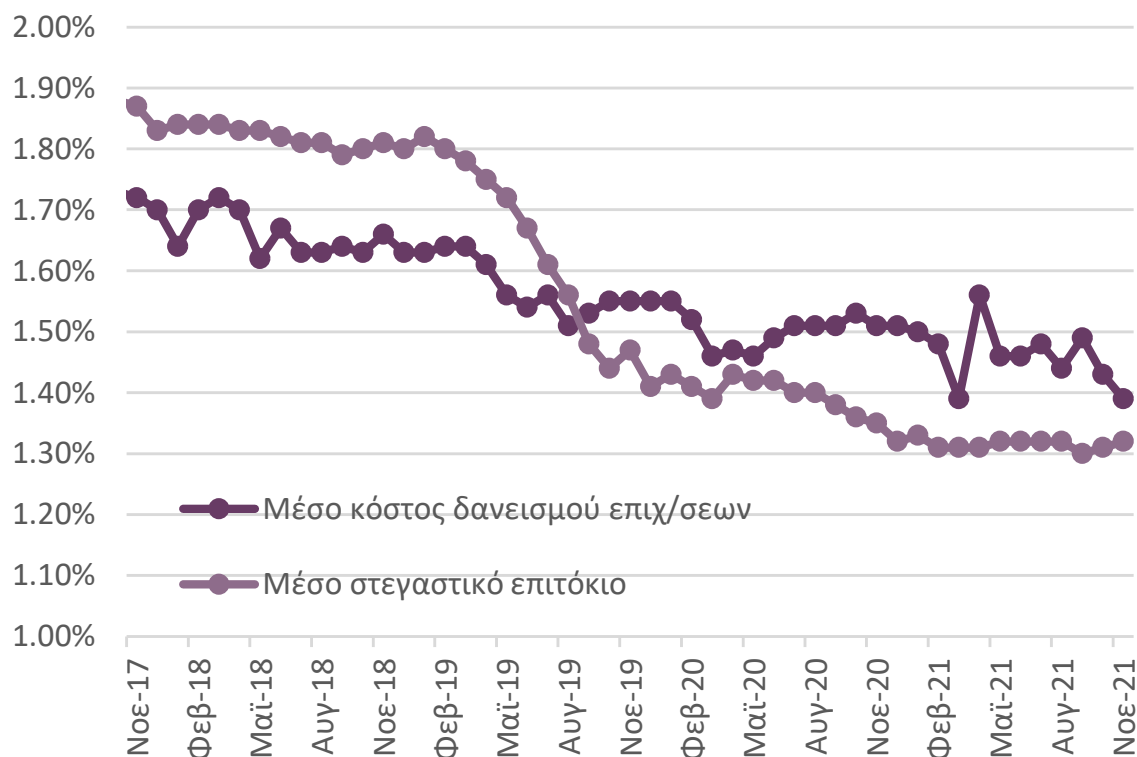
Πηγή: ΟΟΣΑ, μηνιαίος μέσος όρος τιμών κλεισίματος γενικών δεικτών, έως 12/2021

Χαμηλά παραμένει το κόστος χρηματοδότησης στην Ευρωζώνη. Μείωση αποδόσεων των κρατικών ομολόγων.

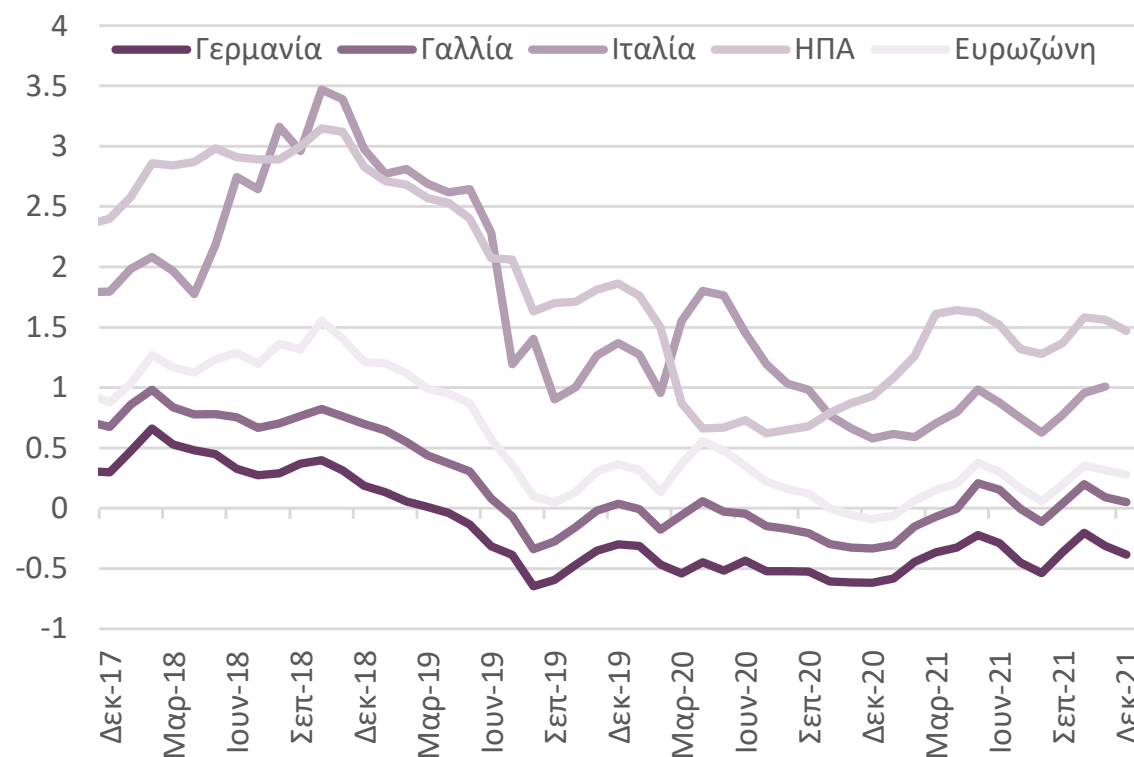
Το κόστος δανεισμού στην Ευρωζώνη τον Νοέμβριο υποχώρησε για τις επιχειρήσεις, ενώ σημείωσε μικρή άνοδο για τα στεγαστικά δάνεια

Πτωτικά κινήθηκαν οι αποδόσεις των 10-ετών κρατικών ομολόγων σε Ευρώπη και ΗΠΑ το Δεκέμβριο

Τραπεζικά επιτόκια δανεισμού στην Ευρωζώνη

Αποδόσεις 10-ετών κρατικών ομολόγων

Πηγή: ΕΚΤ, έως 11/2021

Πηγή: ΟΟΣΑ και ΕΚΤ, έως 12/2021. Σημείωση: Για την Ιταλία υπάρχουν στοιχεία έως 11/2021.

Σύνοψη – Διεθνές Περιβάλλον

- Η **καταναλωτική εμπιστοσύνη** εξακολουθεί να υποχωρεί για πέμπτο μήνα σε σειρά τον Νοέμβριο παγκοσμίως, ενώ το **οικονομικό κλίμα** σημειώνει πτώση τον Δεκέμβριο στην Ευρώπη.
- Το **διεθνές εμπόριο** σημειώνει άνοδο τον Οκτώβριο, πλησιάζοντας στα πρόσφατα ιστορικά υψηλά επίπεδα. Ωστόσο παρουσιάζει διακυμάνσεις στο πρόσφατο εξάμηνο.
- Πτώση στην τιμή του **πετρελαίου** τον Δεκέμβριο για δεύτερο διαδοχικό μήνα. Οριακή πτώση τιμών στα **υπόλοιπα εμπορεύματα** (πλην καυσίμων) τον Νοέμβριο και άνοδος στην τιμή του **χρυσού**.
- Νέα πτώση του **ευρώ** τον Δεκέμβριο σε σχέση με το δολάριο.
- Το **κόστος κεφαλαίου** παραμένει χαμηλό για τις επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά στην Ευρωζώνη, ενώ πτώση σημειώνουν και οι αποδόσεις των 10-ετών ομολόγων σε Ευρώπη και ΗΠΑ.
- Στις **κεφαλαιαγορές** κυριάρχησαν πτωτικές τάσεις τον Δεκέμβριο, με πτώση σε ΗΠΑ και Ευρώπη και άνοδο στην Κίνα.

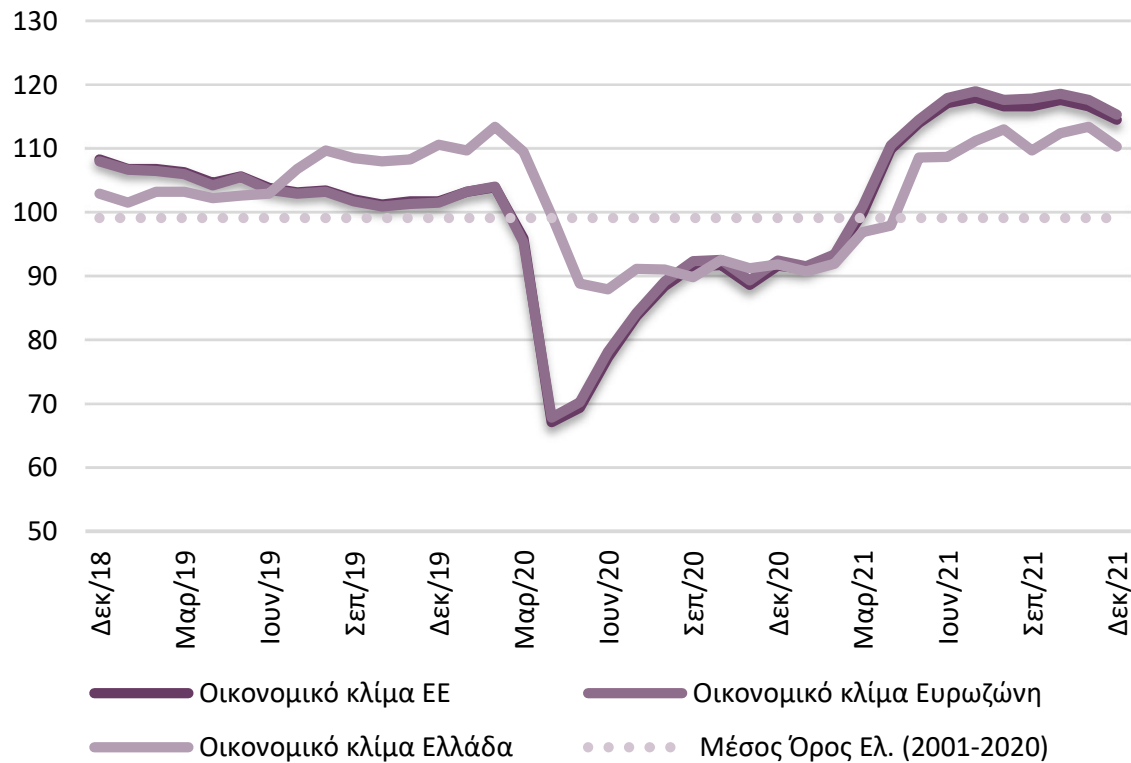
4. Οικονομικό κλίμα

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2021

«Νέες προκλήσεις και προοπτικές από την τρέχουσα έξαρση της πανδημίας»

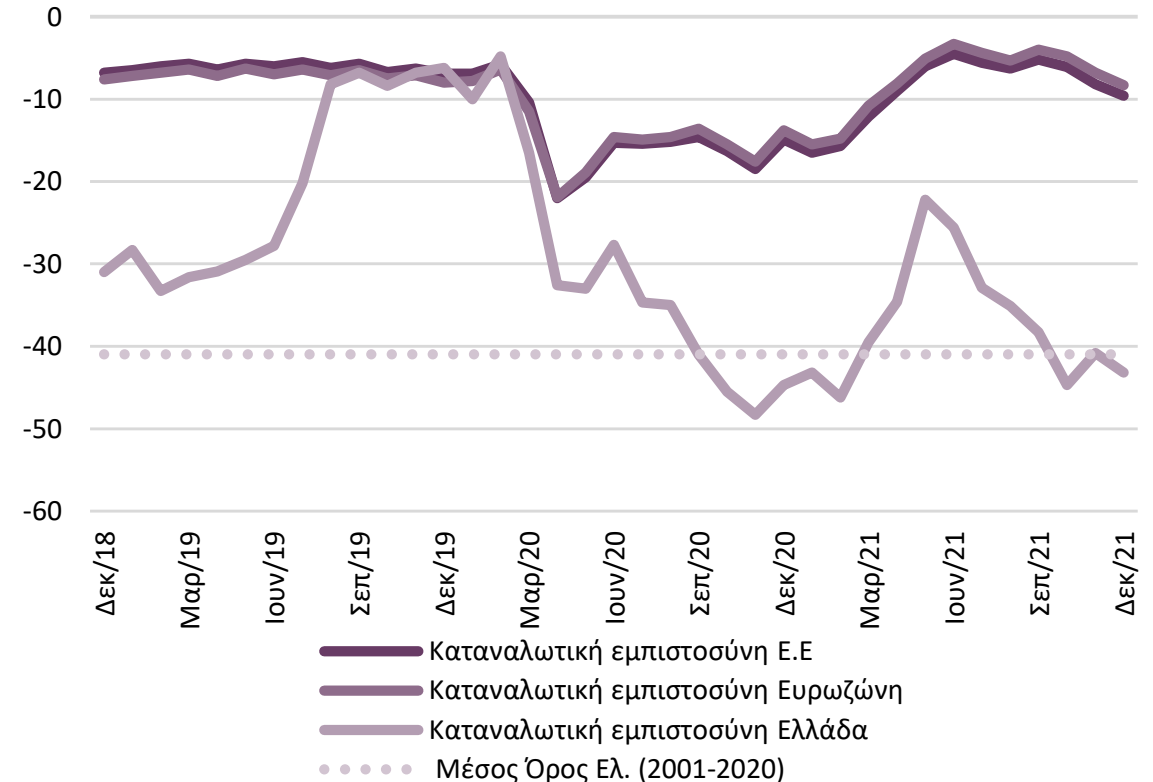
Μικρή υποχώρηση του δείκτη οικονομικού κλίματος, με ήπια επιδείνωση της καταναλωτικής εμπιστοσύνης

Αισθητή επιδείνωση προσδοκιών σε Υπηρεσίες και Κατασκευές, ήπια υποχώρηση στη Βιομηχανία, ενώ το Λιανικό εμπόριο σημείωσε έντονη βελτίωση

Ο δείκτης οικονομικού κλίματος υποχώρησε τον Δεκέμβριο στις 110,3 μονάδες, έναντι 113,4 μονάδων τον Νοέμβριο και 91,8 μονάδων πρόπερσι.

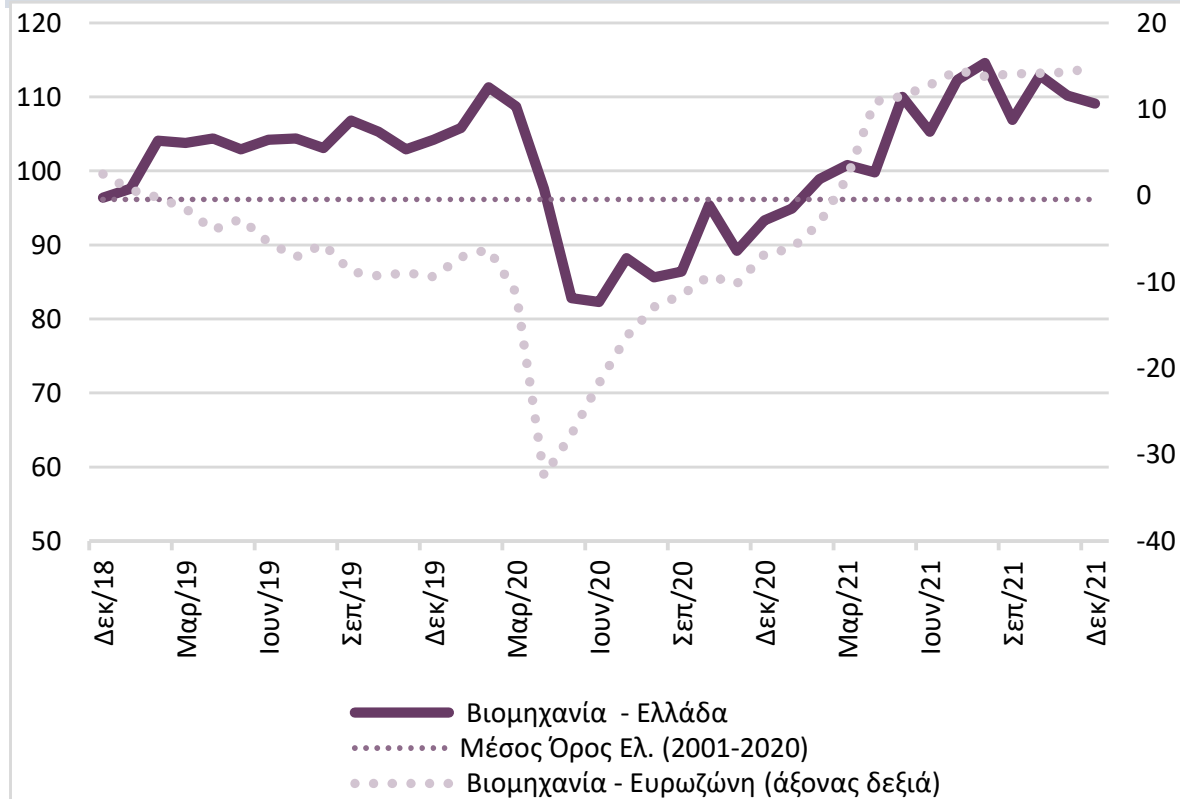
...με το δείκτη καταναλωτικής εμπιστοσύνης να υποχωρεί εκ νέου μετά από τη μικρή ανάκαμψη του προηγούμενου μήνα

Ο δείκτης καταναλωτικής εμπιστοσύνης υποχώρησε τον Δεκέμβριο και διαμορφώθηκε στις -43,2 μονάδες, από -40,8 τον προηγούμενο μήνα, ήπια υψηλότερα από την αντίστοιχη περίοδο του 2020 (-44,7 μονάδες).

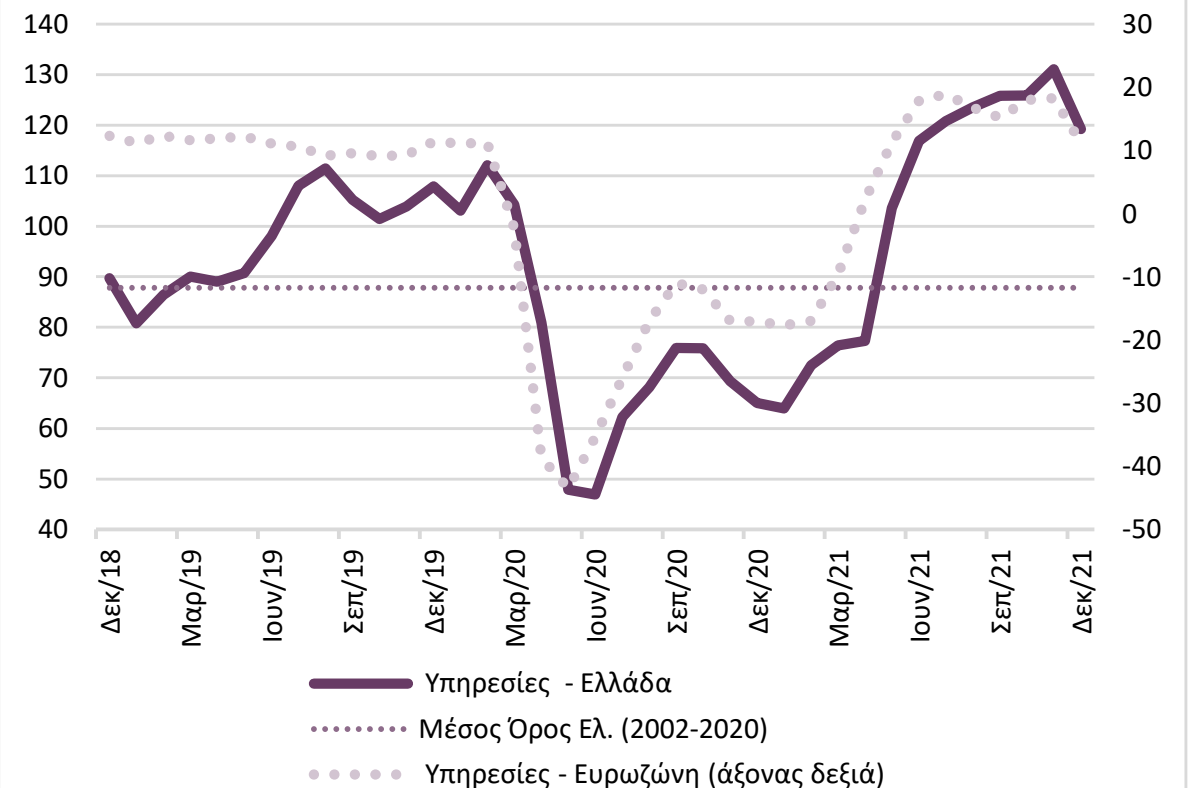
Έπια επιδείνωση επιχειρηματικών προσδοκιών σε Βιομηχανία, εντονότερη στις Υπηρεσίες

Έπια επιδείνωση προσδοκιών στη Βιομηχανία, από κλιμάκωση των αποθεμάτων και υποχώρηση των προβλέψεων για την παραγωγή προσεχώς

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη **Βιομηχανία** υποχώρησε στις 109,1 (από 110,2 τον Νοέμβριο) μονάδες, αρκετά υψηλότερο από το αντίστοιχο επίπεδο του 2020 (93,3 μον.).

Σημαντική εξασθένιση προσδοκιών στις Υπηρεσίες, υποχωρεί η έντονη αισιοδοξία για την τρέχουσα αλλά και μελλοντική ζήτηση

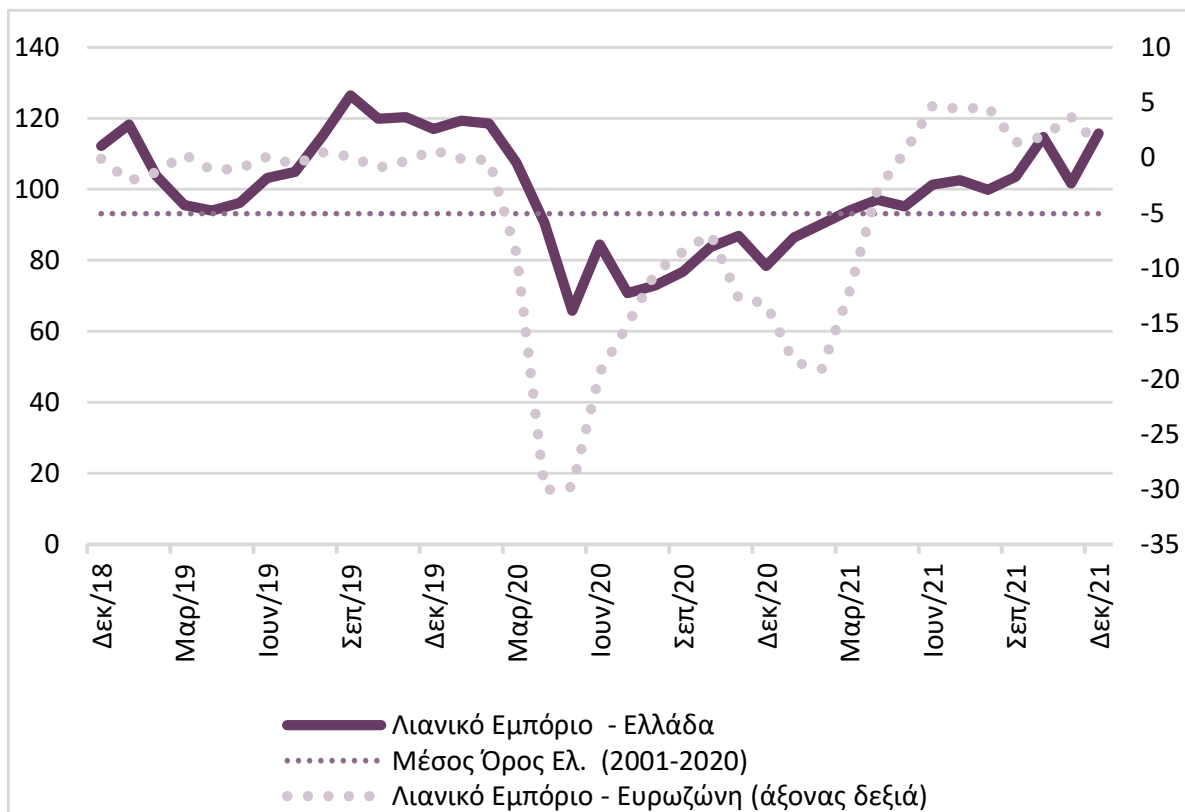

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις **Υπηρεσίες** επιδεινώθηκε αισθητά τον Δεκέμβριο, στις 119,2 μονάδες, από 131,3 τον Νοέμβριο και 65 μονάδες ένα χρόνο νωρίτερα.

Πηγή: IOBE, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, έως 12/2021

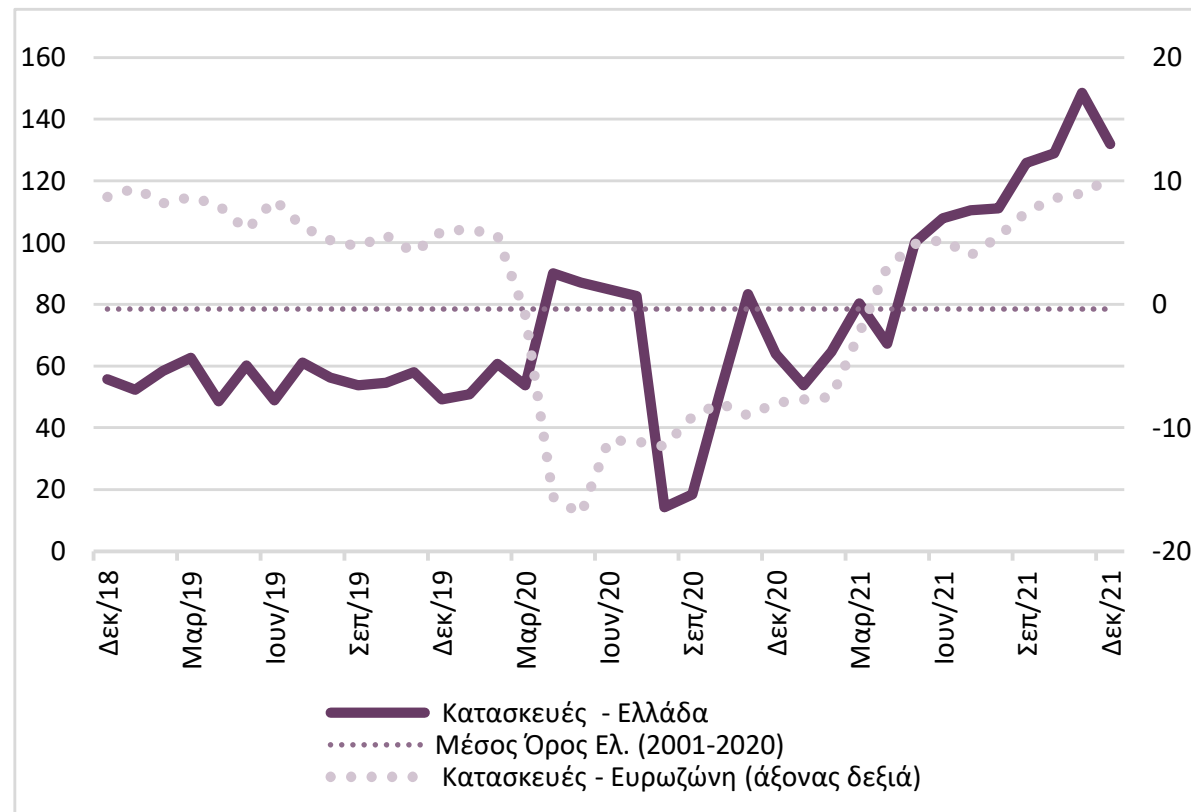
Σημαντική ανάκαμψη προσδοκιών στο Λιανικό εμπόριο, αισθητή επιδείνωση στις Κατασκευές

Σημαντική ενίσχυση προσδοκιών, από αισιόδοξες εκτιμήσεις τόσο για τις τρέχουσες όσο και τις μελλοντικές πωλήσεις σε συγκεκριμένους κλάδους

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στο **Λιανικό Εμπόριο** ενισχύθηκε σημαντικά τον Δεκέμβριο και διαμορφώθηκε στις 115,7 (από 101,7 τον Νοέμβριο) μονάδες. Ένα έτος νωρίτερα βρισκόταν στις 78,4 μονάδες.

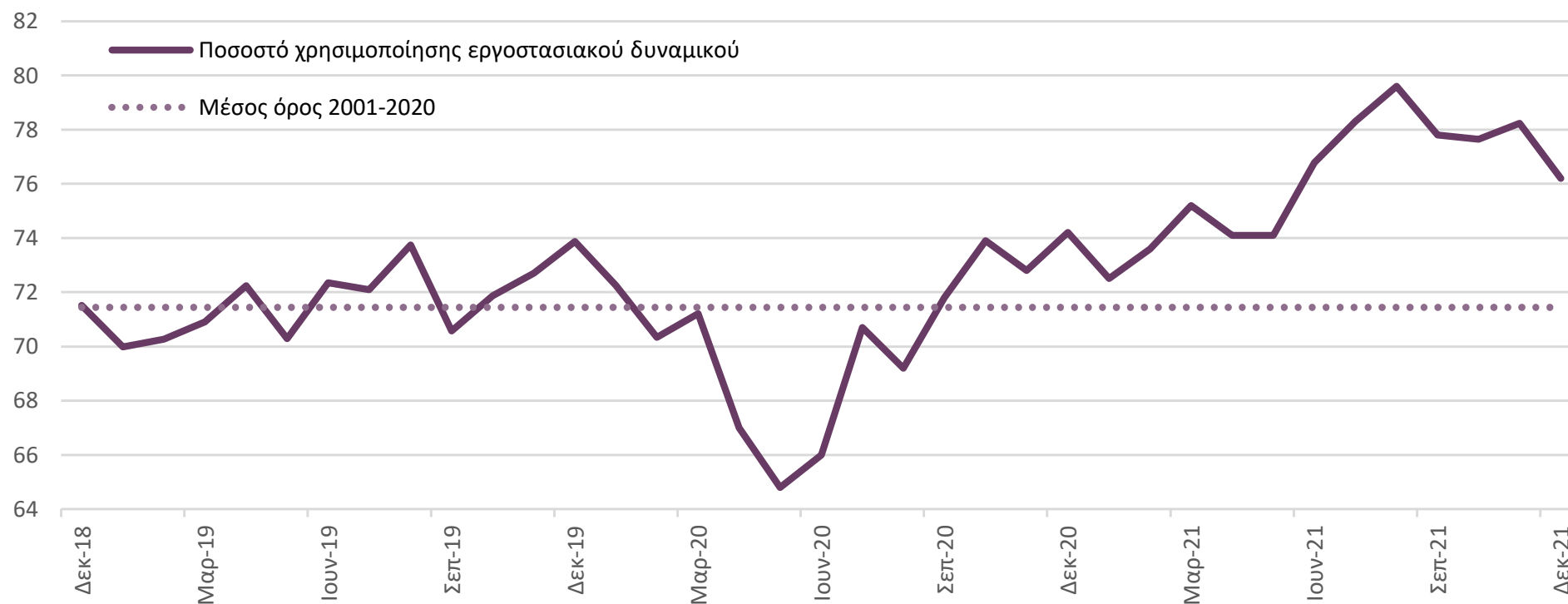
Αισθητή επιδείνωση των προσδοκιών στις Κατασκευές, προερχόμενη αποκλειστικά από τις Ιδιωτικές Κατασκευές

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις **Κατασκευές** παρουσίασε αισθητή επιδείνωση τον Δεκέμβριο, στις 125,5 μονάδες (από 137,7 μον. τον Νοέμβριο), επίπεδο ωστόσο πολύ υψηλότερο του αντίστοιχου περυσινού (67,2 μονάδες)

Πηγή: IOBE, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, έως 12/2021

Η αξιοποίηση του εργοστασιακού δυναμικού διαμορφώθηκε για 15ο μήνα υψηλότερα από το μακροχρόνιο μέσο όρο

Σημείωση: 100% χρησιμοποίηση του εργοστασιακού δυναμικού αντιστοιχεί στο σημείο εκείνο στο οποίο η βιομηχανία δεν μπορεί να αυξήσει περαιτέρω την παραγωγή αυξάνοντας την απασχόληση αλλά πρέπει να επεκτείνει την κεφαλαιουχική της υποδομή, π.χ. μηχανές, εγκαταστάσεις, κλπ.

Πηγή: IOBE, έως 12/2021

Σύνοψη – Οικονομικό κλίμα

- Ο δείκτης **Οικονομικού Κλίματος** παρουσίασε επιδείνωση τον **Δεκέμβριο**, ενώ παράλληλα διαμορφώθηκε αισθητά υψηλότερα από το αντίστοιχο επίπεδο του προηγούμενου έτους (+18,5 μονάδες του δείκτη σε σχέση με τον Δεκέμβριο 2020).
- Στις **επιχειρηματικές προσδοκίες**, σημειώθηκε σημαντική υποχώρηση στις Υπηρεσίες και στις Κατασκευές και ηπιότερη στη Βιομηχανία. Σημαντική ενίσχυσή τους στο Λιανικό εμπόριο.
- Η **καταναλωτική εμπιστοσύνη** παρουσίασε εξασθένιση σε σχέση με τον Νοέμβριο, ενώ παράλληλα διαμορφώθηκε ήπια υψηλότερα έναντι του επιπέδου της ένα έτος νωρίτερα (+1,5 μονάδες του δείκτη έναντι του Δεκεμβρίου 2020).
- Υποχώρηση της αξιοποίησης του **εργοστασιακού δυναμικού της βιομηχανίας**, παραμένοντας ωστόσο υψηλότερα από τον μακροχρόνιο μέσο όρο.

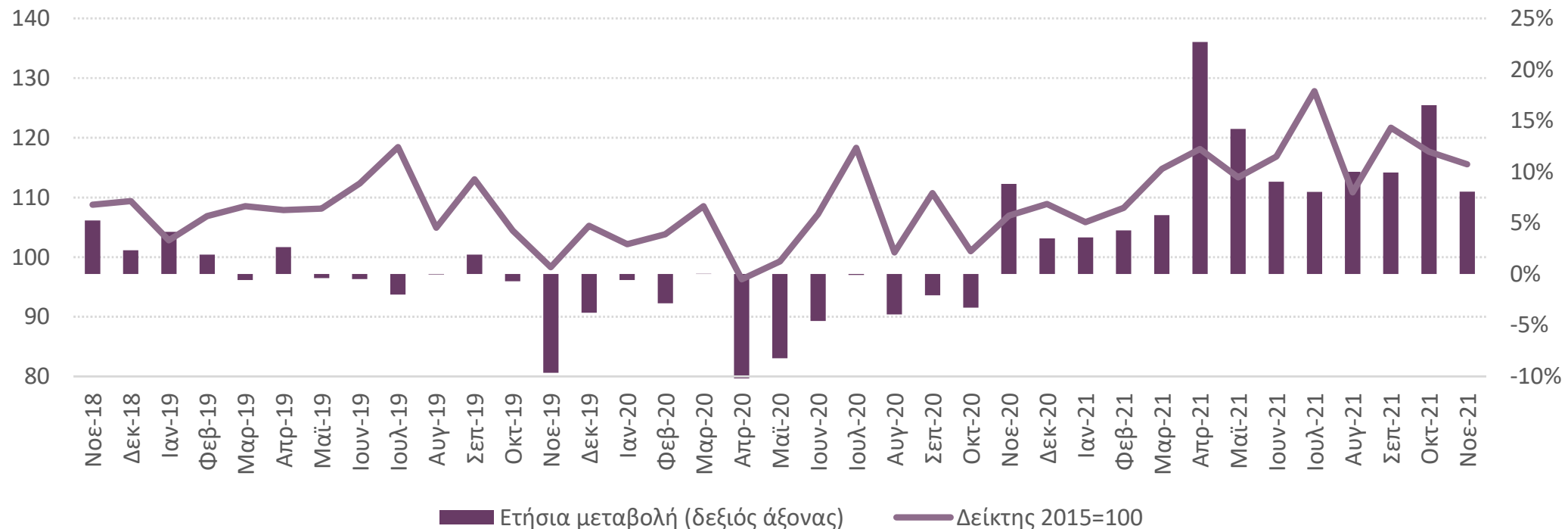
5. Βραχυχρόνιοι δείκτες δραστηριότητας

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2021

«Νέες προκλήσεις και προοπτικές από την τρέχουσα έξαρση της πανδημίας»

Επιβράδυνση ανόδου βιομηχανικής παραγωγής τον Νοέμβριο στο 8,0%, αντί αύξησης κατά 8,9% ένα χρόνο νωρίτερα

Δείκτης Βιομηχανικής Παραγωγής

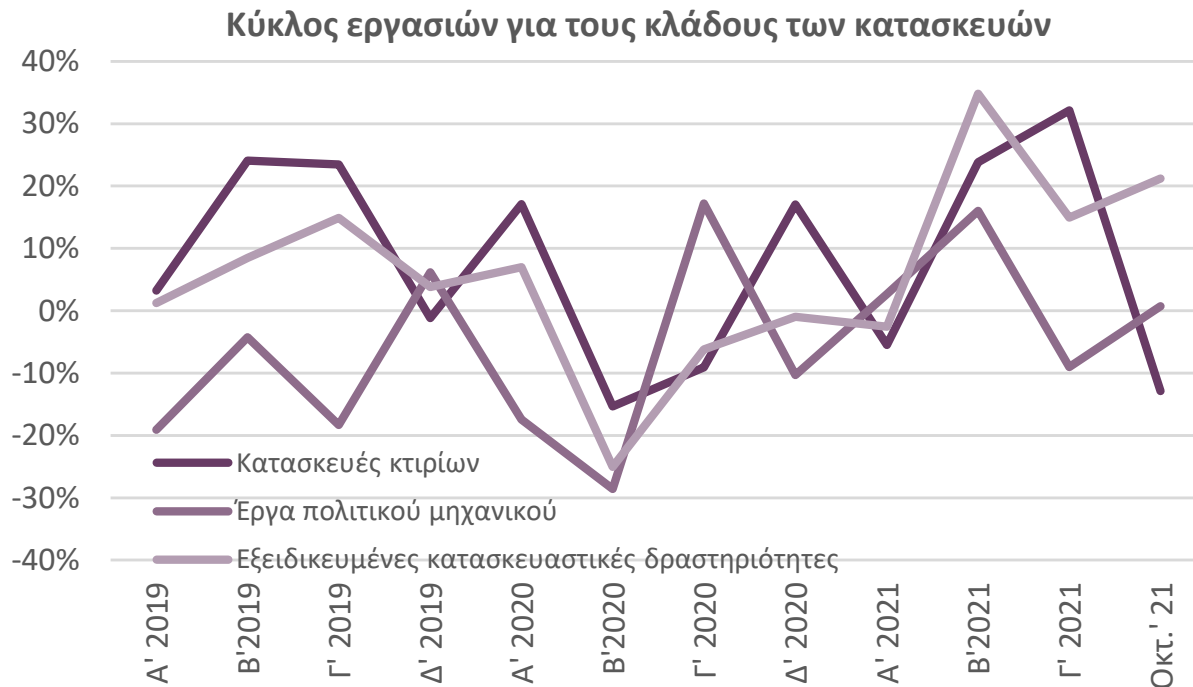

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, έως 11/2021

Βελτίωση σε όλους τους βασικούς τομείς: Μεταποίηση (9,1%), Ορυχεία – Λατομεία (5,9%), Παροχή Ηλεκτρικού Ρεύματος (4,7%) και Παροχή Νερού (2,9%). Σε κλάδους υψηλής σημασίας για την οικονομία σημειώθηκε αύξηση στα Φάρμακα (+6,8% αντί +33,5% πέρσι) και στα Τρόφιμα (+5,9% αντί -1,5%). Αντίθετα, η παραγωγή στα Βασικά Μέταλλα υποχώρησε κατά 9,8% (αντί αύξησης 10,0% πέρυσι).

Ήπια υποχώρηση δραστηριότητας στις Κατασκευές, συνέχιση σημαντικής αύξησης στο Λιανικό Εμπόριο

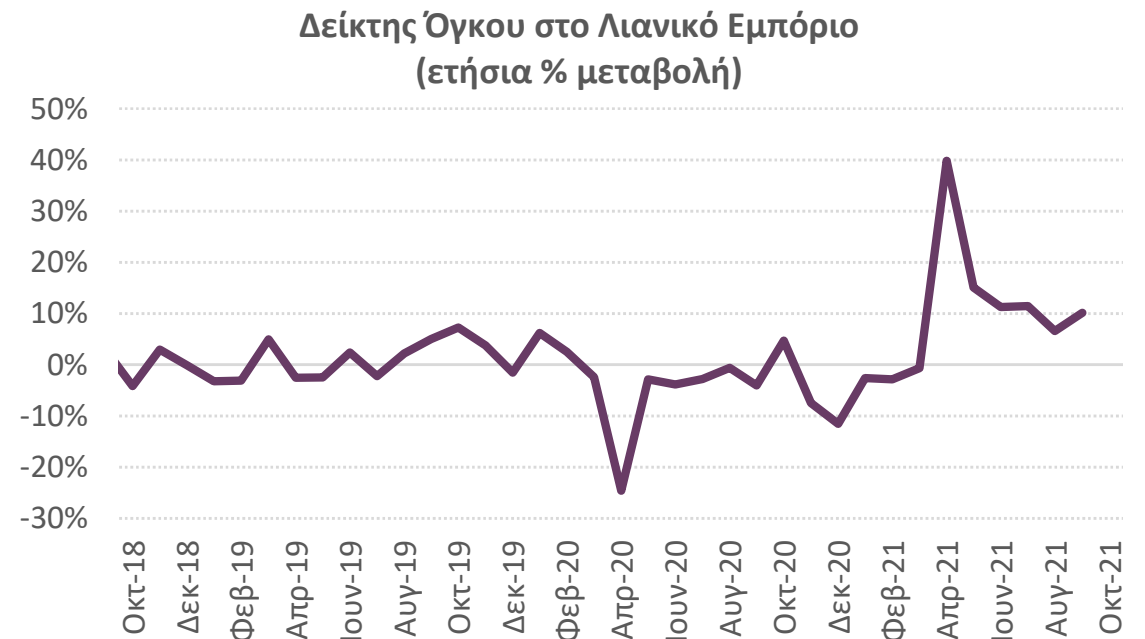
Υποχώρηση κύκλου εργασιών στις Κατασκευές τον Οκτώβριο κατά 2,4%, κατόπιν ανόδου 10% στο τρίτο τρίμηνο

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, έως 10/21

Ενίσχυση στις Εξειδικευμένες κατασκευαστικές δραστηριότητες κατά 21,2%. Σταθερότητα στα έργα Πολιτικού Μηχανικού (+0,7%) και σημαντική υποχώρηση στις Κατασκευές κτιρίων (-12,8%).

Αύξηση του όγκου δραστηριότητας στο Λιανικό Εμπόριο τον Σεπτέμβριο κατά 10,1% αντί -4,0% ένα χρόνο νωρίτερα

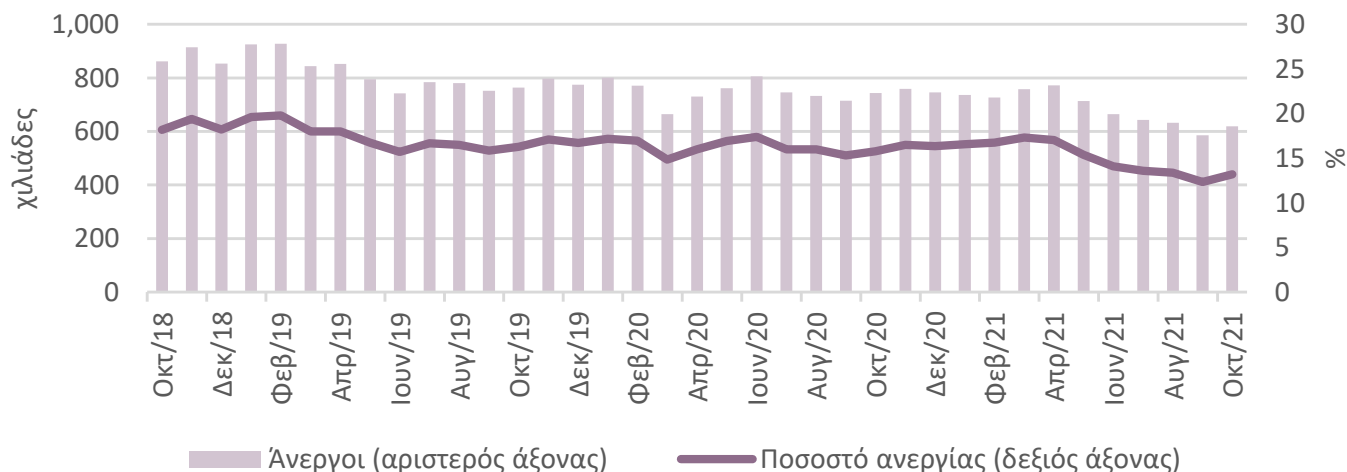

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, έως 10/21

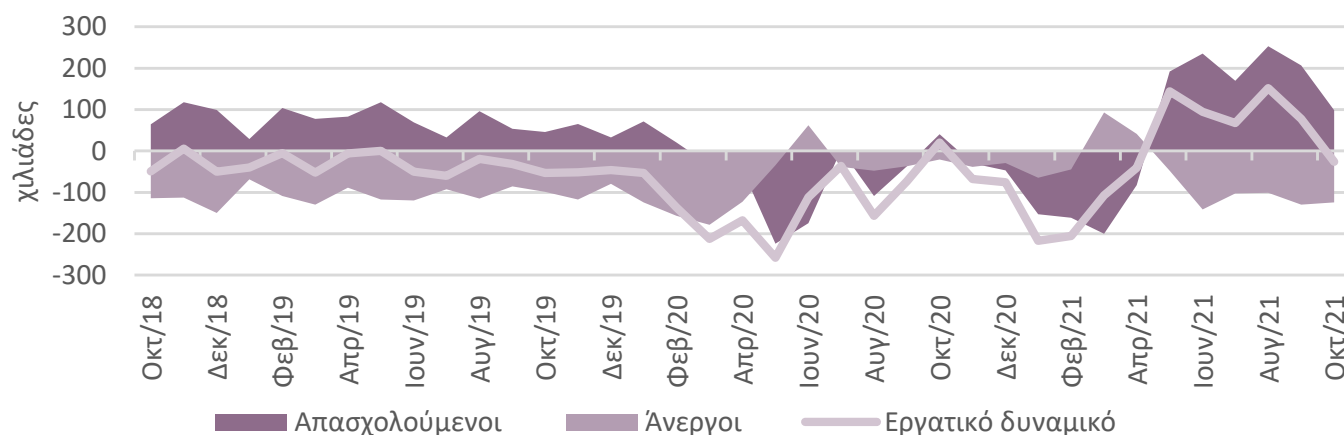
Υποχώρηση στα Τρόφιμα-Ποτά-Καπνός (-6,5%) και στα Πολυκαταστήματα (-3,6%). Βελτίωση στην Ένδυση- Υπόδηση (+30,8%), στα Βιβλία-Χαρτικά (+22,3%), στα Έπιπλα – Ηλεκτρικά Είδη (+11,6%) και στα Φαρμακευτικά-Καλλυντικά (+8,0%).

Συνεχίστηκε η ισχυρή αποκλιμάκωση του ποσοστού ανεργίας και τον Οκτώβριο

Ποσοστό ανεργίας και αριθμός ανέργων στην Ελλάδα

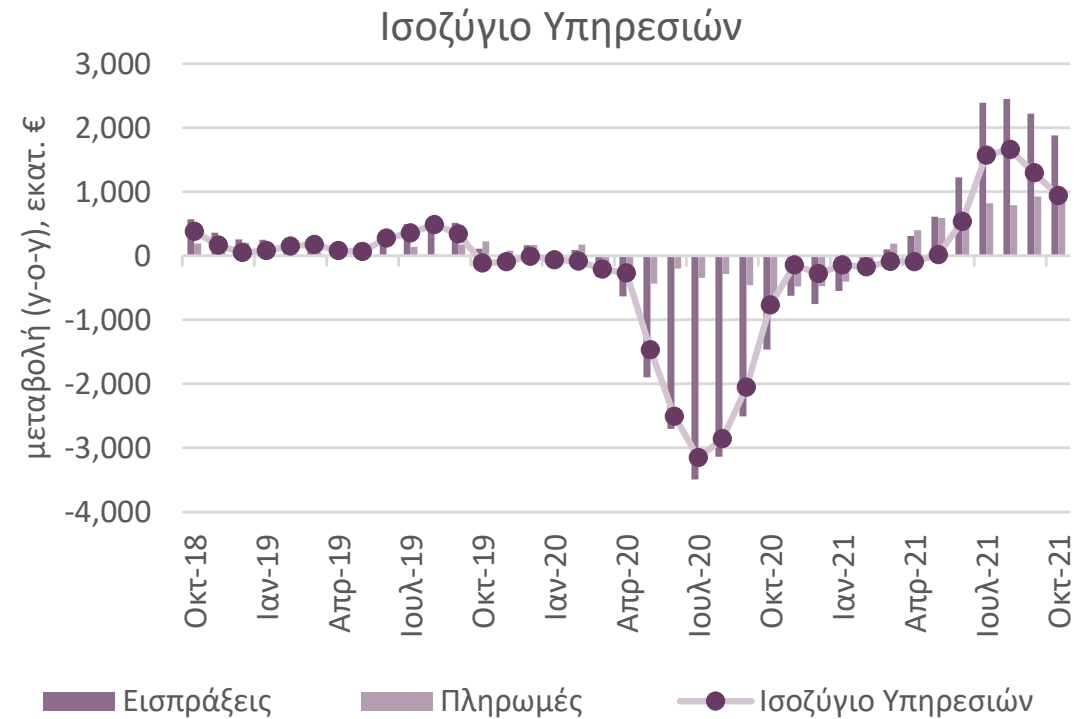
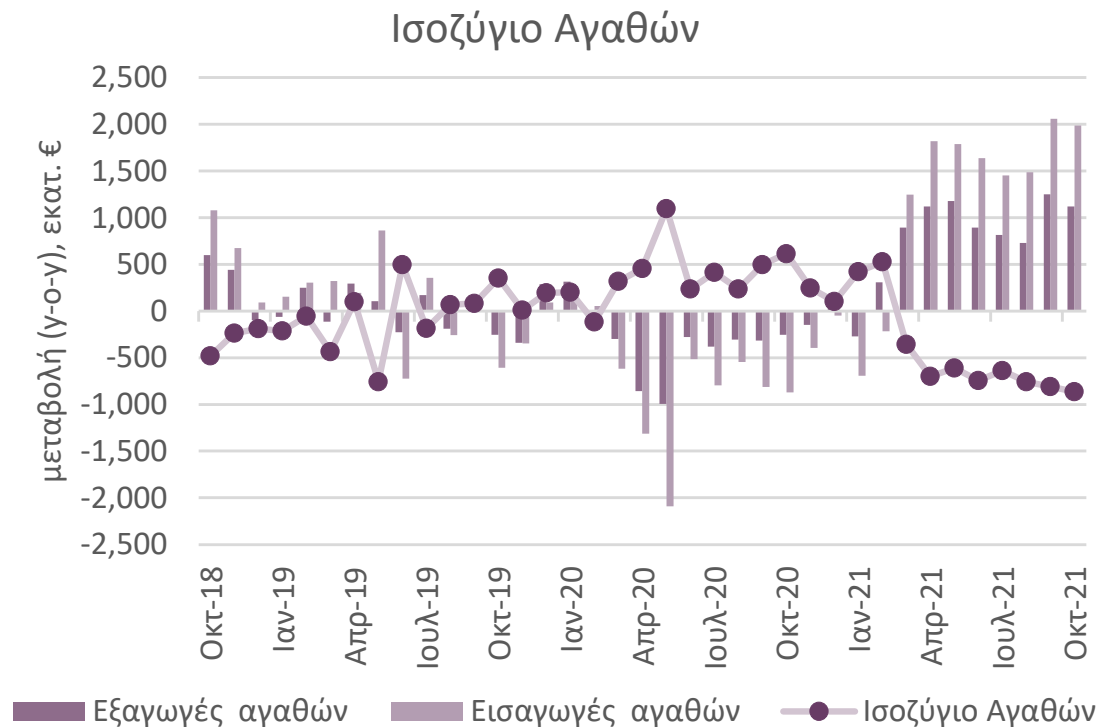
Ετήσια μεταβολή στον αριθμό των απασχολούμενων, ανέργων και του εργατικού δυναμικού

- Το μη εποχικά προσαρμοσμένο ποσοστό ανεργίας περιορίστηκε τον Οκτώβριο του 2021 κατά 2,6 ποσοστιαίες μονάδες συγκριτικά με τον ίδιο μήνα του 2020, σε 13,2% από 15,8%.
- Ο αριθμός των ανέργων περιορίστηκε κατά 16,7% ή κατά 124,1 χιλ. άτομα, στους 619,2 χιλ.
- Η μείωση του ποσοστού ανεργίας προήλθε κυρίως από την άνοδο της απασχόλησης (+98,3 χιλ. άτομα), αλλά και τη μείωση του εργατικού δυναμικού (-25,8 χιλ. άτομα).
- Συγκριτικά με τον Σεπτέμβριο του 2021, το ποσοστό ανεργίας αυξήθηκε κατά 0,8 ποσοστιαίες μονάδες (12,4% τον Σεπτέμβριο) και ο αριθμός των ανέργων κατά 33,4 χιλ. (585,8 χιλ. σε αυτόν το μήνα).

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, έως 10/2021

Μικρή επέκταση του ελλείμματος στο ισοζύγιο αγαθών και εξασθένιση στο πλεόνασμα του ισοζυγίου υπηρεσιών τον Οκτώβριο

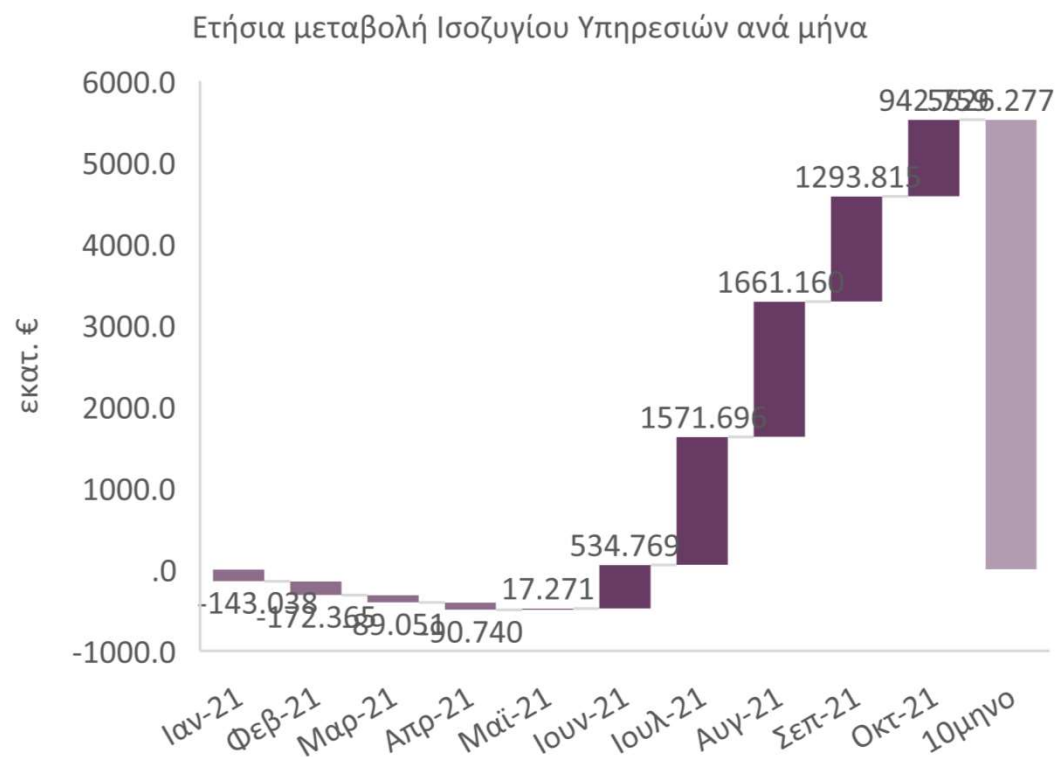
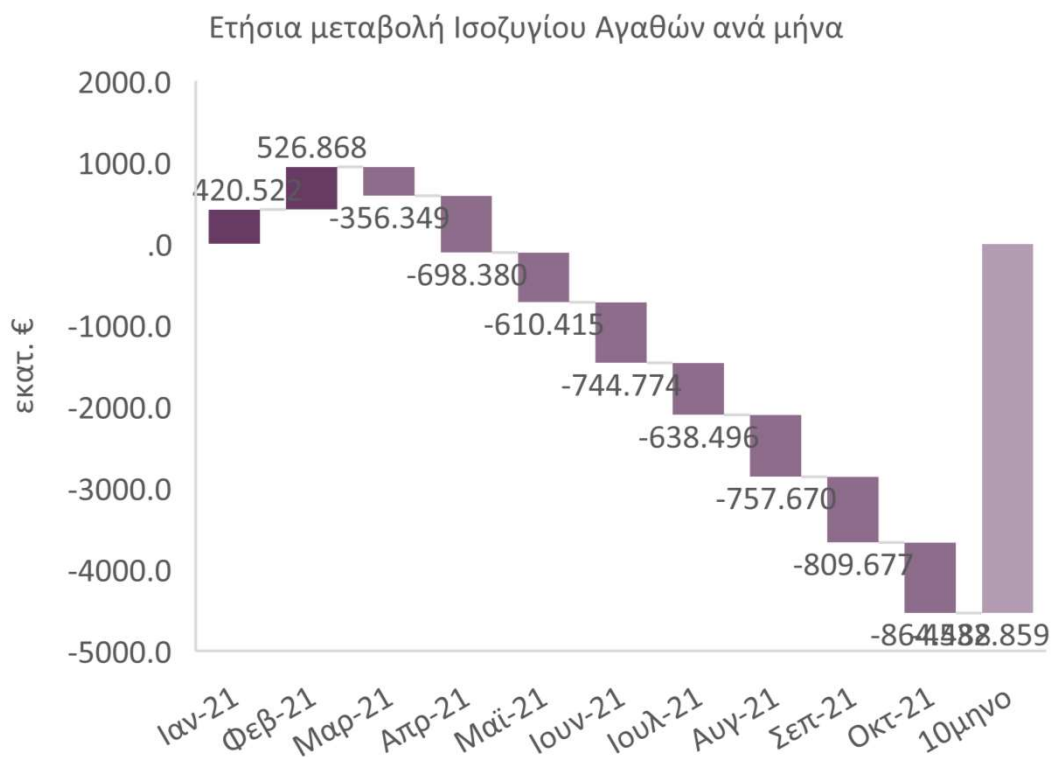

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, έως 10/2021

- Διεύρυνση του ελλείμματος στο ισοζύγιο αγαθών τον Οκτώβριο, στα €2,3 δισεκ., έναντι €1,4 δισεκ. πέρυσι, με σχεδόν διπλάσια επέκταση των εισαγωγών (+€2,0 δισεκ.), έναντι των εξαγωγών (+€1,1 δισεκ.). Αυξημένη η επιρροή των καυσίμων λόγω και της ανόδου των διεθνών τιμών, καθώς πάνω από το ήμισυ (~53%) των αυξημένων εξαγωγών και εισαγωγών οφείλεται στα καύσιμα.
- Το ισοζύγιο υπηρεσιών συνέχισε τη σημαντική βελτίωση και τον Οκτώβριο, με μικρότερη ένταση, δημιουργώντας πλεόνασμα €1,8 δισεκ., υπερδιπλάσιο σε σύγκριση με το 2020 και υψηλότερο του 2019. Οι εισπράξεις αυξήθηκαν κατά €1,9 δισεκ. έναντι €941 εκατ. των πληρωμών. Οι τουριστικές εισπράξεις ενισχύθηκαν κατά €885 εκατ., στα €1,4 δισεκ., επιστρέφοντας στα επίπεδα του 2019.

Συσσώρευση ελλειμμάτων στα αγαθά μετά τον Μάρτιο, που κλιμακώνεται στο πρόσφατο τετράμηνο

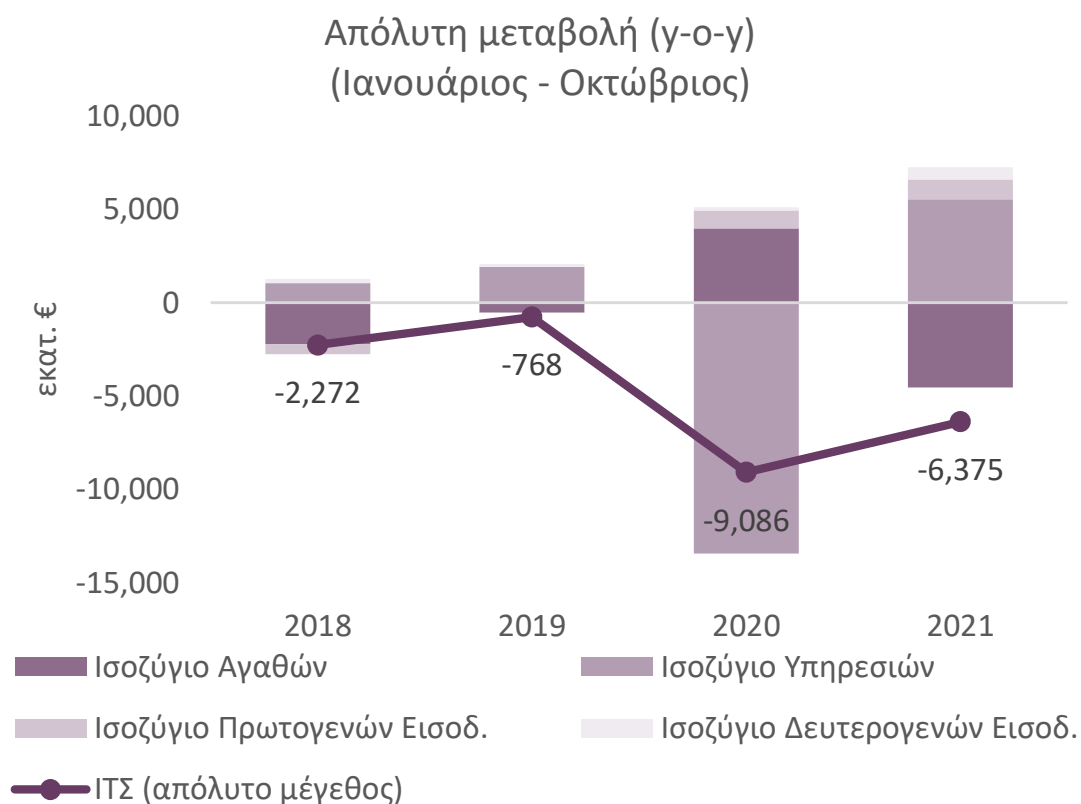
Ισχυρή ώθηση από τις τουριστικές εισπράξεις στο Ισοζύγιο Υπηρεσιών στην περίοδο Ιουλίου-Οκτωβρίου

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, έως 10/2021

Περιορισμός ελλείμματος στο Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών (ΙΤΣ) στο δεκάμηνο του 2021 κατά €2,7 δισεκ.

Η βελτίωση στο ισοζύγιο υπηρεσιών αντιστάθμισε εξ ολοκλήρου την επιδείνωση στο ισοζύγιο αγαθών στο δεκάμηνο. Βελτίωση και στα ισοζύγια πρωτογενών και δευτερογενών εισοδημάτων.

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, έως 10/2021

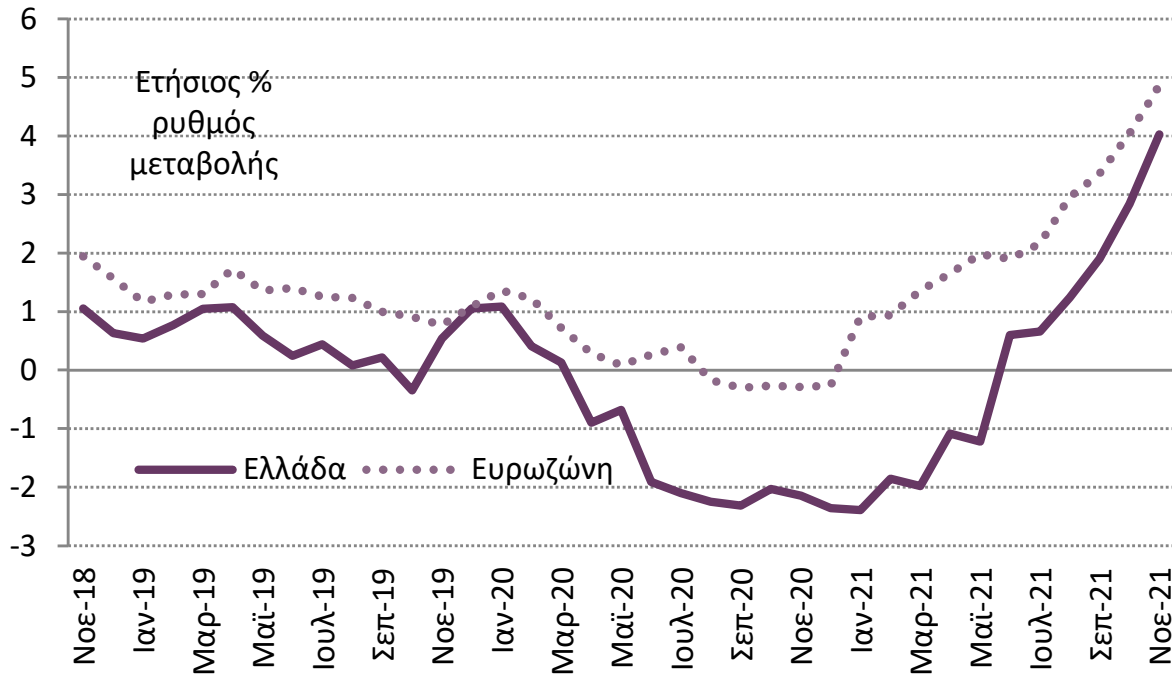
Οκτώβριος 2021: Ελλειμματικό κατά €781 εκατ. το ΙΤΣ, έναντι ελλείμματος €736 εκατ. το 2020. Πλεονασματικό το ισοζύγιο υπηρεσιών και ελλειμματικά τα υπόλοιπα ισοζύγια.

Ιανουάριος – Οκτώβριος 2021: Έλλειμμα στο ΙΤΣ €6,4 δισεκ., έναντι ελλείμματος €9,1 δισεκ. το 2020.

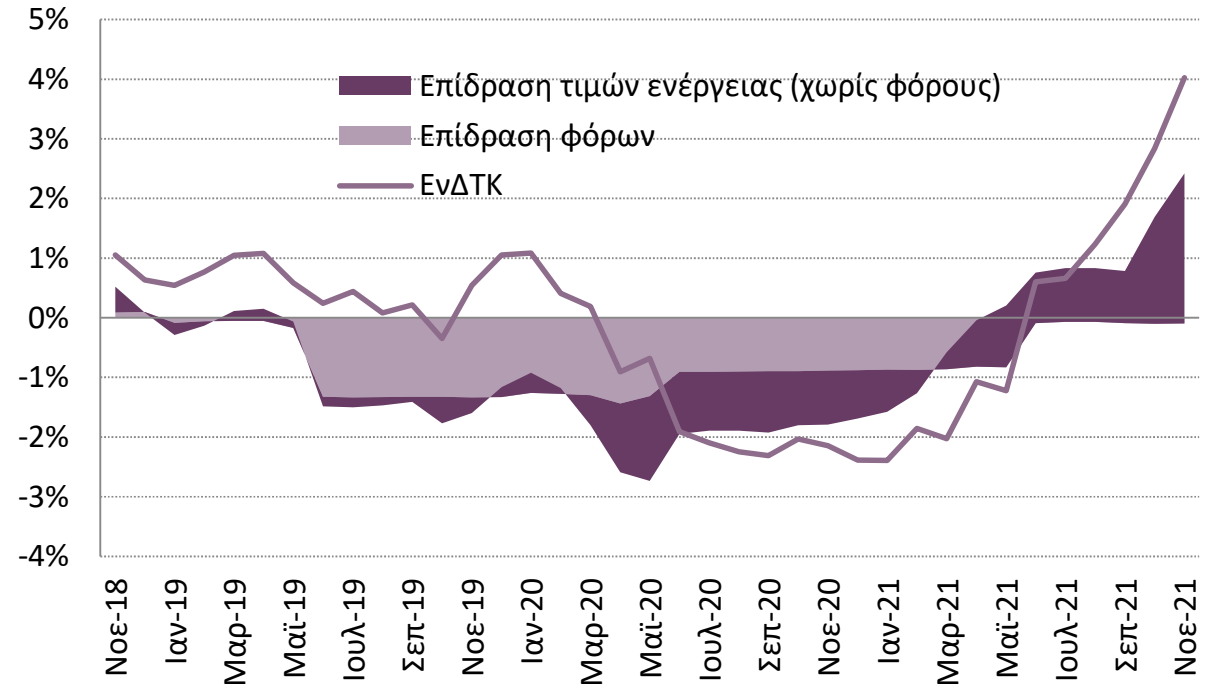
- Αύξηση ελλείμματος ισοζυγίου αγαθών κατά €4,5 δισεκ., με επέκταση εξαγωγών (+€8,0 δισεκ.), αλλά κυρίως εισαγωγών (+€12,6 δισεκ.). Οι εξαγωγές καυσίμων αποτελούν το 40% των συνολικών εξαγωγών αγαθών, ενώ οι εισαγωγές καυσίμων το 36% του συνόλου των εισαγωγών.
- Συνεχής αύξηση του πλεονάσματος υπηρεσιών με διεύρυνση €5,5 δισεκ. έναντι του 2020. Ενίσχυση εισπράξεων €10,4 δισεκ. και πληρωμών +€4,9 δισεκ. Οι τουριστικές εισπράξεις συνέχισαν να ενισχύονται και τον Οκτώβριο, αποτελώντας το 58% των συνολικών εισπράξεων στο δεκάμηνο. Βρίσκονται σχεδόν στο 60% του επιπέδου του 2019.
- Το πλεόνασμα στα πρωτογενή εισοδήματα βελτιώθηκε κατά €1,1 δισεκ., με σχεδόν ισόποση αύξηση εισπράξεων και μείωση πληρωμών, ενώ στο ισοζύγιο δευτερογενών εισοδημάτων καταγράφηκε βελτίωση €652 εκατ.

Κλιμακώθηκε η επιτάχυνση του πληθωρισμού τον Νοέμβριο, παραμένει εντονότερος στην Ευρωζώνη από ό,τι εγχωρίως

Εναρμονισμένος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (ΕνΔΤΚ)

ΕνΔΤΚ στην Ελλάδα και επίδραση τιμών ενεργειακών προϊόντων και αλλαγών στη φορολογία

Πηγές: ΕΛΣΤΑΤ, Eurostat, έως 11/2021

Ελλάδα: Πληθωρισμός 4,0% τον Νοέμβριο, από 2,8% τον Οκτώβριο. Ενισχυμένη η θετική επίδραση της εγχώριας ζήτησης. Με θετικό πρόσημο ο ρυθμός μεταβολής του ΕνΔΤΚ στο διάστημα Ιανουαρίου – Νοεμβρίου (0,2% από -1,0%).

– Άνοδος πληθωρισμού τον Νοέμβριο από την ισχυρότερη θετική επίδραση των ενεργειακών αγαθών (2,5%). Παραμένει αμετάβλητη η σταθεροποιητική επίδραση των έμμεσων φόρων (-0,1%).

Ευρωζώνη: Εκ νέου ανοδικά κινήθηκε ο πληθωρισμός τον Νοέμβριο, στο 4,9% από 4,1% τον προηγούμενο μήνα.

Σύνοψη – Βραχυχρόνιοι δείκτες δραστηριότητας

- Επιβράδυνση ανόδου **Βιομηχανικής Παραγωγής** τον Νοέμβριο στο 8,0%, από 16,5% ένα μήνα νωρίτερα, αντί αύξησης κατά 8,9% πριν ένα χρόνο
- Υποχώρηση κύκλου εργασιών στις **Κατασκευές** τον Οκτώβριο κατά 2,4%, κατόπιν ανόδου 10% στο τρίτο τρίμηνο. Σταθερή η υψηλή αύξηση του όγκου πωλήσεων στο **Λιανικό Εμπόριο** τον Οκτώβριο σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα (+10,1% από +9,6%).
- Συνεχίστηκε τον Οκτώβριο η αποκλιμάκωση του **ποσοστού ανεργίας** σε σχέση με πριν ένα έτος, με ελαφρώς ηπιότερο ρυθμό από ότι τον προηγούμενο μήνα, κατά 2,6 ποσοστιαίες μονάδες, στο 13,2%. Προήλθε εκ νέου από έντονη διεύρυνση της απασχόλησης.
- Στον **εξωτερικό τομέα**, έλλειμμα €781 εκατ. στο ΙΤΣ τον Οκτώβριο, με πλεόνασμα μόνο στο ισοζύγιο υπηρεσιών.
- Ελλειμματικό το **ισοζύγιο αγαθών** τον Οκτώβριο, στα €2,3 δισεκ., με σχεδόν διπλάσια αύξηση των εισαγωγών (+€2,0 δισεκ.), έναντι των εξαγωγών (+€1,1 δισεκ.), ενώ το 53% των αυξημένων εξαγωγών και εισαγωγών οφείλεται στα καύσιμα.
- Πλεόνασμα €1,8 δισεκ στο **ισοζύγιο υπηρεσιών** τον Οκτώβριο, με διπλάσια αύξηση των εισπράξεων έναντι των πληρωμών (€1,9 δισεκ. έναντι €941 εκατ.) και τις τουριστικές εισπράξεις να επανέρχονται στα επίπεδα του 2019.
- Κλιμακώθηκε η **άνοδος τιμών** τον Νοέμβριο, από νέα ενίσχυση της θετικής επίδρασης των ενεργειακών αγαθών. Παραμένει σε υψηλότερα επίπεδα ο πληθωρισμός στην Ευρωζώνη από ότι εγχωρίως.

6. Δημοσιονομικά

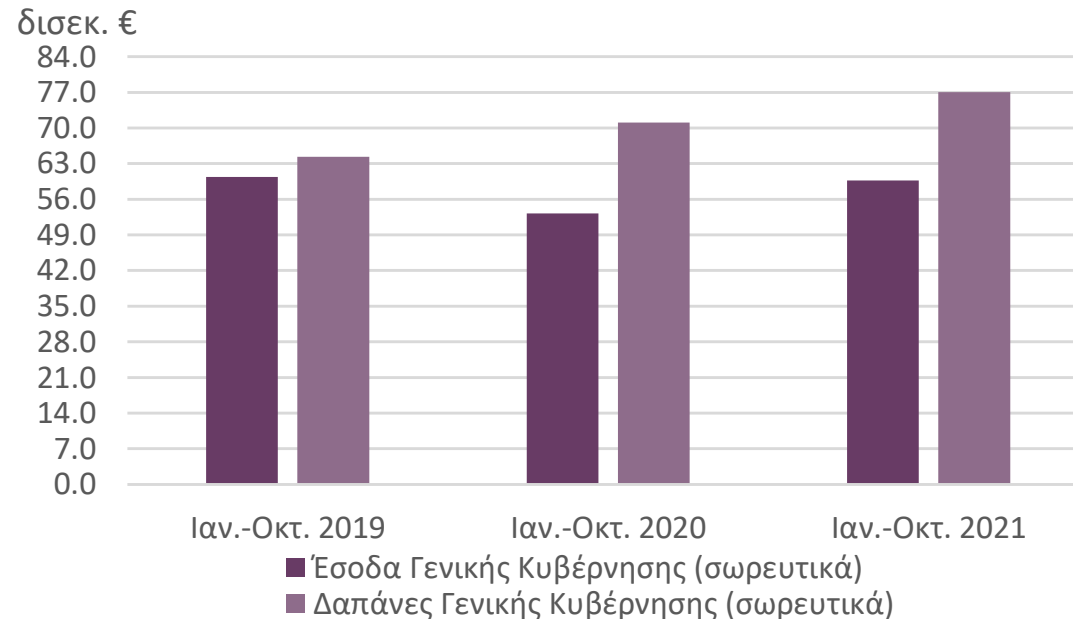
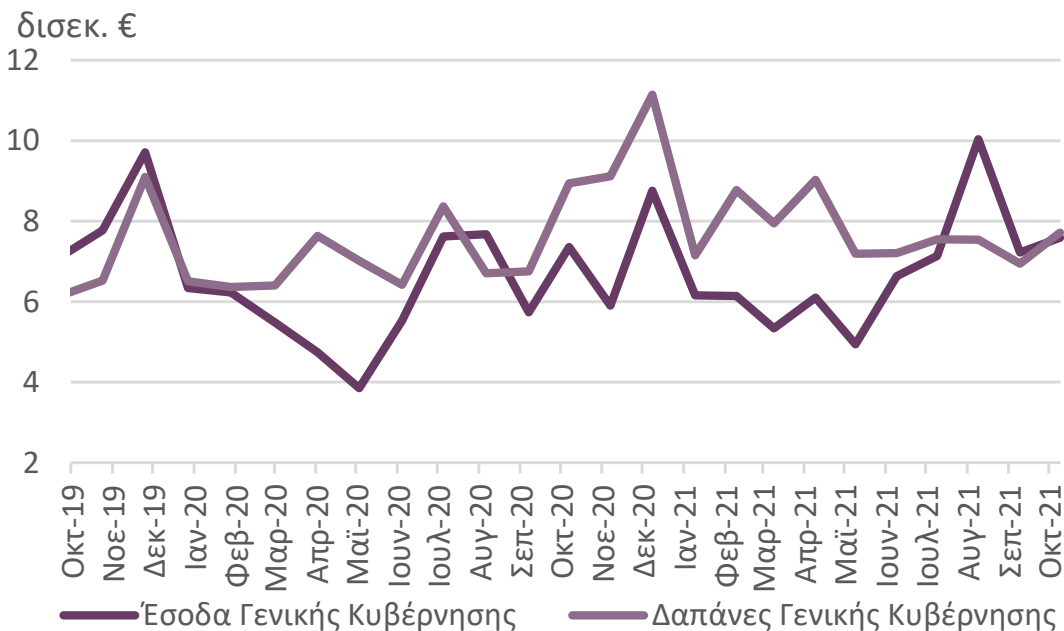
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2021

*«Νέες προκλήσεις και προοπτικές από την τρέχουσα
έξαρση της πανδημίας»*

Εξασθένησε η διεύρυνση των εσόδων τον Οκτώβριο σε σχέση με πέρυσι. Πρώτη φορά περιστολή δαπανών εντός πανδημίας.

Ελαφρώς υψηλότερα έσοδα τον Οκτώβριο σε σχέση με ένα χρόνο νωρίτερα κατά 3,2% (από +26,0% ένα μήνα νωρίτερα). Σημαντική περιστολή δαπανών, κατά 13,7%.

Έσοδα – Δαπάνες Γενικής Κυβέρνησης*

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών, έως 10/2021

* Σε ταμειακή και ενοποιημένη βάση. Η Γενική Κυβέρνηση περιλαμβάνει τον Κρατικό Προϋπολογισμό, την Κεντρική Κυβέρνηση (ΔΕΚΟ, λοιπά νομικά πρόσωπα Δημοσίου, Νοσοκομεία), τους προϋπολογισμούς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) και των Ασφαλιστικών Ταμείων (ΟΚΑ)

Υψηλότερα έσοδα τον Οκτώβριο σε σχέση με πέρυσι κατά €233,7 εκατ., κυρίως από μεγαλύτερες εισπράξεις ασφαλιστικών εισφορών (+€294 εκατ.), καθώς και έμμεσων φόρων (ΦΠΑ +€293 εκατ.), παρά τις λιγότερες μεταβιβάσεις (-€497 εκατ.).

Συρρίκνωση δαπανών κατά €1,22 δισεκ., από αρκετά λιγότερες μεταβιβάσεις, τόσο σε νοικοκυριά (-€1,06 δισεκ.), όσο και σε επιχειρήσεις (-€1,16 δισεκ.), παρά τη διεύρυνση των επιδοτήσεων κατά €589 εκατ.

Στο δεκάμηνο τα έσοδα ήταν €6,74 δισεκ. περισσότερα (+11,1%) και οι δαπάνες διευρυμένες κατά €5,93 δισεκ. (+8,3%).

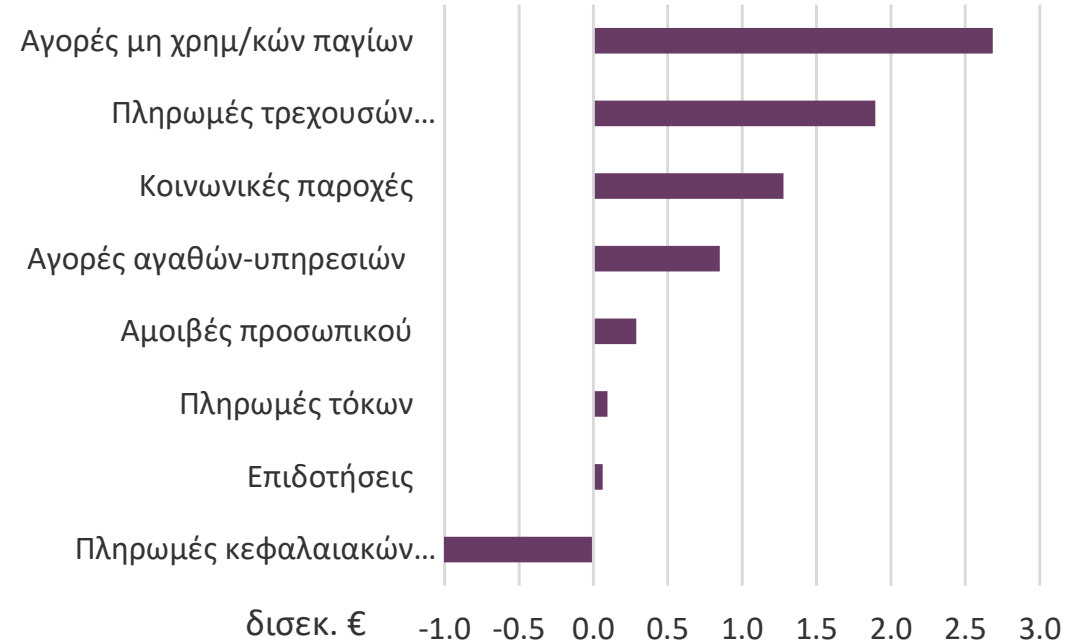
Ελαφρώς μικρότερο έλλειμμα στο δεκάμηνο από υψηλότερες εισπράξεις έμμεσων φόρων και μεταβιβάσεων, παρά τις μεγαλύτερες αγορές παγίων

Κατηγορίες δημοσίων εσόδων – δαπανών

Μεταβολές εσόδων (Ιαν.-Οκτ. '21-'20)

Μεταβολές δαπανών (Ιαν.-Οκτ. '21-'20)

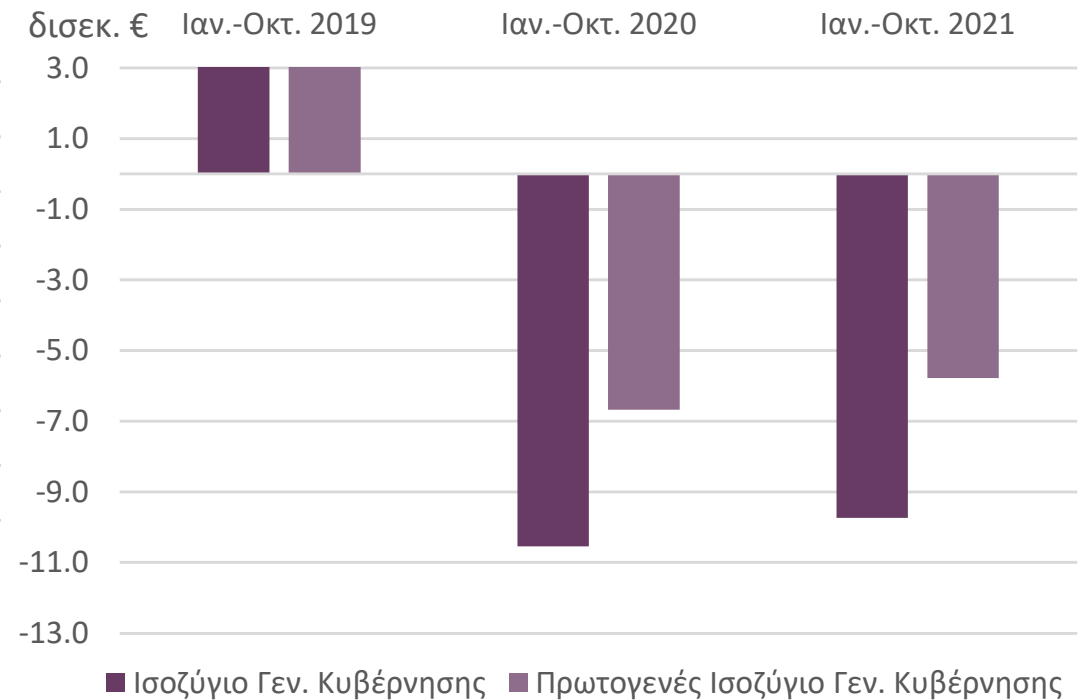
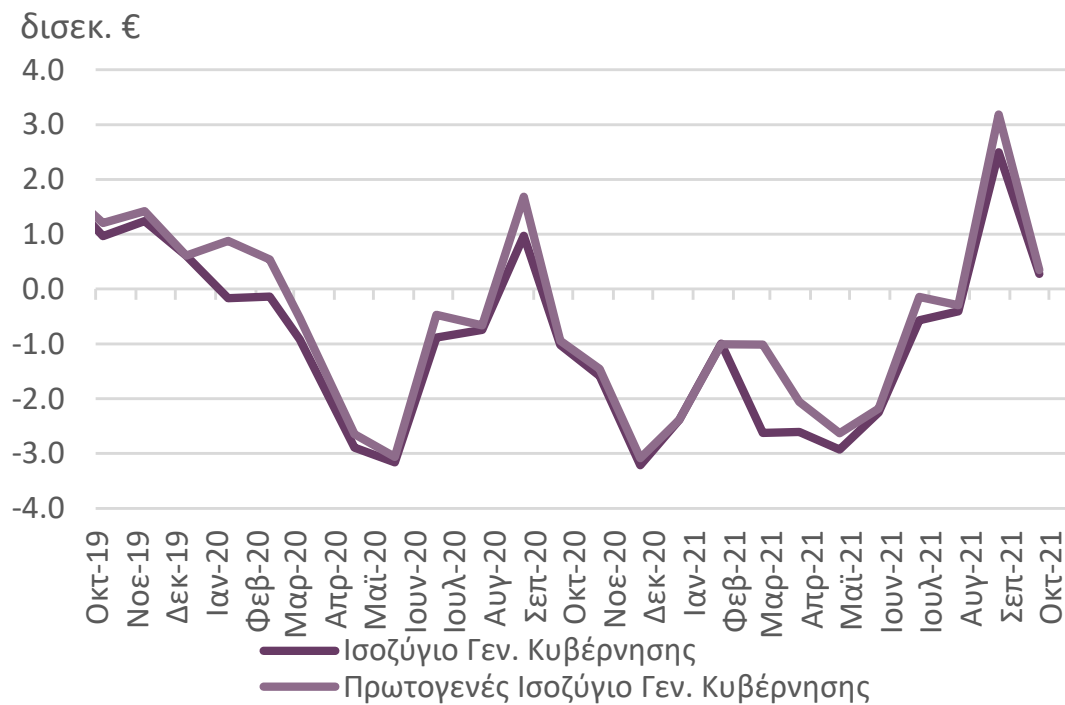

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών, έως 10/2021

Αύξηση εσόδων στο δεκάμηνο Ιανουαρίου-Οκτωβρίου κατά €6,74 δισεκ., πρωτίστως από υψηλότερες εισπράξεις έμμεσων (+€2,51 δισεκ.) άμεσων φόρων (+€1,64 δισεκ.), και μεταβιβάσεων από την ΕΕ (+€2,22 δισεκ.), λόγω Ταμείου Ανάκαμψης
Διεύρυνση δημοσίων δαπανών κατά €5,93 δισεκ. από υψηλότερες αγορές παγίων, που αφορούν σε αμυντικές δαπάνες (+€2,68 δισεκ.), περισσότερες τρέχουσες μεταβιβάσεις (+€1,90 δισεκ.) και κοινωνικές παροχές (+€1,28 δισεκ.)

Σημαντική βελτίωση πρωτογενούς δημοσιονομικού ισοζυγίου τον Οκτώβριο σε σχέση με πέρυσι. Πλεονασματικό για τρίτο μήνα.

Ισοζύγιο-Πρωτογενές ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης*

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών, έως 10/2021

* Σε ταμειακή και ενοποιημένη βάση. Το Ισοζύγιο Γεν. Κυβέρνησης προκύπτει από τη διαφορά εσόδων-δαπανών της. Το Πρωτογενές Ισοζύγιο Γεν. Κυβέρνησης προκύπτει αφαιρώντας τις πληρωμές τόκων από το ισοζύγιό της.

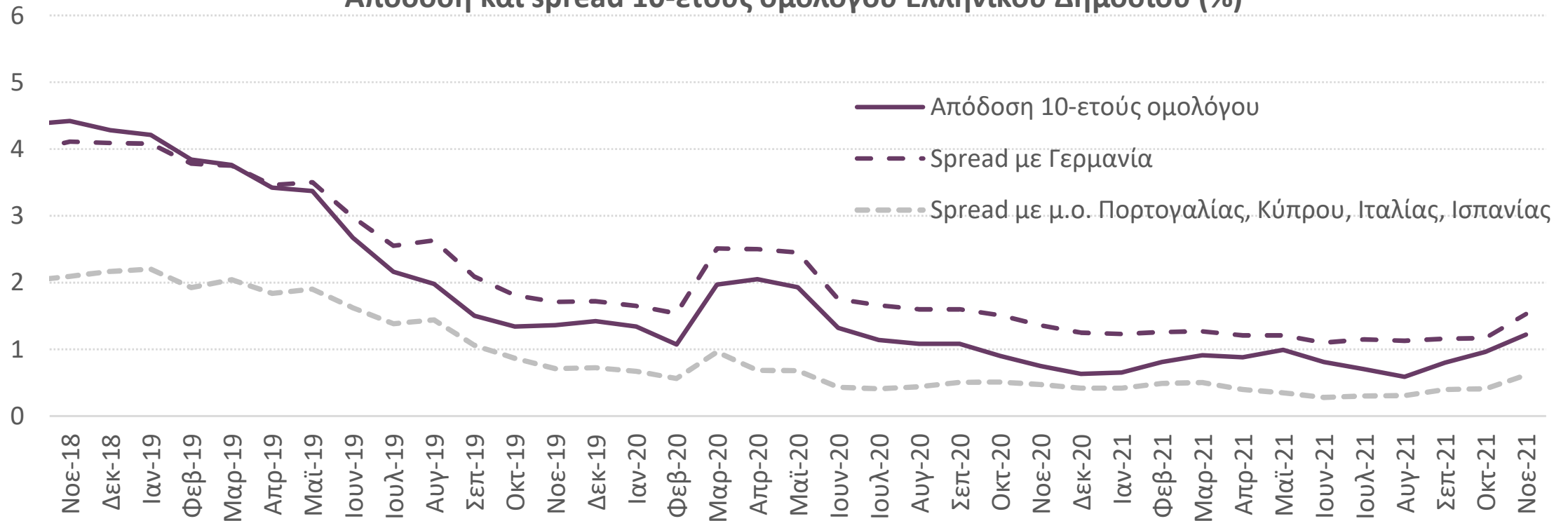
Οριακό πλεόνασμα πρωτογενούς δημοσιονομικού ισοζυγίου τον Οκτώβριο (€29,1 εκατ.) έναντι ελλείμματος €1,46 δισεκ. πριν ένα χρόνο. Προήλθε από περιστολή δαπανών, με την άνοδο των εσόδων να είναι αρκετά μικρότερη.

Βελτίωση Ισοζυγίου Γενικής Κυβέρνησης σε σχέση με πριν ένα έτος κατά €1,46 δισεκ., σε έλλειμμα €128,5 εκατ.

Στο δεκάμηνο, πρωτογενές έλλειμμα €5,78 δισεκ., έναντι πρωτογενούς ελλείμματος €6,68 δισεκ. πριν ένα χρόνο

Η μέση απόδοση των ελληνικών ομολόγων σημείωσε μέγιστο επίπεδο έτους τον Νοέμβριο...

Απόδοση και spread 10-ετούς ομολόγου Ελληνικού Δημοσίου (%)

... σε 1,2% % για το 10-ετές ομόλογο,

με το **spread** έναντι του αντίστοιχου γερμανικού να διευρύνεται, στις 153 μ.β. από 117 μ.β.

Πηγή: ΕΚΤ, έως 11/2021

Σύνοψη – Δημόσια Οικονομικά

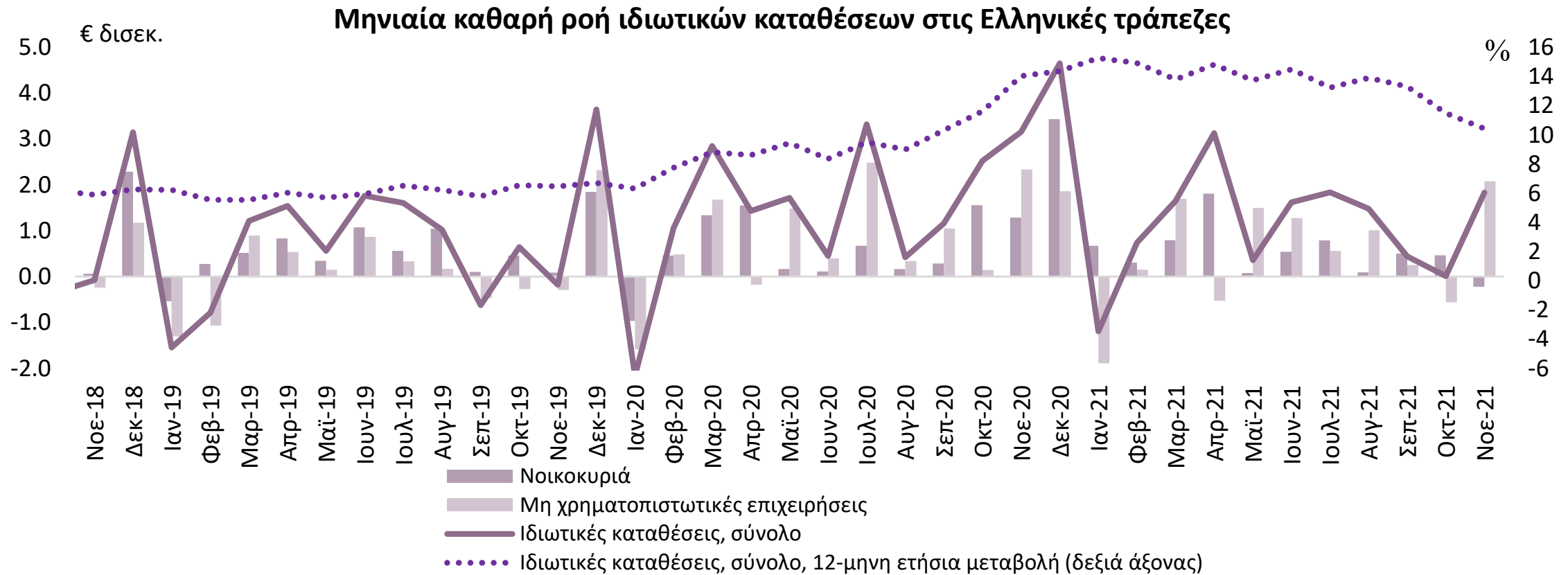
- **Σημαντική βελτίωση δημόσιων οικονομικών** και τον Οκτώβριο σε σχέση με πριν ένα χρόνο, **από σημαντική περιστολή δαπανών** (-13,7%), κυρίως από λιγότερες μεταβιβάσεις, τόσο προς νοικοκυριά, όσο και προς επιχειρήσεις. **Μικρή αύξηση εσόδων** (+3,2%), κυρίως από μεγαλύτερες εισπράξεις ασφαλιστικών εισφορών, καθώς και έμμεσων φόρων.
- Στο δεκάμηνο Ιανουαρίου-Οκτωβρίου τα **έσοδα** ήταν €6,74 δισεκ. περισσότερα (+11,1%), πρωτίστως από υψηλότερες εισπράξεις έμμεσων φόρων (+€2,51 δισεκ.) και μεταβιβάσεων από την ΕΕ (+€2,22 δισεκ.), λόγω Ταμείου Ανάκαμψης
- **Διεύρυνση δαπανών** κατά €5,93 δισεκ. (+8,3%), από υψηλότερες αγορές παγίων, που αφορούν σε αμυντικές δαπάνες (+€2,68 δισεκ.), περισσότερες τρέχουσες μεταβιβάσεις (+€1,90 δισεκ.) και κοινωνικές παροχές (+€1,28 δισεκ.)
- **Πρωτογενές έλλειμμα** Γενικής Κυβέρνησης στο δεκάμηνο Ιανουαρίου-Οκτωβρίου ύψους 5,78 δισεκ., έναντι πρωτογενούς ελλείμματος €6,68 δισεκ. πριν ένα χρόνο
- Η μέση **απόδοση των ελληνικών 10-ετών ομολόγων** σημείωσε άνοδο τον Νοέμβριο σε 1,2%, με το spread έναντι των αντίστοιχων Γερμανικών να διευρύνεται κατά 36 μ.β.

7. Τραπεζικά

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2021

«Νέες προκλήσεις και προοπτικές από την τρέχουσα έξαρση της πανδημίας»

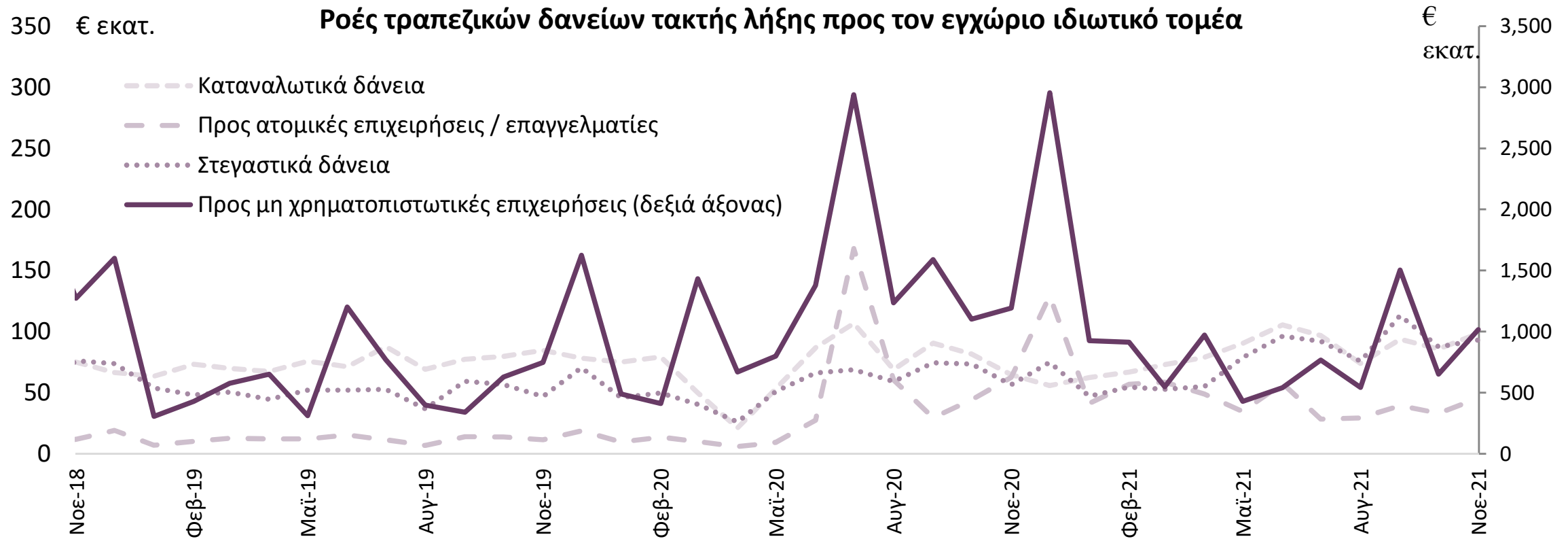
Οι ιδιωτικές τραπεζικές καταθέσεις σημείωσαν άνοδο κατά €1,8 δισεκ. τον Νοέμβριο...

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, έως 11/2021

... με ενίσχυση κατά περίπου €2,0 δισεκ. από τις καταθέσεις επιχειρήσεων που αντιστάθμισε την πτώση κατά €0,2 δισεκ. στις καταθέσεις των νοικοκυριών. Ο 12-μηνος ρυθμός αύξησης των ιδιωτικών καταθέσεων καταγράφηκε στο **10,4%**.

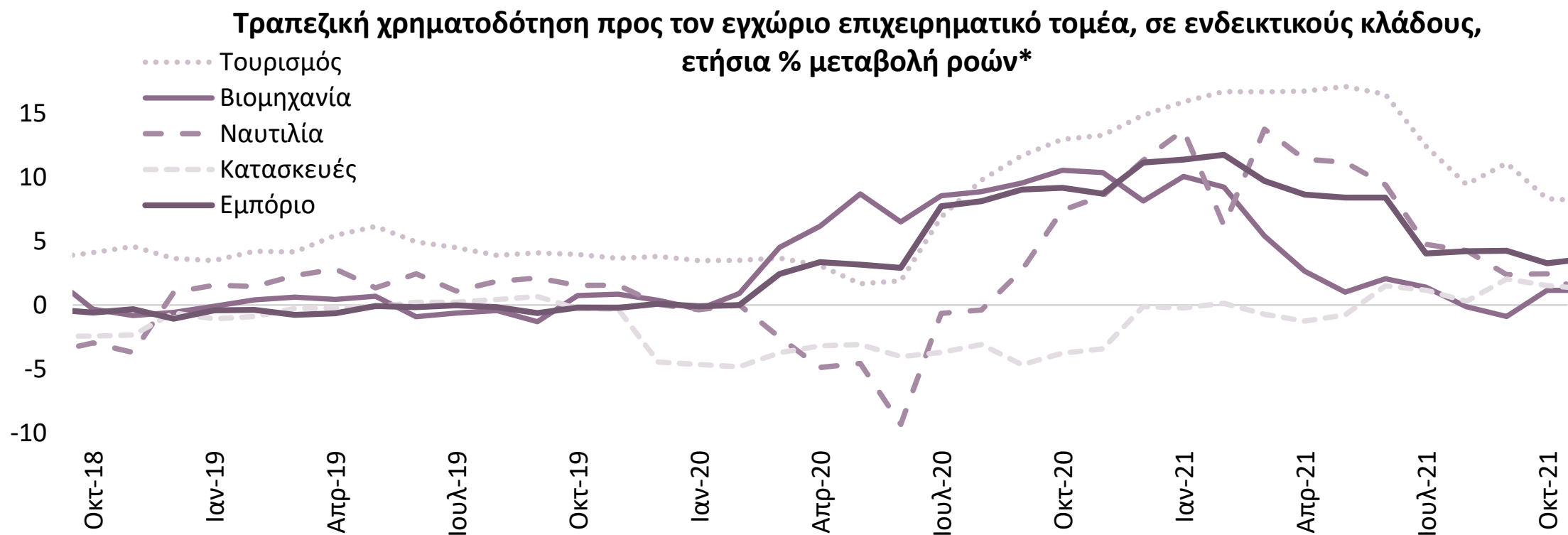
Οι Μη Χρηματοπιστωτικές Επιχειρήσεις (ΜΧΕ) εκταμίευσαν €1,0 δισεκ. νέα δάνεια τακτής λήξης τον Νοέμβριο...

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, έως 11/2021

... καταγράφοντας άνοδο σε σχέση με τις νέες πιστώσεις τον Οκτώβριο.
 Από τις αρχές του 2020, οι ΜΧΕ έλαβαν νέα δάνεια τακτής λήξης ύψους €25,0 δισεκ. Η καθαρή χρηματοδότηση των νοικοκυριών συρρικνώθηκε, με €192 εκατ. νέα δάνεια τον Νοέμβριο.

Ο 12-μηνος ρυθμός μεταβολής καθαρών ροών δανείων είναι θετικός στους περισσότερους κλάδους...

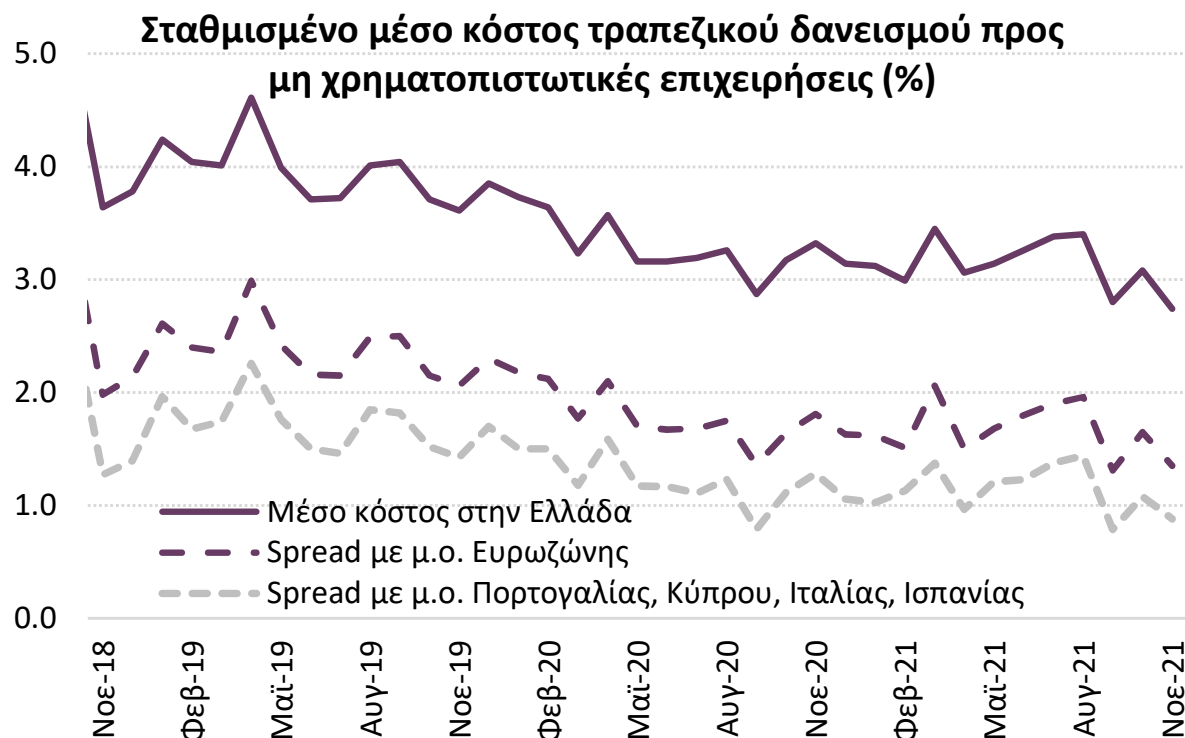
Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, έως 11/2021

* Οι ροές προκύπτουν από τις μεταβολές των υπολοίπων διορθωμένες για τις διαγραφές δανείων, απομειώσεις αξίας χρεογράφων, τις συναλλαγματικές διαφορές και τις αναταξινομήσεις/μεταβιβάσεις δανείων.

...ανακάμπτοντας ελαφρά τον Νοέμβριο σε κλάδους όπως η βιομηχανία και το εμπόριο, ενώ επιβραδύνθηκε στις κατασκευές, τον τουρισμό και τη ναυτιλία.

Τα μέσα επιτόκια νέου δανεισμού μειώθηκαν τον Νοέμβριο, ειδικά για τις επιχειρήσεις

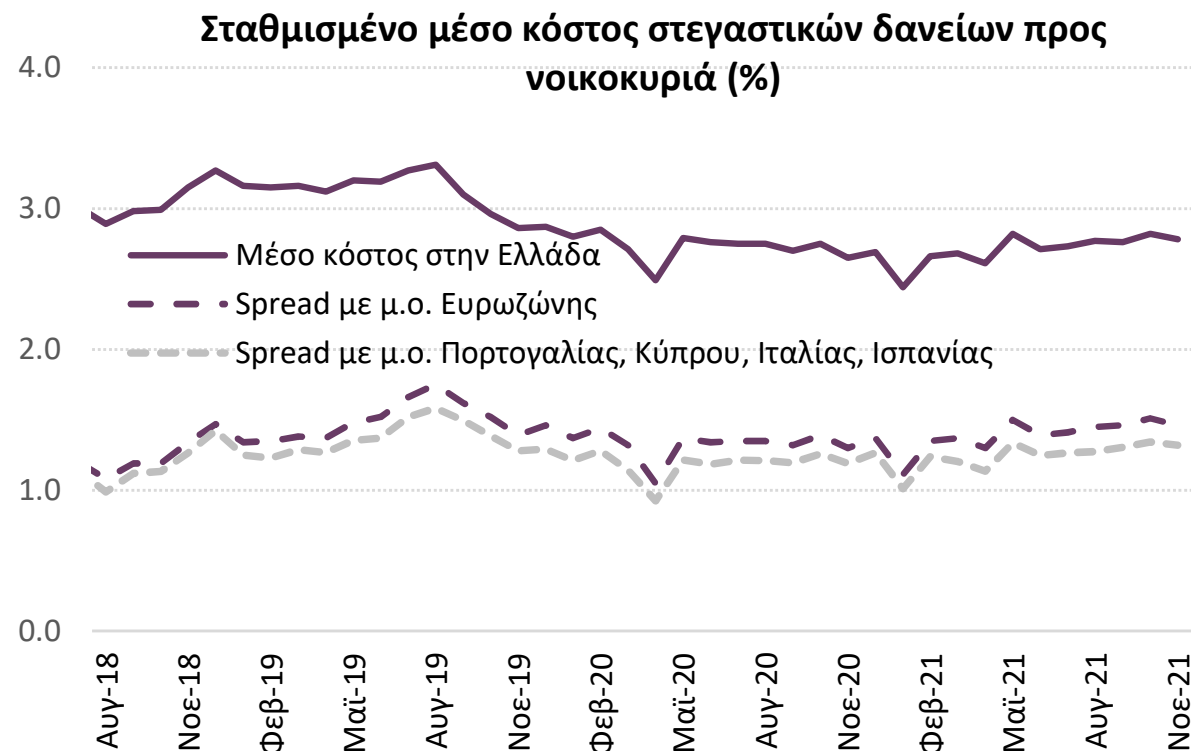
Το κόστος νέου δανεισμού των επιχειρήσεων μειώθηκε σε 2,7%, που αποτελεί ιστορικό χαμηλό, ενώ μειώθηκε η απόκλιση από τον μ.ό. της Ευρωζώνης κατά 30 μ.β.

Πηγή: ΕΚΤ, έως 11/2021

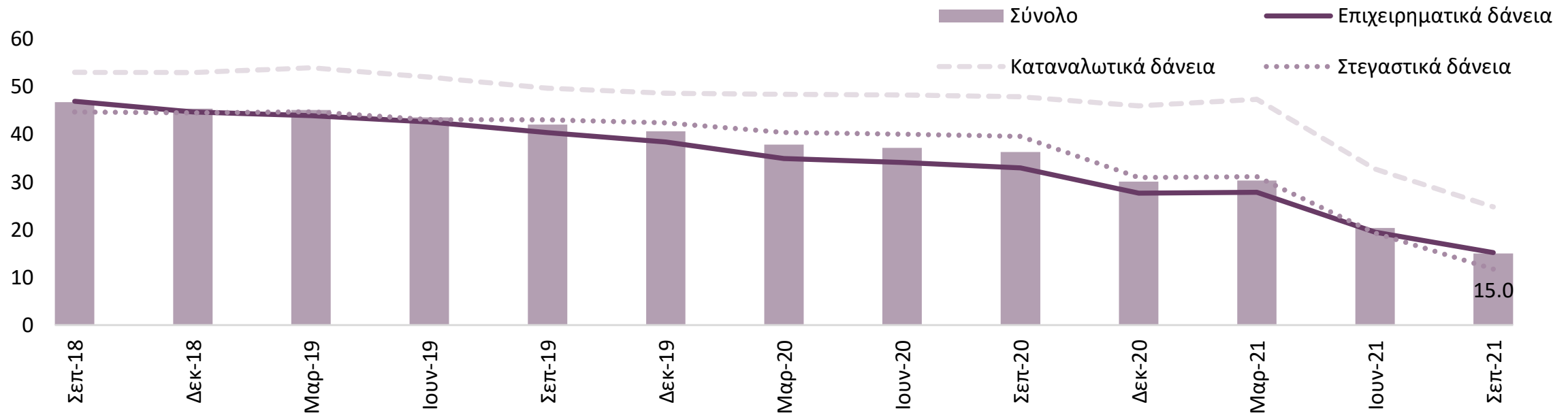
Το κόστος νέου δανεισμού συνεχίζει να αποκλίνει από τον μ.ό. του «νότου» της Ευρωζώνης, κατά περίπου 88 μ.β. για τις επιχειρήσεις και 132 μ.β. για τα νοικοκυριά

Το επιτόκιο νέων στεγαστικών δανείων προς τα νοικοκυριά μειώθηκε οριακά σε 2,8%, με αποτέλεσμα να περιοριστεί η απόκλιση από τον μ.ό. της Ευρωζώνης κατά 5 μ.β.

Σημαντική περαιτέρω μείωση των ΜΕΔ κατά €8,4 δισεκ. στους ισολογισμούς των τραπεζών το τρίτο τρίμηνο του 2021

Μη Εξυπηρετούμενα Δάνεια, % επί του συνόλου των δανείων*

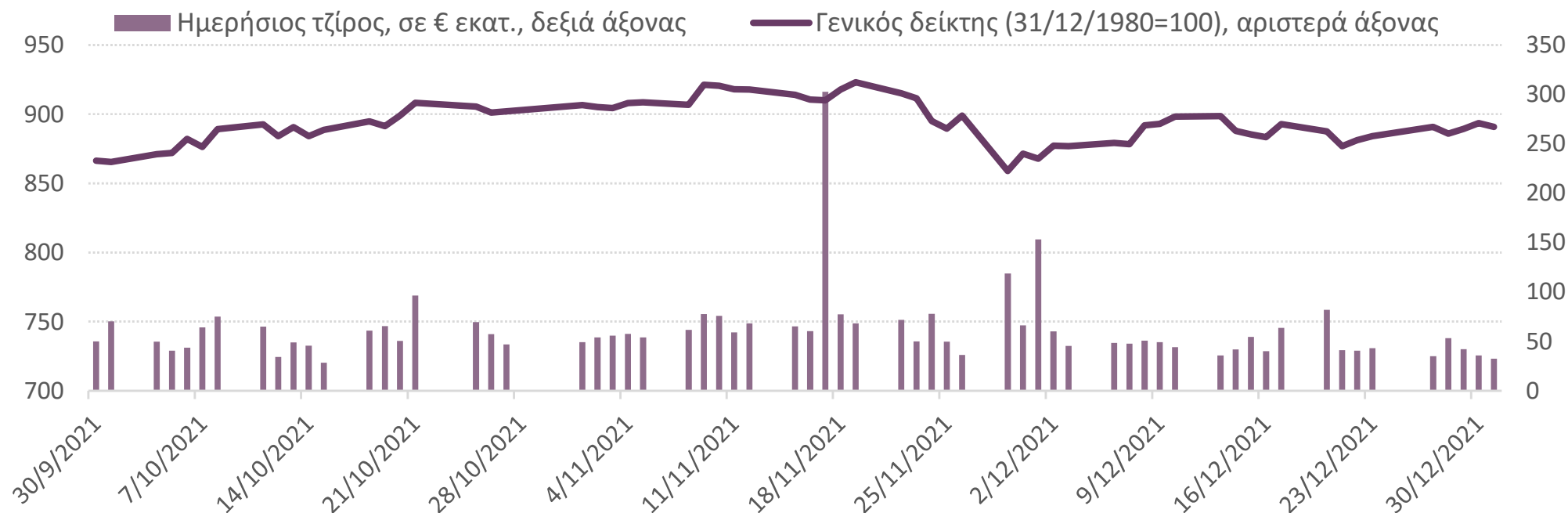
Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, έως 9/2021

* Τα στοιχεία είναι σε ατομική βάση και αφορούν σε εντός ισολογισμού δάνεια (προ προβλέψεων) των Ελληνικών εμπορικών και συνεταιριστικών τραπεζών.

- Η μείωση των ΜΕΔ κατά 5,3 π.μ. έως τον Σεπτέμβριο, σε €20,9 δισεκ., καταγράφηκε σε συνέχεια της μεγάλης μείωσης κατά 10,0 π.μ. το δεύτερο τρίμηνο, και προήλθε κυρίως από μεταβιβάσεις και τιτλοποιήσεις χαρτοφυλακίων.
- Τα ΜΕΔ μειώθηκαν κατά περίπου 8 π.μ. σε καταναλωτικά και στεγαστικά δάνεια, κατά περίπου 4 π.μ. στα επιχειρηματικά δάνεια.

Οι τιμές των μετοχών παρουσίασαν άνοδο τον Δεκέμβριο κατά 2,2%, καταγράφοντας στο έτος 2021 συνολικά κέρδη 10,1%.

Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών

Πηγή: Capital.gr, έως 12/2021

Ο μέσος όγκος ημερησίων συναλλαγών κυμάνθηκε μειωμένος τον Δεκέμβριο στα €51,6 εκατ. Για το σύνολο του έτους, καταγράφηκε μέσος όγκος ημερησίων συναλλαγών στα €68,9 εκατ., κατά 9,0% υψηλότερος από τον αντίστοιχο του 2020 (€63,2 εκατ.).

Σύνοψη – Τραπεζικά

- Οι **ιδιωτικές καταθέσεις** επανέκαμψαν τον Νοέμβριο έπειτα από στασιμότητα τον Οκτώβριο. Η σημαντική άνοδος των επιχειρηματικών καταθέσεων αντιστάθμισε την μικρή πτώση καταθέσεων των νοικοκυριών. Η σωρευτική άνοδος των ιδιωτικών καταθέσεων σε σχέση με το επίπεδό τους πριν την εξάπλωση της πανδημίας αγγίζει τα €33,6 δισεκ.
- Οι Μη Χρηματοπιστωτικές Επιχειρήσεις (ΜΧΕ) εκταμίευσαν €1,0 δισεκ. νέα δάνεια τακτής λήξης τον Νοέμβριο, καταγράφοντας άνοδο σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα. Από τις αρχές του 2020, οι ΜΧΕ έχουν λάβει σωρευτικά **νέα δάνεια τακτής λήξης** περί τα €25,0 δισεκ.
- Ο **12-μηνος ρυθμός πιστωτικής επέκτασης** παρέμεινε θετικός στους περισσότερους κλάδους τον Νοέμβριο, με ανάκαμψη προς τη βιομηχανία. Η **καθαρή χρηματοδότηση των νοικοκυριών** συνέχισε να συρρικνώνεται.
- Τα **επιτόκια νέου δανεισμού** σημείωσαν πτώση τον Νοέμβριο, ειδικά προς τις επιχειρήσεις για τις οποίες καταγράφηκε διαχρονικά χαμηλό επίπεδο στο 2,7%. Έτσι, μειώθηκε αν και παραμένει η απόκλιση από το μέσο κόστος δανεισμού στις υπόλοιπες χώρες της Ευρωζώνης.
- Το τρίτο τρίμηνο του 2021, τα **ΜΕΔ** στους ισολογισμούς των Τραπεζών κατέγραψαν περαιτέρω σημαντική μείωση, κατά € 8,4 δισεκ. κυρίως μέσα από πωλήσεις και τιτλοποιήσεις δανείων.
- Η **χρηματιστηριακή αγορά** κατέγραψε άνοδο τον Δεκέμβριο κατά 2,2%, με ήπια συναλλακτική δραστηριότητα. Στο σύνολο του 2021, η αγορά κατέγραψε κέρδος 10,1% και άνοδο της συναλλακτικής δραστηριότητας κατά 9,0%.

8. Ενέργεια, Υποδομές, Περιβάλλον

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2021

*«Νέες προκλήσεις και προοπτικές από την
τρέχουσα έξαρση της πανδημίας»*

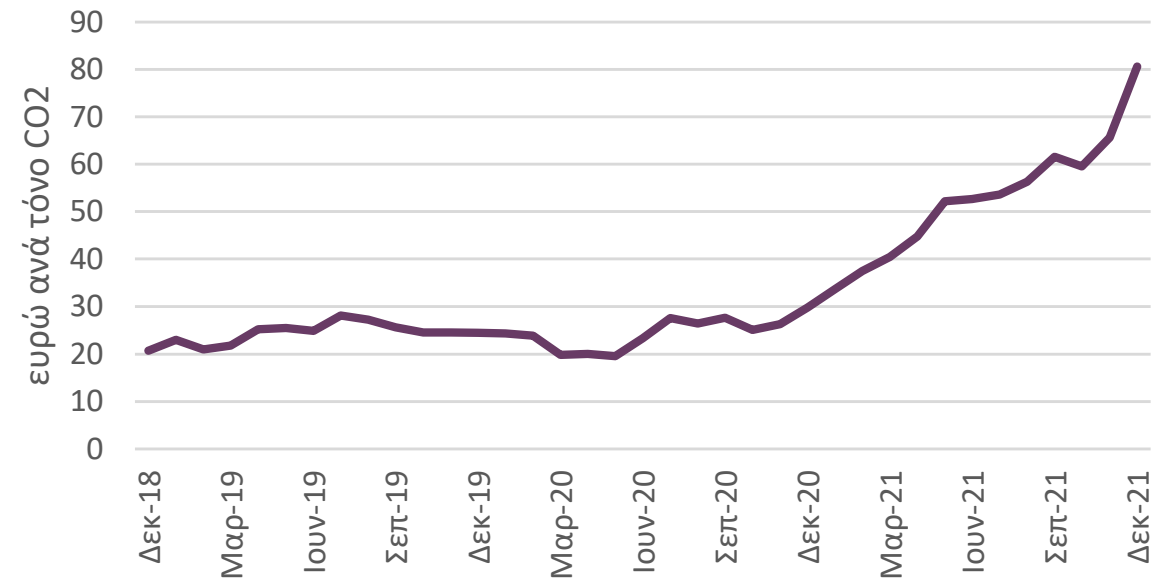
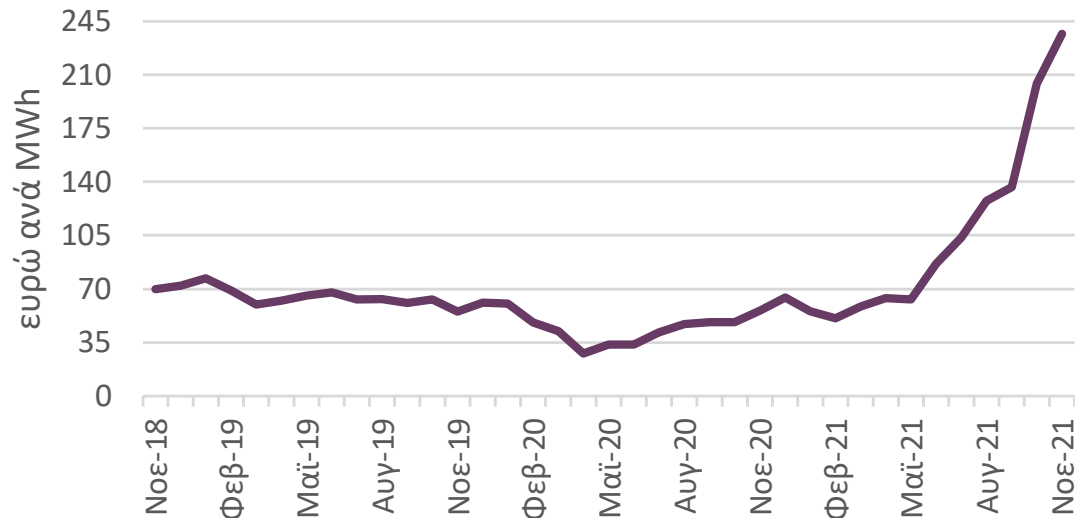
Αύξηση του κόστους ηλεκτρικής ενέργειας. Αύξηση τιμής δικαιωμάτων εκπομπών CO₂.

Το κόστος ηλεκτρικής ενέργειας στη χονδρεμπορική αγορά τον Νοέμβριο αυξήθηκε κατά 323% σε σχέση με τον ίδιο μήνα του 2020...

...ενώ η τιμή των δικαιωμάτων εκπομπών CO₂ αυξήθηκε τον Δεκέμβριο συνεχίζοντας την έντονα ανοδική πορεία τους τελευταίους 14 μήνες (221%)

Μεσοσταθμική τιμή αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας στο διασυνδεδεμένο σύστημα

Μέση τιμή δικαιωμάτων εκπομπών CO₂ (EUA units)*

Πηγή: ΑΔΜΗΕ, έως 11/2021

Πηγή: EEX - Emission Spot Primary Market Auction Report 2021, έως 12/2021

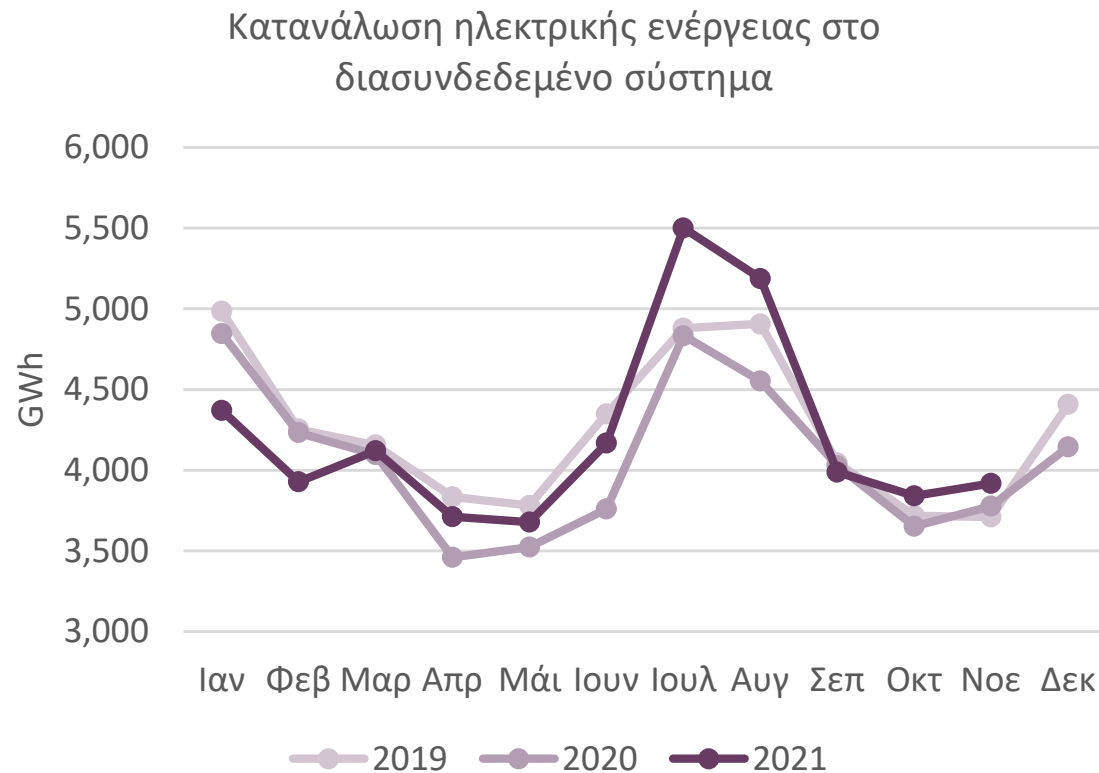
Η μεσοσταθμική τιμή αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας στο διασυνδεδεμένο σύστημα (Οριακή Τιμή Συστήματος) διαμορφώθηκε τον Νοέμβριο στα 236,9 €/MWh, 16,1% αυξημένη έναντι του προηγούμενου μήνα.

Η μέση τιμή των δικαιωμάτων εκπομπών CO₂ τον Δεκέμβριο διαμορφώθηκε στα 80,61 €/tCO₂, αυξημένη κατά 22,9% σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα.

*Λόγω έλλειψης δεδομένων, η τιμή του Ιανουαρίου έχει υπολογιστεί ως γραμμική παρεμβολή των τιμών Δεκεμβρίου και Φεβρουαρίου

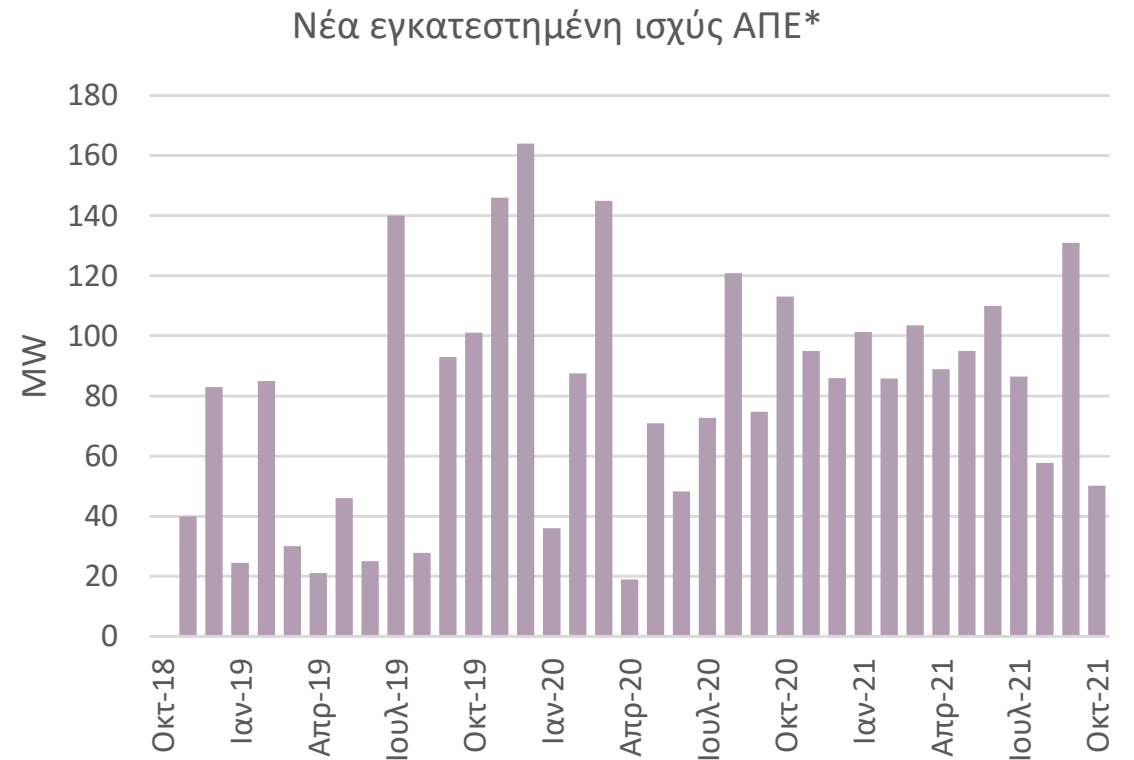
Αύξηση της κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας, διατηρούν οι επενδύσεις σε ΑΠΕ τη δυναμική τους

Η κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας στο διασυνδεδεμένο σύστημα διαμορφώθηκε τον Νοέμβριο στις 3.918 GWh, αυξημένη κατά 4% συγκριτικά με τον ίδιο μήνα του προηγούμενου έτους

Πηγή: ΑΔΜΗΕ, έως 11/2021

Η εγκατεστημένη ισχύς ΑΠΕ για ηλεκτροπαραγωγή αυξήθηκε τον Οκτώβριο κατά 50 MW

*Δεν συμπεριλαμβάνεται η ισχύς από υδροηλεκτρικούς σταθμούς.

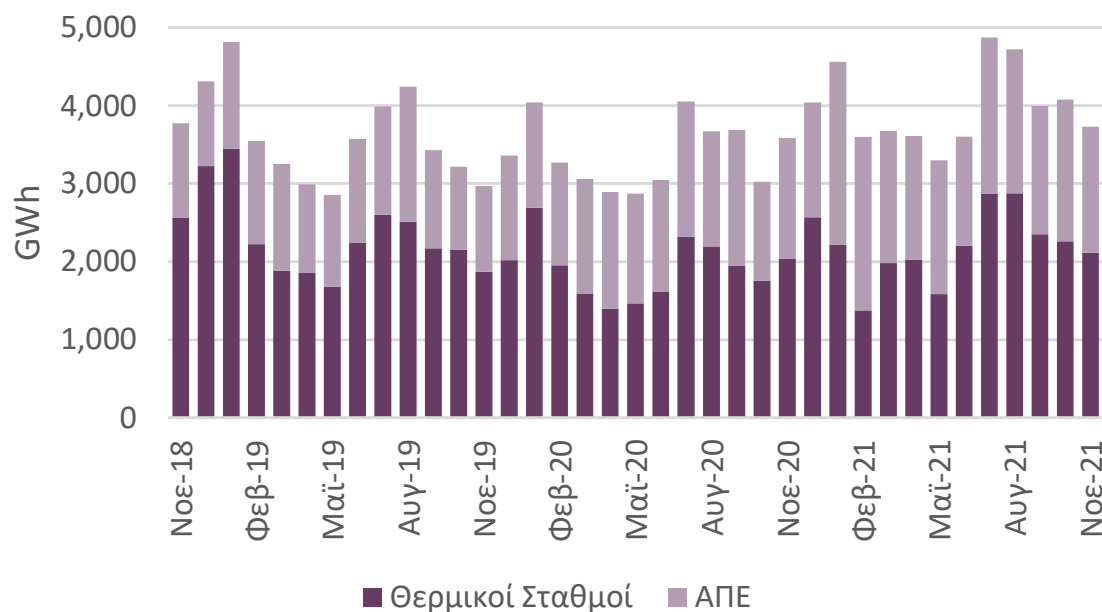
Πηγή: ΔΑΠΕΕΠ, έως 10/2021

Αυξήθηκε η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από θερμικούς σταθμούς και ΑΠΕ. Αυξήθηκαν οι καθαρές εισαγωγές.

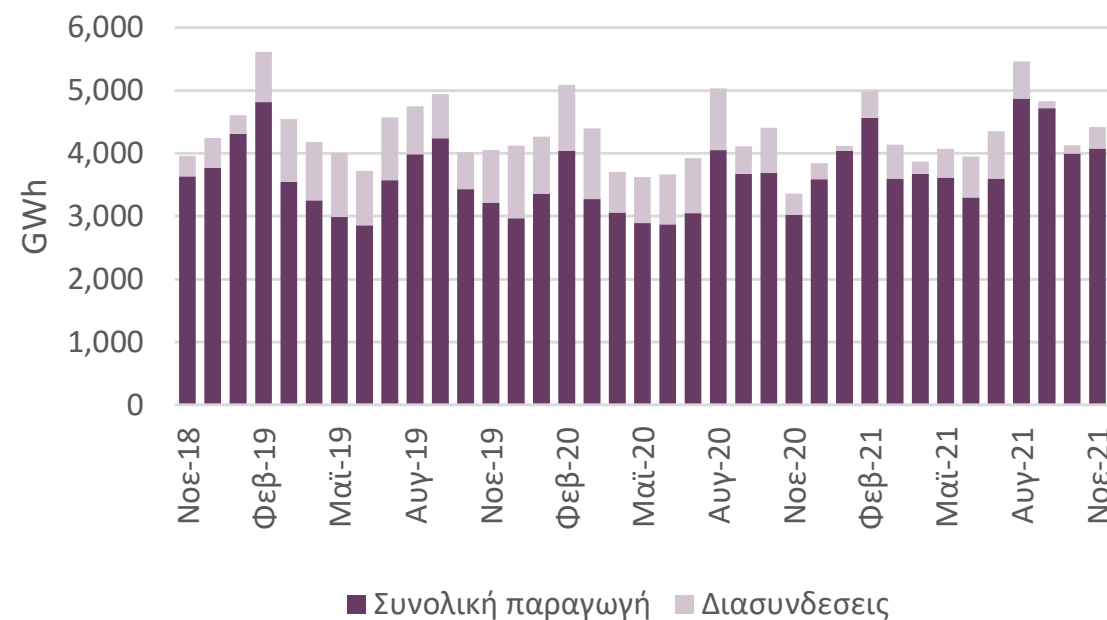
Η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από θερμικούς σταθμούς στο διασυνδεδεμένο σύστημα τον Νοέμβριο αυξήθηκε κατά 4% και από ΑΠΕ αυξήθηκε κατά 4% συγκριτικά με τον ίδιο μήνα του προηγούμενου έτους

Η συνολική εγχώρια παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας τον Νοέμβριο αυξήθηκε κατά 4% και οι καθαρές εισαγωγές ηλεκτρικής ενέργειας αυξήθηκαν κατά 2% συγκριτικά με τον ίδιο μήνα του προηγούμενου έτους

Παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από θερμικούς σταθμούς και ΑΠΕ* στο διασυνδεδεμένο σύστημα

Συνολική παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και ισοζύγιο διασυνδέσεων στο διασυνδεδεμένο σύστημα*

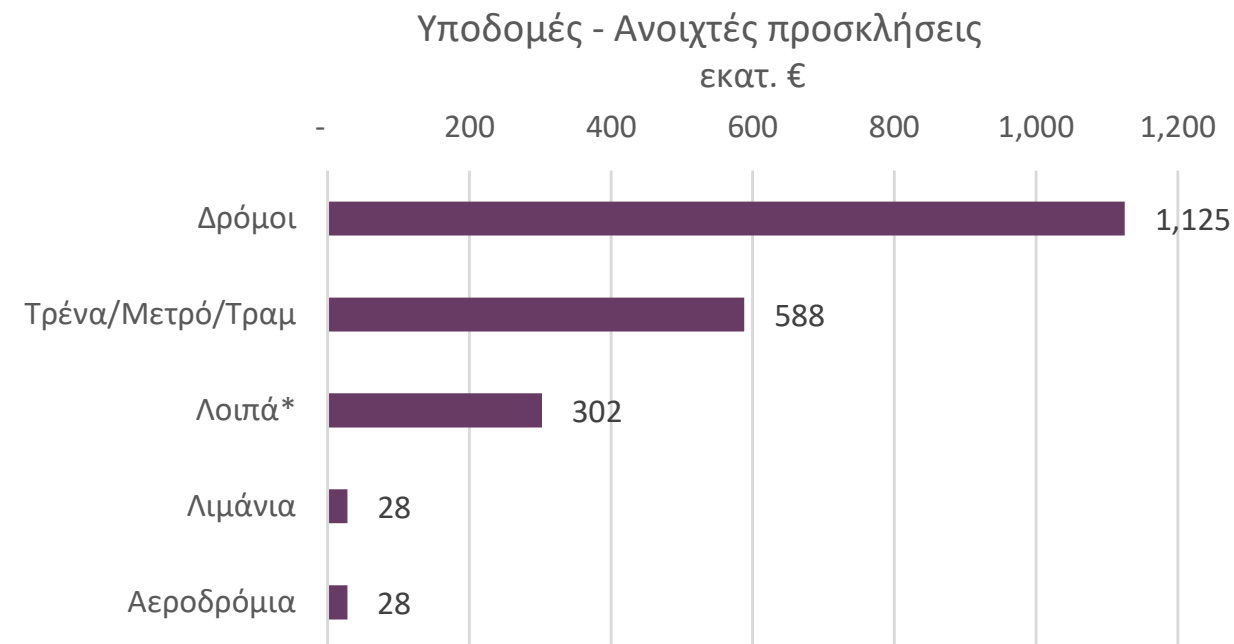
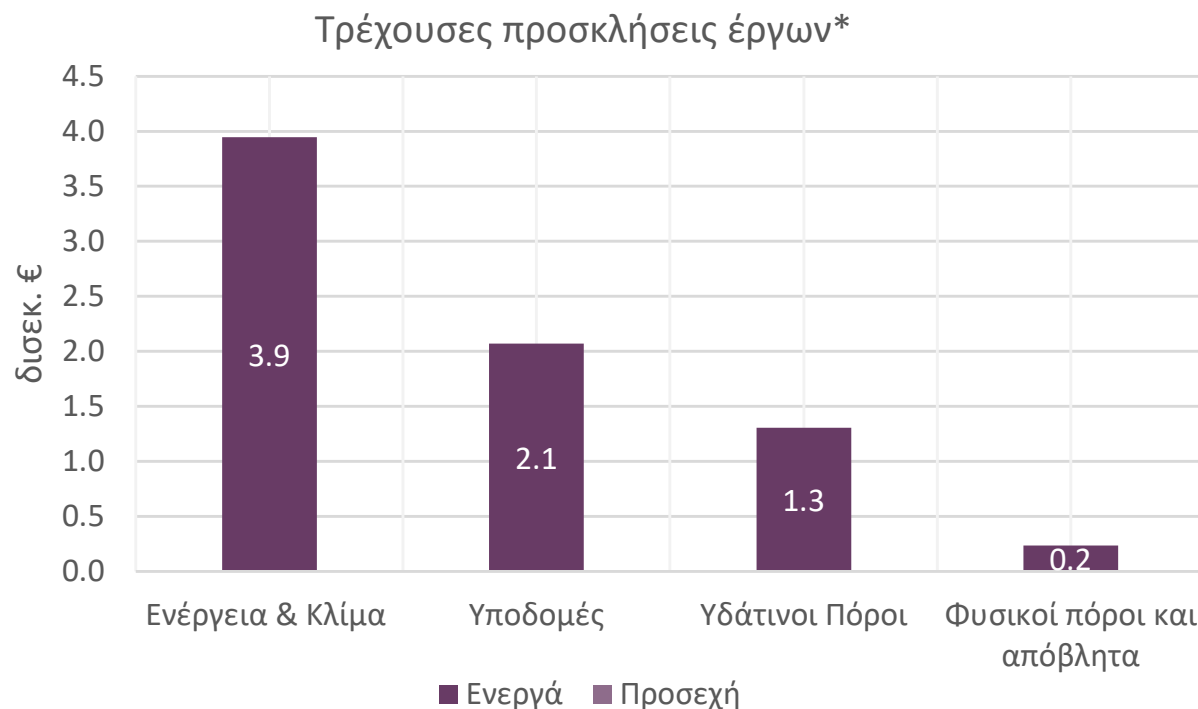
*Συμπεριλαμβάνεται η ενέργεια από υδροηλεκτρικούς σταθμούς

Πηγή: ΑΔΜΗΕ, έως 11/2021

*Δεν συμπεριλαμβάνονται οι απώλειες συστήματος. Οι διασυνδέσεις αφορούν στις καθαρές εισαγωγές.

Πηγή: ΑΔΜΗΕ, έως 11/2021

Αύξηση στις προκλήσεις ενέργειας και κλίματος. Τα εγκεκριμένα έργα του Ταμείου Ανάκαμψης οδηγούν την αύξηση στις προσκλήσεις έργων.

*Αφορά σε προσκλήσεις έργων μέσω ΕΣΠΑ 2014-2020, ΣΔΙΤ και σχέδια επενδύσεων στο πλαίσιο παραχωρήσεων ΤΑΙΠΕΔ έως 12/2021. Περιλαμβάνει και τα έργα του Ταμείου Ανάκαμψης που έχουν ανακοινωθεί ως τον Δεκέμβριο του 2021.

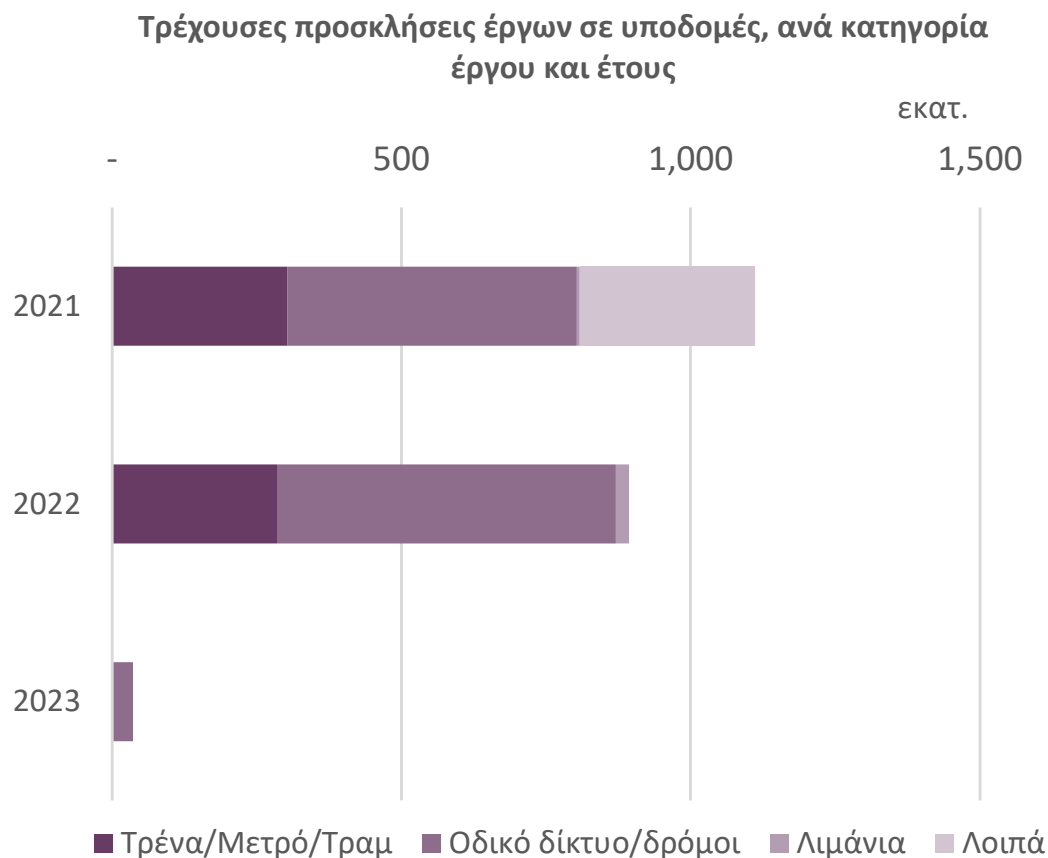
Κάθε μια από τις κατηγορίες περιλαμβάνει τα εξής έργα:

- Υποδομές: Οδικά δίκτυα-δρόμοι, μέσα σταθερής τροχιάς, λιμάνια, αεροδρόμια κλπ.
- Ενέργεια & Κλίμα: Βελτίωση ενεργειακής αποδοτικότητας κτιρίων, πρόληψη κινδύνων από πλημμύρες και πυρκαγιές, ενεργειακή διασύνδεση απομακρυσμένων περιοχών και λοιπά
- Υδάτινοι πόροι: Συλλογή και επεξεργασία υγρών αποβλήτων / αστικών λυμάτων, αποδοτική διαχείριση πόσιμου ύδατος, γενικότερες υποδομές διαχείρισης υδάτινων πόρων
- Στερεά Απόβλητα: Δημιουργία πράσινων σημείων, ανάπτυξη συστημάτων συλλογής βιοαερίου, αστικά απόβλητα, μονάδες κομποστοποίησης κλπ.

Πηγές: ΕΣΠΑ 2014-2020, ΣΔΙΤ, εγκεκριμένα έργα Ταμείου Ανάκαμψης έως 12/2021

*Στα Λοιπά συγκαταλέγονται έργα αναβάθμισης αστικού περιβάλλοντος, υποδομές άθλησης, έργα ανάδειξης πολιτιστικής κληρονομιάς κλπ.

Ένταξη 55 νέων έργων στο Ταμείο Ανάκαμψης στις αρχές του 2022

* Περιλαμβάνονται εγκεκριμένα έργα του Ταμείου Ανάκαμψης
Πηγές: ΕΣΠΑ 2014-2020, ΣΔΙΤ, ΤΑΙΠΕΔ έως 12/2021

- Τα έργα, ύψους €3,35 δισεκ., αφορούν σε όλους τους **βασικούς άξονες του Ελλάδα 2.0**: Πράσινη μετάβαση, Ψηφιακή μετάβαση, Απασχόληση-Κοινωνική συνοχή και Μετασχηματισμό της Οικονομίας
- **Ενδεικτικά έργα της Πράσινης Μετάβασης:**
 - Εξοικονομώ κατ' οίκον για 2021 και 2022 (€1,5 δισεκ.)
 - Εθνικό πρόγραμμα αναδάσωσης (€50 εκατ.)
 - Ανακαίνιση και βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας του ΟΑΚΑ (€56,4 εκατ.)
- **Επιταχύνονται οι ιδιωτικοποιήσεις από το ΤΑΙΠΕΔ εντός του 2022**
 - Στόχος εσόδων από τις αποκρτικοποιήσεις τα €2,2 δισεκ.
 - Διαγωνισμός για μαρίνα Κέρκυρας (α' τρίμηνο 2022)
 - Υποπαραχώρηση εμπορικής δραστηριότητας λιμένα Καβάλας (Φεβρουάριος 2022)
 - Διαγωνισμός για λιμένα Αλεξανδρούπολης (Μάρτιος 2022)
 - Λιμένες Ηγουμενίτσας και Ηρακλείου (α' τρίμηνο 2022)
 - Διαγωνισμός για την αξιοποίηση της μαρίνας Ιτεάς (α' τρίμηνο 2022)
 - Δεσμευτικές προσφορές για μαρίνα Θεσσαλονίκης (Φεβρουάριος 2022)
 - Σύμβαση παραχώρησης Αττικής Οδού (ως τα τέλη 2022)
 - Διαγωνισμός για τα ιαματικά λουτρά στα Καμένα Βούρλα (πρώτο εξάμηνο 2022)

Σύνοψη – Ενέργεια, Υποδομές, Περιβάλλον

- Στην **αγορά ηλεκτρικής ενέργειας** τον Νοέμβριο, η κατανάλωση αυξήθηκε κατά 4% σε σχέση με τον αντίστοιχο μήνα του 2020 ενώ, το **κόστος της ηλεκτρικής ενέργειας** στη χονδρεμπορική αγορά συνέχισε να καταγράφει πρωτόγνωρη αύξηση 323% σε ετήσια βάση.
- Η **εγκατεστημένη ισχύς των ΑΠΕ** τον Οκτώβριο συνέχισε την ανοδική πορεία της, η **παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ** τον Νοέμβριο αυξήθηκε κατά 4% συγκριτικά με τον ίδιο μήνα του 2020 ενώ, οι συνολικές καθαρές εισαγωγές ηλεκτρικής ενέργειας αυξήθηκαν κατά 2% σε ετήσια βάση.
- Η **μέση τιμή δικαιωμάτων εκπομπών CO₂** αυξήθηκε κατά 22,9% τον Δεκέμβριο και κατά 221% τους τελευταίους 14 μήνες, σημειώνοντας νέο διαχρονικά υψηλό επίπεδο.
- Αύξηση στις προκλήσεις έργων στην ενέργεια και το κλίμα.
- Ένταξη 55 νέων έργων στο **Ταμείο Ανάκαμψης** στις αρχές του 2022, ύψους €3,35 δισεκ. Αφορούν στην Πράσινη μετάβαση, την Ψηφιακή μετάβαση, την Απασχόληση και Κοινωνική συνοχή καθώς και τον Μετασχηματισμό της Οικονομίας.